Drenthe | 2022

Kennis maakt kracht

Noordelijke Rekenkamer

Groningen
Fryslân
Drenthe

Kennis maakt kracht

Het versterken van het Institutioneel Geheugen van Provinciale Staten van Drenthe

Opstellers	Klaas Kwakkel en Sam Heslinga
Portefeuillehouder	Jan van der Bij
Datum	4 juli 2022

Voorwoord

Een onderzoek naar het institutioneel geheugen. Misschien niet meteen een voor de hand liggend onderwerp voor een rekenkamer. Toch is er, zo menen wij, alle aanleiding toe: dikwijls zien wij in ons onderzoek dat Provinciale Staten eerdere besluitvorming vergeten. Dat is hen niet kwalijk te nemen: Statenleden hebben beperkt tijd beschikbaar voor het Statenwerk, fracties worden gemiddeld steeds kleiner, de werkdruk per fractielid daardoor hoger, en de doorstroming in de Staten is groot.

Nu is het wel zo, dat Provinciale Staten 'hulptroepen' hebben voor hun werk: fractieondersteuning, griffie en rekenkamer. Over die vormen van ondersteuning is vooral nagedacht bij de invoering van het dualisme in 2003, met als doel het versterken van de kaderstellende en controlerende rollen van Provinciale Staten. Inmiddels zijn we heel wat jaren verder en is er maatschappelijk veel gewijzigd. De digitale mogelijkheden veroorzaken een niet aflatende informatiestroom zodat volksvertegenwoordigers geen gebrek hebben aan informatie maar er eerder door bedolven worden. Er is sprake van toenemende politieke fragmentatie en doorstroming van fracties. Het vertrouwen in de politiek neemt af. Verder wordt beleid steeds vaker gemaakt in samenwerking tussen bestuurslagen.

Kortom: het werk van de volksvertegenwoordigers lijkt complexer te zijn geworden. Voor de Noordelijke Rekenkamer voldoende aanleiding om zich af te vragen of de bestaande ondersteuning van volksvertegenwoordigers nog adequaat is, gezien de gewijzigde omstandigheden. Tegelijkertijd beogen we met dit onderzoek handreikingen te geven over het verbeteren van de ondersteuning, steeds vanuit de optiek dat volksvertegenwoordigers goed gefaciliteerd dienen te zijn.

Wat hier voor u ligt is een bijzonder rapport. Niet alleen gaat dit in de eerste plaats over Provinciale Staten zelf, maar is het ook op een bijzondere manier tot stad gekomen. De ambtelijke controle ('zijn de gegevens correct') is dit keer hoofdzakelijk door de griffie gedaan. Daarnaast is er geen bestuurlijke reactie van Gedeputeerde Staten gevraagd, omdat we dat niet vonden passen bij het karakter en het doel van dit onderzoek. In plaats daarvan heeft het presidium de kans gekregen een reactie op te stellen; de reactie van het presidium is als bijlage toegevoegd.

In het onderzoek stond de informatie van en voor Statenleden centraal: welke behoefte aan inhoudelijke ondersteuning hebt u als Statenleden, wie moet daar in uw ogen in voorzien, en hoe is die ondersteuning dienovereenkomstig te versterken? Vanuit uw ervaring en met onze aanbevelingen kunt u de nieuwe Statenleden een goede start bezorgen. Het woord is aan u.

Inhoud

Voorwoord **2**

Conclusies en aanbevelingen **5**

Achtergrond en vraagstelling 5
Conclusies 6
Aanbevelingen 9

1. Inleiding **11**

1.1 Aanleiding 11
1.2 Achtergronden 13
1.3 Onderzoeksvraag 15
1.4 De aanpak van het onderzoek 16
1.5 Leeswijzer 17

2. Enquête onder PS en fractieondersteuning Drenthe **18**

2.1 Informatie- en ondersteuningsbehoefte van Provinciale Staten 18
2.2 Oordeel gebruikers 19
2.3 Samenvattende bevindingen 20

3. (Eisen aan) informatievoorziening van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten **21**

3.1 Inleiding 21
3.2 Invulling door GS en ambtelijke organisatie 22
3.3 Aanvullende kaders over de informatievoorziening van PS 25
3.4 Worden de kaders nageleefd? 26
3.5 Samenvattende bevindingen 26

4. Ondersteuning van Statenleden: ambtelijke bijstand **28**

4.1 Inleiding 28
4.2 Verordening ambtelijke bijstand Provinciale Staten van Drenthe 28
4.3 Ambtelijke bijstand in de praktijk 29
4.4 Samenvattende bevindingen 30

5. Ondersteuning van Statenleden: griffie **31**

5.1 Inleiding 31
5.2 Oordeel Statenleden en fractieondersteuners 32
5.3 Richtlijnen 36
5.4 Resultaten van de enquête “buitenste binnen” 37
5.5 Onderzoeksgroep Staten Drenthe 37
5.6 Inwerkprogramma Statenleden 40
5.7 Omvang van de griffie 40
5.8 Samenvattende bevindingen 42

6. Ondersteuning van Statenleden: fractieondersteuning 44

6.1 Inleiding 44
6.2 Fractieondersteuning in de praktijk 44
6.3 Verordening vergoeding Statenfracties 2020 47
6.4 Bijzondere commissieleden 49
6.5 Samenvattende bevindingen 49

7. Het Statenarchief 51

7.1 Gebruik en beoordeling Statenarchief 51
7.2 Vergelijkend perspectief 53
7.3 Samenvattende bevindingen 54

Reactie van het Presidium van Provinciale Staten 55

Bronnenlijst 56

Bijlage 1: Fragmentatie, aantal en omvang van fracties in Provinciale Staten van Drenthe ... 58

Bijlage 2: Enquêtevragen Statenleden 61

Bijlage 3: Beschrijvende statistieken enquête onder PS 85

Bijlage 4: Enquêtevragen Fractieondersteuning 86

Bijlage 5: Beschrijvende statistieken enquête fractieondersteuning 93

Bijlage 6: Enquête Griffie Drenthe 94

Conclusies en aanbevelingen

Achtergrond en vraagstelling

De doorstroming in Provinciale Staten is groot en daardoor gaan veel kennis en ervaring verloren. Direct na Statenverkiezingen is ruim de helft van de Drentse Statenleden nieuw en gedurende de Statenperiode treedt nog een aantal Statenleden terug. Tegelijkertijd moeten Statenleden van steeds meer markten thuis zijn: het gemiddelde aantal leden per fractie neemt af, waardoor een steeds kleinere groep Statenleden het fractiewerk moet uitvoeren. Hierdoor groeit het belang en de noodzaak van goede ondersteuning.

Het doel van dit onderzoek is om in kaart te brengen hoe Provinciale Staten inhoudelijk worden ondersteund bij hun werkzaamheden en hoe die ondersteuning bijdraagt aan het onderhouden/vergroten van het leervermogen. Wij analyseren daartoe de ondersteuning door informatievoorziening door Gedeputeerde Staten, ambtelijke bijstand, griffie, fractieondersteuning en archieffunctie. De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

Hoe en door welke geledingen worden Provinciale Staten (PS) ondersteund, hoe tevreden zijn PS daarover en hoe kan het leervermogen van PS nog worden vergroot?

Deze vraag valt uiteen in de volgende deelvragen:

1. Welke tekortkomingen ervaren Statenleden bij het onderhouden en vergroten van het institutioneel geheugen en welke mogelijkheden zien zij voor het verbeteren van het leervermogen?
2. Hoe tevreden zijn Statenleden over de ondersteuning die zij krijgen om te voorzien in hun informatiebehoefte? (Welke informatiebehoefte hebben zij; op welke manier wordt in deze behoefte voorzien en hoe worden zij hierin ondersteund?)
3. Welke afspraken zijn in het verleden gemaakt met betrekking tot de informatievoorziening van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten? In hoeverre staan deze afspraken helder op het netvlies van betrokkenen en in hoeverre worden deze nageleefd?
4. Welke verschillen bestaan er tussen de noordelijke provincies in dit verband en hoe kunnen zij van elkaar en andere overheden leren?

Conclusies

De hoofdconclusie van het onderzoek luidt als volgt:

De ondersteuning van Provinciale Staten bestaat uit ambtelijke bijstand, griffie, fractieondersteuning, archieffunctie en adequate informatievoorziening door Gedeputeerde Staten. Bij de behandeling van Statenstukken lopen de Drentse Statenleden tegen drie belangrijke zaken aan. Ten eerste hebben zij een sterke behoefte aan informatie waaruit blijkt in hoeverre beleid werkt, maar voorzien Gedeputeerde Staten en ambtelijke dienst hen hier structureel[1] onvoldoende van. Ten tweede hebben ze moeite om een helder overzicht te krijgen van eerdere relevante besluitvorming over hetzelfde onderwerp en de afwegingen die toen een rol speelden. Het creëren van het gewenste heldere overzicht wordt bemoeilijkt, doordat de vindbaarheid van stukken in het Statenarchief te wensen overlaat. Ten derde ontbreekt het Statenleden aan een duidelijk antwoord op de vraag hoe het te behandelen onderwerp zich verhoudt met (besluitvorming over) gerelateerde beleidsthema's.

Drentse Statenleden zijn tevreden over de griffie en de Statenonderzoekers, maar er zijn wel enkele verbeterpunten. Provinciale Staten zien vooral zelf toe op de kwaliteit van Statenstukken; de griffie speelt hier geen actieve rol in. In het presidium worden soms afspraken gemaakt over de kwaliteit van Statenstukken, maar een totaaloverzicht van deze afspraken ontbreekt. Tot slot concluderen wij dat Drentse Statenleden tevreden zijn over de eigen fractieondersteuning. In de praktijk leveren Drentse (en Groningse) fractiemedewerkers vooral praktische ondersteuning vergeleken met hun Friese collega's.

Hieronder geven wij gedetailleerder antwoord op de deelvragen van het onderzoek. Per deelvraag staat steeds het korte antwoord op de vraag cursief weergegeven en daaronder een toelichting.

1. **Welke tekortkomingen ervaren Statenleden bij het onderhouden en vergroten van het institutionele geheugen en welke mogelijkheden zien zij voor het verbeteren van het leervermogen?**

De belangrijkste tekortkoming die Drentse Statenleden ervaren is dat zij het lastig vinden om een helder overzicht te krijgen van besluitvorming uit het verleden en de afwegingen die toen een rol speelden.

De toenemende roulatie van Statenleden is de eerste oorzaak waardoor het voor Statenleden lastig is een helder overzicht te krijgen van besluitvorming uit het verleden. Ten tijde van die besluitvorming zaten velen van hen nog niet in de Staten, waardoor zij daar geen eigen herinnering aan hebben. Een tweede oorzaak is dat de vindbaarheid van informatie in het Statenarchief volgens Statenleden te wensen overlaat. Een groot deel van de Drentse Statenleden maakt niet of nauwelijks gebruik van het archief. Friese en Groningse Statenleden lopen in hun eigen archieven tegen dezelfde problemen aan. Om de vindbaarheid van stukken in het archief te verbeteren is de werkgroep 'Strategische Informatiebeheer' opgezet. Deze wordt ondersteund door de griffie en probeert een nieuw zoeksysteem te vinden. Hierbij loopt ze vooral tegen technische belemmeringen aan.

[1] Mede gebaseerd op de rode draden die getrokken zijn uit de conclusies en aanbevelingen van vijftien jaar Rekenkameronderzoek (Bron: Beers, E., & Schaap, L., Noordelijke Rekenkamer, Luister nou eens!, 2020.).

2. Hoe tevreden zijn Statenleden over de ondersteuning die zij krijgen om te voorzien in hun informatiebehoefte? (Welke informatiebehoefte hebben zij; op welke manier wordt in deze behoefte voorzien en hoe worden zij hierin ondersteund?)

Ondersteuning door Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie

Provinciale Staten van Drenthe hebben een brede en grote behoefte aan informatie en ondersteuning. De behoefte aan informatie waaruit blijkt of provinciaal beleid werkt is het grootst. Statenleden vinden het vooral wenselijk dat Gedeputeerde Staten en ambtelijke dienst hen daarvan voorzien. De informatievoorziening hierover in de praktijk is beduidend minder dan zij wensen (zie paragraaf 3.2) en over de informatie die zij in de praktijk ontvangen zijn zij niet zo tevreden. Daarnaast wensen Statenleden inhoudelijk geïnformeerd te worden over alternatieve scenario's, algemeen maatschappelijke ontwikkelingen en samengevatte en geduide beleidsinformatie te ontvangen van Gedeputeerde Staten en/of de ambtelijke dienst. Statenleden zijn ontevreden over de in de praktijk ontvangen informatie over alternatieve scenario's (zie paragraaf 3.2). Zij zijn tevredener over de in de praktijk ontvangen informatie over algemeen maatschappelijke ontwikkelingen en samengevatte en geduide beleidsinformatie.

Ondersteuning in de vorm van ambtelijke bijstand

De griffier of een ambtenaar verschaft feitelijke informatie en afschriften van openbare documenten. Andere vormen van ambtelijke bijstand worden in beginsel door de griffie verleend. Verzoeken om informatie of ambtelijke ondersteuning worden meestal via informeel contact afgehandeld. Als dat niet lukt dan bestaat nog het vangnet van de formelere ambtelijke bijstand. In de praktijk komen formele verzoeken om ambtelijke bijstand nauwelijks voor.

Ondersteuning door de griffie

Drentse Statenleden wensen vooral dat de griffie hen specialistisch ondersteunt bij de inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel. Daarnaast willen zij graag dat de griffie hen ondersteunt bij de inhoudelijke voorbereiding van woordvoering, moties, amendementen en schriftelijke vragen. Hier worden zij in de praktijk goed in voorzien en over de geleverde hulp zijn zij doorgaans tevreden.

De hulpvraag aan de griffie is de afgelopen tien jaar sterk gegroeid. De griffie bemoeit zich zo weinig mogelijk met de kwaliteit van de Statenstukken, omdat de griffie dit als politiek werk beschouwt. Wel controleert de griffie amendementen, omdat deze rechtsgevolg hebben.

Ondersteuning door de Statenonderzoekers[2]

Statenleden waarderen de samengevatte en geduide beleidsinformatie die ze van de onderzoekers ontvangen. Wel hebben zij de wens dat de onderzoekers hen meer voorzien in voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt in hoeverre beleid werkt. Ook zien ze graag dat de onderzoekers, of de griffie, informatie verschaffen over vergelijkbare besluiten van andere provincies. Dit zijn verbeterpunten.

[2] Sinds 2011 beschikken Provinciale Staten van Drenthe over eigen onderzoekers. Deze onderzoekers worden inhoudelijk aangestuurd door de commissie van onderzoek die bestaat uit Drentse Statenleden. De onderzoekers zijn ondergebracht bij de Drentse griffie.

Ondersteuning door de fractieondersteuning

De enquête onder Statenleden laat zien dat de fractieondersteuning een belangrijke bijdrage levert aan de inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen, schriftelijke vragen en/of initiatiefvoorstellen. Ook levert de fractieondersteuning informatie aan over eerdere fractiestandpunten en/of stemgedrag. De enquête onder fractiemedewerkers laat zien dat fractiemedewerkers in de praktijk vooral bezig zijn met praktische zaken, zoals agendabeheer voor de fractie en de voorbereidende werkzaamheden voor fractievergaderingen.

Ondersteuning in de vorm van het Statenarchief

Drentse Statenleden geven aan het moeilijk te vinden om snel en eenvoudig informatie te vinden in het Statenarchief. Een meerderheid van de Statenleden en fractiemedewerkers maakt niet of nauwelijks gebruik van het archief.

3. Welke afspraken zijn er in het verleden gemaakt met betrekking tot de informatievoorziening van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten? In hoeverre staan deze afspraken helder op het netvlies van betrokkenen en in hoeverre worden deze nageleefd?

Ter aanvulling van de wettelijke passieve en actieve informatieplicht van Gedeputeerde Staten hebben Provinciale Staten in de periode 2003 tot nu enkele afspraken gemaakt over eisen of wensen aan Statenstukken. De eerste is de afspraak om in Statenstukken in te gaan op de Europese dimensie van het betreffende onderwerp. De tweede afspraak is de Regeling Grote Projecten die onder andere inhoudt dat zodra Provinciale Staten een project als Groot Project bestempelen, Gedeputeerde Staten een startnotitie moeten opstellen. Daarnaast spelen de werkgroepen van Provinciale Staten een belangrijke rol in het informele(re) gesprek tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, ook over het thema informatievoorziening. Als voorstellen uit de werkgroep(en) betrekking hebben op het vergaderproces of de werkwijze van de Staten legt de werkgroep haar voornemens voor aan het presidium. Op deze manier maakt het presidiumoverleg soms aanvullende afspraken, maar daarvan ontbreekt een overzicht.

4. Welke verschillen bestaan er tussen de noordelijke provincies in dit verband en hoe kunnen zij van elkaar en andere overheden leren?

Tussen de Noordelijke provincies bestaan diverse verschillen. De meest opvallende verschillen beschrijven we hier, voor de overige verwijzen we naar het rapport. Ten eerste valt op dat Drentse Statenleden ontevredener dan hun Groningse en Friese collega's zijn over de informatie die zij van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke dienst ontvangen over alternatieve scenario's. Ten tweede zijn in Groningen de behoeften van de Staten en de invulling daarvan door de griffie beter op elkaar afgestemd dan in Fryslân en Drenthe, vooral als het gaat om de behoefte aan informatie over vergelijkbare besluiten in andere provincies. Ten derde blijkt de Drentse griffie zich vergeleken met die van Groningen en Fryslân weinig te bemoeien met de kwaliteit van de Statenstukken. Ten vierde is de fractieondersteuning in Fryslân beduidend groter en breder dan die in Groningen en Drenthe. Het budget voor fractieondersteuning is in Fryslân per fractie ongeveer 3 tot 4 keer groter en Friese fractiemedewerkers komen meer toe aan politiek-inhoudelijke werkzaamheden zoals het voorbereiden van moties en amendementen. Zij zijn gemiddeld gezien langer in dienst dan hun Groningse en Drentse collega's. Friese Statenleden leunen sterk op de fractieondersteuning en zijn daardoor (naar eigen zeggen) minder afhankelijk van

Gedeputeerde Staten voor de informatievoorziening. Ten vijfde heeft Drenthe als enige van de drie provincies een groep (Staten)onderzoekers (ondergebracht bij de griffie).

Aanbevelingen

Aanbeveling 1. Verhoging kwaliteit Statenstukken

A. *Provinciale Staten, ontwikkel een generiek kwaliteitskader voor Statenstukken en neem aanvullende afspraken (die bijvoorbeeld in Presidiumoverleggen zijn of worden gemaakt) daarin op. Neem daarin in ieder geval de volgende onderdelen op:*

- *tijdlijn met daarin momenten waarop eerdere besluitvorming door of communicatie met Provinciale Staten heeft plaatsgevonden over hetzelfde onderwerp, voorzien van een directe koppeling naar elk van de afzonderlijke stukken;*
- *overzicht van beslismomenten van dossiers of onderwerpen die een zeker raakvlak hebben met het te behandelen onderwerp. Daarbij dient ook aandacht geschonken te worden aan relevante onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer en een overzicht van de mate waarin de overgenomen aanbevelingen geïmplementeerd zijn;*
- *overzicht van recente of geplande besluitvorming over hetzelfde onderwerp in andere overheidsorganen (provincies, gemeenten, waterschappen, het Rijk) en IPO.*

Door een kwaliteitskader op te stellen ontstaat één document dat de minimumvereisten voor Statenstukken bevat en dit draagt bij aan het benodigde overzicht voor (nieuwe) Statenleden. Het kwaliteitskader kan periodiek worden herzien als er aanvullende eisen ontstaan, bijvoorbeeld in Presidiumoverleggen (zie ook aanbeveling 1c).

B. *Toets of beoogde Statenstukken voldoen aan de kwaliteitscriteria uit het kwaliteitskader en zo niet, stuur deze dan terug naar Gedeputeerde Staten. Wees daar streng en consequent in.*

C. *Evalueer dit kwaliteitskader minimaal één keer per Statenperiode en maak daarin een analyse van de afwijkingen van de kwaliteitscriteria. Pas het kwaliteitskader zo nodig aan naar aanleiding van deze evaluatie, eventuele afspraken die in het Presidium zijn gemaakt, of naar aanleiding van eventuele nieuwe wensen van de Statenleden die op dat moment zitting hebben in de Staten.*

Aanbeveling 2. Verbetering informatie over effectiviteit

Provinciale Staten, maak algemene afspraken over de wijze waarop u bij nieuw beleid geïnformeerd wordt over de vraag in hoeverre dit beleid leidt tot de gewenste maatschappelijke resultaten. Maak voor minder goed meetbare resultaten aanvullende (kwalitatieve en procesmatige) afspraken. Besteed nadrukkelijk aandacht aan de vraag hoe concreet u hierover geïnformeerd moet worden (met indicatoren die niet wijzigen over tijd). Leg deze afspraken vast in een algemeen kader.[3]

[3] Zie ook aanbevelingen uit eerdere onderzoeksrapporten van de Noordelijke Rekenkamer, zoals het onderzoek over de zoektocht naar duurzaamheid in het landbouwbeleid uit 2020.

Aanbeveling 3. Verbetering kennisbank

Provinciale Staten, investeer in een brede, laagdrempelige kennisbank met een adequate zoekfunctie. Plaats in die kennisbank alle relevante informatie die voor de beeld- en besluitvorming van Provinciale Staten van belang is. Formuleer als Provinciale Staten welke informatie deze kennisbank zou moeten bevatten. Dat kunnen bijvoorbeeld themadossiers zijn van grote provinciale projecten (zie kader onder deze aanbeveling).[4] Maak de kennisbank openbaar toegankelijk (met inachtneming van de criteria uit de Wet open overheid (Woo) die binnenkort in werking treedt), om zodoende de betrokkenheid van de samenleving bij de provinciale politiek te versterken. Het kan eveneens zinvol zijn met de andere noordelijke provincies de mogelijkheid van een gezamenlijke kennisbank te verkennen, zodat geprofiteerd kan worden van kennis en expertise binnen andere provinciale organisaties. Daarnaast kan op deze manier worden ingespeeld op de wens van Provinciale Staten om meer geïnformeerd te worden over vergelijkbare besluiten in andere provincies.[5]

Ter inspiratie
In Groningen heeft de ambtelijke organisatie themadossiers opgezet en breidt zij deze themadossiers verder uit, zodat Statenleden snel de historie en reikwijdte van een dossier kunnen inzien. Met (het uitbreiden van) de themadossiers blijft belangrijke kennis behouden voor de Staten en dat draagt bij aan het institutionele geheugen. Zie https://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/.

Aanbeveling 4. Invulling fractieondersteuning

Provinciale Staten, maak een weloverwogen keuze over de wenselijke invulling van de fractieondersteuning en de randvoorwaarden daarvoor in samenhang met de wenselijke invulling van de onderzoeksfaciliteit. Handel daar vervolgens naar.

Er zijn diverse invullingen van de fractieondersteuning mogelijk. Aan de ene kant van het spectrum staat een rol voor de fractieondersteuning die vooral praktisch van aard is. Aan de andere kant kan de fractieondersteuning ook een aanzienlijk inhoudelijk ondersteunende rol vervullen. Die inhoudelijk ondersteunende rol is nu voor een deel belegd bij de Statenonderzoekers, hoewel de uiteindelijke onderzoeksprogrammering een politieke keuze is. Een sterkere inhoudelijke rol van de fractiemedewerkers kan bijdragen aan het institutionele geheugen van Provinciale Staten, zeker als zij langer in dienst zijn en inhoudelijke kennis en ervaring met zich meedragen uit eerdere periodes. Dat vergt dan wel een budget voor het inhuren van medewerkers van voldoende niveau en een zekere continuïteit. Een sterkere en meer inhoudelijke rol van de fractieondersteuning biedt meer mogelijkheden voor eigen keuzes van fracties dan de huidige situatie.

Aanbeveling 5. Bewaking doorwerking aanbevelingen

Provinciale Staten, vraag Gedeputeerde Staten, c.q. de griffie een jaar na de behandeling van dit rapport inzicht te geven in de mate van inhoudelijke implementatie van de door u overgenomen aanbevelingen.

[4] Dit maakt het tevens mogelijk om de kennisbank geleidelijk te vullen met themadossiers, zodat de kennisbank zich organisch ontwikkelt. Het uiteindelijke doel van de aanbeveling is en blijft de totstandkoming van een volledige kennisbank met adequate zoekfunctie.
[5] Zolang een openbare kennisbank niet is gerealiseerd, zorg er dan voor dat er een instructie of cursus beschikbaar is voor Statenleden die duidelijk uitlegt hoe Statenleden en fractiemedewerkers effectief kunnen zoeken én vinden in het huidige Statenarchief. Integreer dit in het introductieprogramma voor nieuwe Statenleden.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De doorstroming in Provinciale Staten is groot. Direct na Statenverkiezingen is ruim de helft van de Drentse Statenleden nieuw.[6] Gedurende de Statenperiode treedt vervolgens dikwijls een aanzienlijk aantal Statenleden terug. Verder neemt het aantal fracties toe en het gemiddelde aantal leden per fractie dus af, waardoor individuele Statenleden op steeds meer terreinen deskundig moeten zijn. Het provinciale takenpakket is in de loop van de tijd ingewikkelder geworden. Deze ontwikkelingen, en het toenemende belang van social media, hebben gevolgen voor het collectieve geheugen van Provinciale Staten.

Uit een onderzoek van de Stichting Decentraalbestuur uit 2019 bleek dat 24 procent van de Statenleden die in 2015 werden gekozen, voortijdig terugtrad.[7] Dat is een flinke stijging ten opzichte van de periode 2011-2015, toen 17 procent van de in 2011 aangetreden Statenleden de eindstreep niet haalde. Voor de Noordelijke provincies ging het om de volgende percentages:

Tabel 1: Voortijdig teruggetreden leden PS, 2015-2019.

Provincie	Aandeel voortijdig afgetreden Statenleden 2015-2019
Groningen	23%
Fryslân	26%
Drenthe	15%

Dit zijn tussentijdse wijzigingen; ook de veranderingen die optreden bij verkiezingen zijn ingrijpend. Bij de meest recente verkiezingen voor Provinciale Staten in Drenthe waren 18 van de 41 leden nieuw in de provinciale politiek.[8] Landelijk is de verwachting dat bij de provinciale verkiezingen in 2023 een op de vijf Statenleden niet doorgaat. Nog eens een kwart twijfelt of ze voor een nieuwe periode willen tekenen.[9] Dit gebrek aan continuïteit wreekt zich met name bij de behandeling van langlopende dossiers; dossiers die de looptijd van één Statenperiode overstijgen.

Een andere voor het Statenwerk relevante ontwikkeling is het groeiende en complexer wordende takenpakket van volksvertegenwoordigers. De sterke groei in de beschikbaarheid van informatie en de opkomst van sociale media zijn hier voorbeelden van. Veel informatie is vandaag de dag te vinden op internet evenals achtergrond- en opinieartikelen over maatschappelijke ontwikkelingen. De Raad voor

[6] Stichting Decentraal bestuur, Kerngegevens Provinciale Ambtsdragers 2005-2019, 2020, p.8. In 2019 ging het om 51 procent.
[7] Stichting Decentraal Bestuur: https://www.decentraalbestuur.nl/images/Veranderingen_in_het_provinciaal_bestuur_2015-2019.pdf
[8] RTV Drenthe: https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/145649/Nieuwe-Drentse-Statenleden-geinstalleerd
[9] Binnenlands Bestuur: https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/een-op-vijf-statenleden-haakt-na-verkiezingen-af.16830706.lynkx?tid=TIDP715922X04F554F79DC14B2EAB913AC55BD60F5DYI5&utm_campaign=BB_NB_Dagelijks&utm_medium=email&utm_source=binnenlandsbestuur

het Openbaar Bestuur (ROB) constateert dat volksvertegenwoordigers door de opkomst van sociale media meer en directer contact hebben met hun eigen achterban en eventuele belangenorganisaties; zij zijn makkelijker benaderbaar dan ooit. Mede door sociale media voelen politici druk om snel en scherp te reageren op nieuws. Volgens de ROB staan zij altijd 'aan'. Dit heeft grote gevolgen voor de (ervaren) werkdruk. Andere factoren die van invloed zijn op de werkdruk zijn de overdaad van informatie, politieke versnippering, competitie om aandacht en incidentgedreven politiek. Het werk van Statenleden zal altijd veeleisend zijn, maar het kan volgens de ROB niet zo zijn dat slechts een beperkte groep mensen aan die eisen kan voldoen en in staat is om een publiek ambt te vervullen.[10] Met de juiste ondersteuning kunnen de uiteenlopende werkzaamheden effectiever opgepakt worden.

Gegeven deze dynamiek is het de vraag hoe het gesteld is met de kennis, het collectieve geheugen en het leervermogen van de Staten. Hoe bepalen volksvertegenwoordigers wat voor hen relevante informatie is en wat niet? Welke selectie- of filterstrategieën hebben zij? Hoe blijven eerdere lessen op het netvlies van Provinciale Staten staan en hoe kan de kwaliteit van provinciaal beleid gewaarborgd worden? Welke hulp krijgen zij daarbij? Dit wordt onderstreept door de rode draden die getrokken zijn uit de conclusies en aanbevelingen van vijftien jaar Rekenkameronderzoek. In die periode kwam de Rekenkamer vaak tot dezelfde (typen) conclusies en aanbevelingen wat leidt tot het beeld dat het leervermogen van de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen beperkt is. Beleidsmanco's blijken hardnekkig en voorgehouden lessen lijken te weinig in acht te worden genomen bij de formulering van nieuw beleid.[11] Een onderzoek van de Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie (AWTI, 2021)[12] heeft soortgelijke uitkomsten: op Rijksniveau zijn politieke debatten en beleidsvoorstellen vaak incompleet door kennisgebrek en het niet benutten van kennis. Niet alle kansen, mogelijkheden, risico's en maatschappelijke waarden zouden voldoende aan bod komen. Met andere woorden: er wordt onvoldoende geleerd. Het niet benutten van deze kennis zou ten koste kunnen gaan van de effectiviteit en uitvoerbaarheid van beleid.

Definitie kennis[13]
Kennis is het geheel aan deskundigheid (vaardigheden, ervaring, houding, ect.). Kennis kan bestaan op schrift (protocollen, afspraken of een kennisbank) en in de hoofden van mensen (ervaring, expertise).

Definitie lerende overheid[14]
Een lerende overheid is een overheid die voortdurend in staat is om structuren, processen en beleid te herformuleren in het licht van nieuwe kennis en inzichten, successen en mislukkingen. Het leervermogen van een overheid bestaat uit de capaciteit om gegevens en informatie te verwerken en in te zetten om bestaand beleid en beheer kritisch te beschouwen en waar mogelijk te verbeteren, en nieuw beleid beter te maken dan het oude.

[10] Raad voor het Openbaar Bestuur, Briefadvies Ondersteuning Tweede Kamer, 2021.
[11] Beers, E., & Schaap, L., Noordelijke Rekenkamer, Luister nou eens!, 2020.
[12] Heimovaara, S., Benschop, J. P., Cools, R., Debackere, K., van der Hagen, T. H., Meijer, N., Essers, P. W., AWTI, Rijk aan kennis, naar een herwaardering van kennis en expertise in beleid en politiek, 2021.
[13] Stam, C., Productiviteit van de kenniswerker, wegwijzer in kennismanagement, 2004. Verbooy, H., Kennismanagement: de praktijk, Tijdschrift voor Multimedia, 1997, nummer 12.
[14] Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), PUMA: Knowledge management: Learning-by-comparing experiences from private firms and public organizations, 2001. Van der Knaap, P., Lerende overheid, intelligent beleid?, tijdschrijft en platform voor public governance audit & control, December 2006, pp. 24-27.

Deze ontwikkelingen zijn voor de Noordelijke Rekenkamer aanleiding geweest om onderzoek te doen naar de wijze waarop Provinciale Staten in de Noordelijke provincies worden ondersteund bij hun werkzaamheden en hoe eerdere lessen worden gebruikt bij de vormgeving van beleid. Het collectieve geheugen van de Staten beperkt zich namelijk niet tot de zittende Statenleden, maar ligt ook besloten in de ondersteunende systemen en diensten van de Staten. Die systemen en diensten bevatten immers relevante eerdere lessen; de kunst is om die lessen op de juiste momenten naar voren te halen en te benutten.

1.2 Achtergronden

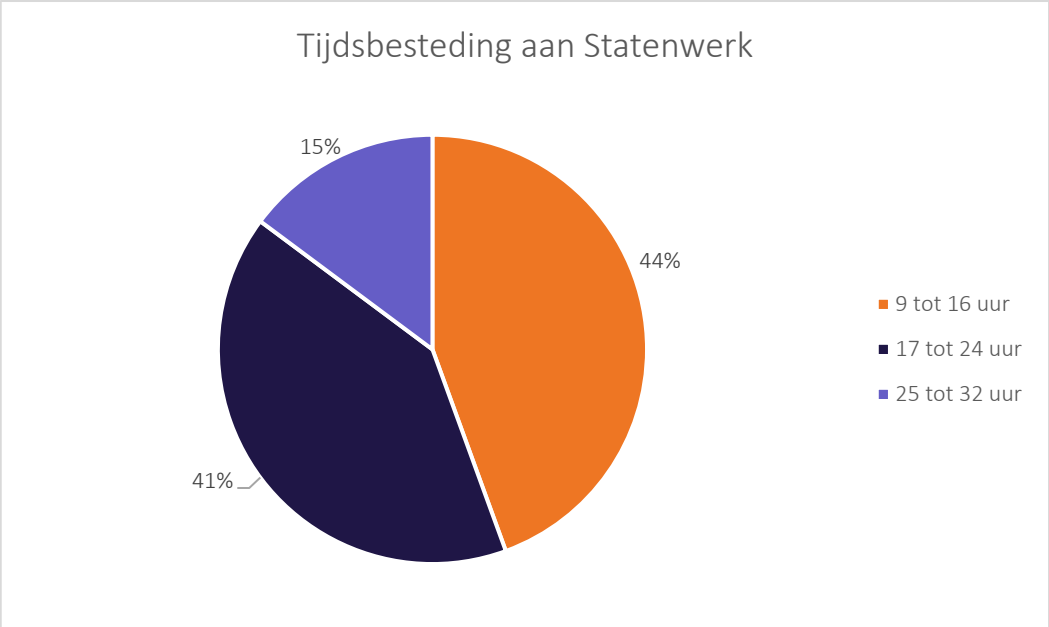
In deze paragraaf verkennen we hoe de samenstelling van Provinciale Staten is veranderd vanaf het moment dat de dualisering in werking trad (2003) tot eind 2021. In deze paragraaf gaan we iets dieper in op de vraag hoeveel tijd Statenleden aan het Statenwerk besteden. Verder bekijken we hoe de samenstelling van Provinciale Staten is veranderd: zijn Statenfracties inderdaad (veel) kleiner geworden?

Met de dualisering ontstond een scheiding tussen de uitvoerende macht (het college van Gedeputeerde Staten) en de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende macht (Provinciale Staten). Provinciale Staten stellen de algemene beleidsinhoudelijke kaders vast waarbinnen Gedeputeerde Staten dienen te opereren. Provinciale Staten controleren of Gedeputeerde Staten dat naar wens doen en of de kaders bijgesteld moeten worden, bijvoorbeeld omdat beleid niet (voldoende) werkt. Het serieus en goed uitvoeren van deze taken draagt bij aan kwalitatief goed bestuur en een goed functioneren van de provinciale democratie.

1.2.1 Tijdsbesteding aan Statenwerk

Provinciale Staten zijn het hoogste bestuursorgaan van de provincie en zij worden iedere vier jaar gekozen via rechtstreekse verkiezingen. De Drenste Staten hebben 41 leden. Provinciale Staten zijn een vertegenwoordigend orgaan waarbij de leden ook andere activiteiten ontplooien: de meeste Statenleden combineren het Statenlidmaatschap met een omvangrijkere betaalde baan. In 2014 besteedden Statenleden van de Nederlandse provincies gemiddeld zo'n 20 uur per week aan het Statenwerk.[15] Uit de enquête die wij uitvoerden in het kader van dit onderzoek blijkt dat 85 procent van de Drentse Statenleden 9 tot 24 uur per week aan het Statenwerk besteedt, een klein percentage 25 tot 32 uur en geen enkel Statenlid meer dan 32 uur (figuur 1). Tegelijkertijd zijn er veel beleidsterreinen waarop de provincie actief is. In de laatste jaren worden provincies geconfronteerd met uitdagende complexe maatschappelijke vraagstukken, zoals de energietransitie. Specifiek voor Drenthe zijn vraagstukken rondom het windpark Drentse Monden en Oostermoer, vliegveld Groningen Airport Eelde en krimp/leefbaarheid zeer omvangrijke en complexe dossiers met een lange looptijd, vaak langer dan de duur van één Statenperiode.

[15] BMC: https://www.bmc.nl/werkvelden/praktijkcase/ipo-democratische-legitimering-van-de-provinciale-staten.

Figuur 1: Tijdsbesteding aan Statenwerk, resultaat van enquête gehouden onder Drentse Statenleden

In relatief grote fracties - en zeker de grote fracties die voorheen bestonden - kan het werk adequaat verdeeld worden. Niet alle grote complexe projecten hoeven bij één Statenlid in de portefeuille terecht te komen. In grote fracties is de kans groter dat zittende leden ook in de bestuursperiode ervoor al Statenlid waren en dus ervaring en (inhoudelijke) kennis hebben. Zij kunnen die overdragen op nieuwe fractiegenoten. Nieuwe Statenleden moeten zich extra inspannen om het Statenwerk goed te doen.

Bevinding: Voor veel Statenleden is het Statenlidmaatschap een functie naast een betaalde baan. De meeste leden van de Drentse Staten besteden niet meer dan 24 uur per week aan het Statenwerk.

1.2.2 Samenstelling Drentse Staten 2003-nu

Uit ons onderzoek blijkt dat Statenfracties in Drenthe vandaag de dag gemiddeld kleiner zijn dan in eerdere bestuursperiodes. Een gemiddelde Statenfractie in Drenthe bestaat momenteel uit krap 3 leden.[16] Gedurende de bestuursperiodes 2003-2007, 2007-2011 en 2011-2015 was dat nog ruim 4,5.[17] Parallel daaraan is een beweging gaande waarbij Statenfracties meer niet-Statenleden als commissielid inzetten.[18] Wat van belang is, is de mate van fragmentatie. Bijlage 1 bevat een nadere beschrijving van de politieke fragmentatie in de Drentse Staten, evenals cijfermatige informatie over het aantal afsplitsingen per bestuursperiode en de relatieve omvang van de grootste partij(en) per bestuursperiode.

Bevinding: Het politieke landschap in de Drentse Staten is vanaf 2007 meer gefragmenteerd geraakt: er zijn nu meer partijen en de grootste fracties zijn fors kleiner geworden.

---

[16] 41 zetels gedeeld door 14 partijen is 2,93 zetels per partij.
[17] 2003-2007: 51 zetels gedeeld door 11 partijen is 4,6 zetels per partij.
2007-2011: 41 zetels gedeeld door 6 partijen is 6,8 zetels per partij.
2011-2015: 41 zetels gedeeld door 9 partijen is 4,6 zetels per partij.
[18] Gebaseerd op een groepsinterview met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe op 13 januari 2022.

1.3 Onderzoeksvraag

Zoals in paragraaf 1.1 al gesteld, zijn het opdoen, delen en overdragen van kennis van groot belang voor de kwaliteit van het Statenwerk. Politieke fragmentatie (steeds meer en daardoor steeds kleinere fracties) heeft daarop een negatieve invloed. Anders gezegd: het collectieve geheugen van Provinciale Staten staat onder druk. Hierdoor groeit het belang en de noodzaak van goede ondersteuning. De kennis en ervaring die voorheen werden opgedaan bij de ervaren fractiegenoot moeten nu deels ergens anders gezocht worden.

Een effectieve samenwerking tussen Provinciale Staten (-fracties) en ondersteunende diensten is een belangrijke voorwaarde voor het goed kunnen uitvoeren van hun kaderstellende en controlerende werkzaamheden door Statenleden. De Raad voor het Openbaar Bestuur (2020, p.16) onderscheidt enkele soorten ondersteuning: griffie, fractieondersteuning en ambtelijke bijstand. Wij voegen daar een bruikbaar archief met efficiënte zoekfunctie en de informatievoorziening door Gedeputeerde Staten aan toe.[19] Het doel van dit onderzoek is om in kaart te brengen hoe Provinciale Staten inhoudelijk worden ondersteund bij hun werkzaamheden en hoe die ondersteuning bijdraagt aan het onderhouden/vergroten van het leervermogen.

De centrale onderzoeksvraag ten tijde van de start van het onderzoek luidde als volgt: “Hoe kan het leervermogen van Provinciale Staten worden vergroot, hoe worden PS hierin ondersteund, welke rol speelt de ambtelijke organisatie hierbij, en hoe draagt dit bij aan de kwaliteit van het gevoerde beleid?” Gedurende het onderzoek is gebleken dat deze onderzoeksvraag verder toegespitst moest worden, om de juiste focus aan te kunnen brengen en om te voorkomen dat het functioneren van het gehele ambtelijke apparaat object van onderzoek zou worden. Wij hebben besloten het onderzoek te focussen op de inhoudelijke ondersteuning van Provinciale Staten door griffie en fractieondersteuning. Voorts is in het onderzoek aandacht geschonken aan belangrijke ondersteunende faciliteiten; wij analyseren daartoe de ondersteuning door ambtelijke bijstand, griffie, fractieondersteuning, archieffunctie en de informatievoorziening door Gedeputeerde Staten.

Daarnaast hebben we gekeken naar de wensen en (kwaliteits-)eisen die Statenleden stellen aan stukken en de wijze waarop daar invulling aan is gegeven door Gedeputeerde Staten en de ambtelijke dienst. Daarmee is het onderzoek naar de relatie tussen de ondersteuning en de kwaliteit van het gevoerde beleid geschrapt. Dit resulteert in de volgende geactualiseerde hoofdvraag:

Hoe en door welke geledingen worden Provinciale Staten (PS) ondersteund, hoe tevreden zijn PS daarover en hoe kan het leervermogen van PS nog worden vergroot?

Deze centrale onderzoeksvraag valt uiteen in de volgende deelvragen:

[19] Een van de organisaties waar Statenleden ondersteuning kunnen krijgen is de Nederlandse Vereniging voor Statenleden. Het doel van deze vereniging is Statenleden sterk en krachtig in stelling brengen. Dit doet ze door activiteiten te organiseren, opleidingen aan te bieden en informatie over actuele onderwerpen beschikbaar te maken. De vereniging ondersteunt Statenleden, burgerstatenleden, commissieleden, duo-statenleden steunfractieleden en fractievertegenwoordigers. Bron: Nederlandse Vereniging voor Statenleden: https://www.statenlidnu.nl/vereniging

1. Welke tekortkomingen ervaren Statenleden bij het onderhouden en vergroten van het institutioneel geheugen en welke mogelijkheden zien zij voor het verbeteren van het leervermogen?
2. Hoe tevreden zijn Statenleden over de ondersteuning die zij krijgen om te voorzien in hun informatiebehoefte? (Welke informatiebehoefte hebben zij; op welke manier wordt in deze behoefte voorzien en hoe worden zij hierin ondersteund?)
3. Welke afspraken zijn in het verleden gemaakt met betrekking tot de informatievoorziening van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten? In hoeverre staan deze afspraken helder op het netvlies van betrokkenen en in hoeverre worden deze nageleefd?
4. Welke verschillen bestaan er tussen de noordelijke provincies in dit verband en hoe kunnen zij van elkaar en andere overheden leren?

1.4 De aanpak van het onderzoek

Voor het onderzoek hebben we een kwantitatieve analyse uitgevoerd. Hiermee hebben we in kaart gebracht hoe de samenstelling van Provinciale Staten van 2003 tot nu is veranderd, in termen van aantal partijen en omvang van de partijen. Tevens hebben we geanalyseerd hoe de omvang van de ambtelijke organisatie, griffie en fractieondersteuning zijn veranderd in diezelfde periode.

In aanvulling op de kwantitatieve analyse hebben we voor dit onderzoek een enquête verspreid onder de Statenleden van Drenthe en hun fractiemedewerkers. In aanvulling daarop zijn (groeps-)gesprekken gevoerd met een aantal Drentse Statenleden. Het doel daarvan was enerzijds verificatie van het beeld dat de enquête opleverde en anderzijds het uitdiepen van enkele thema's met betrekking tot het collectieve geheugen van de Staten. Naast gesprekken met Statenleden hebben we gesproken met de provinciesecretaris en de griffie.

Naast de informatie die via de enquêtes en gesprekken is verzameld hebben wij diverse formele documenten geanalyseerd. Dit had als doel inzicht te krijgen in de manier waarop Provinciale Staten worden ondersteund door ambtelijke organisatie, griffie en fractieondersteuning. Het beeld dat hieruit ontstaat is eveneens geverifieerd in bovengenoemde gesprekken. Ook zijn eerdere PS-besluiten en schriftelijke afspraken opgevraagd en geanalyseerd, om in kaart te brengen welke wensen en eisen Provinciale Staten hebben gesteld aan de (kwaliteit van) informatievoorziening van Gedeputeerde Staten en in hoeverre deze worden nageleefd.

Tot slot hebben wij de inzichten in een breder perspectief geplaatst door deze te vergelijken met die van de andere Noordelijke provincies en gemeenten.

1.4.1 Afbakening en onderzoeksperiode

Het onderzoek richt zich enerzijds op de huidige praktijk van het Statenwerk en de daarbij behorende ondersteuning. De huidige generatie Statenleden is geënquêteerd en geïnterviewd. Anderzijds kijken wij, in ieder geval voor de beantwoording van deelvragen drie en vier, terug tot het moment waarop de Wet dualisering provinciebestuur in werking trad (2003).

We beseffen dat een deel van het institutioneel geheugen ook bij de ambtelijke organisatie zit. Om het onderzoek enigszins behapbaar te houden hebben we ervoor gekozen ons primair te richten op het institutionele geheugen van Provinciale Staten zelf.

1.5 Leeswijzer

Het onderzoek heeft twee kernen. De eerste kern betreft de behoefte aan inhoudelijke ondersteuning. (hoofdstuk twee). De tweede kern betreft de (tevredenheid over) de verschillende vormen van ondersteuning die ter beschikking staan aan Statenleden:

- Hoofdstuk 3: informatievoorziening door Gedeputeerde Staten;
- Hoofdstuk 4: ambtelijke bijstand;
- Hoofdstuk 5: griffie;
- Hoofdstuk 6: fractieondersteuning;
- Hoofdstuk 7: bruikbaar archief met efficiënte zoekfunctie.

De indeling van de hoofdstukken drie tot en met zeven volgt een vast stramien. We behandelen eerst de meest relevante uitkomsten van de enquête en vullen die aan met ideeën, beelden en ervaringen opgepikt uit de (groeps)gesprekken met betrokkenen. Vervolgens vergelijken we enkele relevante bevindingen met die uit de andere Noordelijke provincies .[20] Daarnaast bevatten de hoofdstukken drie tot en met zes relevante feitelijke informatie die, in samenhang met de enquêteresultaten, ook belangrijk is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen.[21] Het gaat dan om zaken als de bestaande kaders voor de informatievoorziening tussen Gedeputeerde en Provinciale Staten (H3), de relevante regelingen en verordeningen (H4, H5 en H6), gegevens over de kwantitatieve omvang van griffie en ambtelijke organisatie (H5) en gegevens over de budgetten voor fractieondersteuning (H6). Die laatste twee worden ook kort afgezet tegen die in andere provincies en gemeenten.

[20] Met uitzondering van hoofdstuk 4. Dit hoofdstuk bevat geen informatie over de enquêteresultaten, omdat er in de enquête geen vragen zijn gesteld over ambtelijke bijstand.
[21] Met uitzondering van hoofdstuk 7. Dit hoofdstuk bevat alleen informatie die is gebaseerd op de uitkomsten van de enquête en de gesprekken die we voerden met betrokkenen.

2. Enquête onder PS en fractieondersteuning Drenthe

In het kader van dit onderzoek hebben wij een enquête verspreid onder de Statenleden van Drenthe.[22] De respons op de enquête was ruim 65 procent. Daarbij was er een evenwichtige verdeling onder de respondenten over coalitie- en oppositiepartijen en grote en kleine partijen. Dat maakt de resultaten van de enquête respresentatief voor de huidige Drentse Statenleden en daarmee geschikt om te gebruiken in dit onderzoek.

Bijlage 2 bevat de enquêtevragen en de resultaten van de enquête, bijlage 3 de belangrijkste beschrijvende statistieken bij de enquête. We hebben ook een enquête verspreid onder de fractieondersteuning van de Statenfracties in Drenthe (zie bijlagen 4 en 5). De belangrijkste resultaten van beide enquêtes komen terug in de volgende hoofdstukken. In dit hoofdstuk gaan we nader in op de algemene informatie- en ondersteuningsbehoefte van de Drentse Statenleden (paragraaf 2.1) en op de resultaten van enkele algemene stellingen die we in de enquête hebben voorgelegd (paragraaf 2.2).

2.1 Informatie- en ondersteuningsbehoefte van Provinciale Staten

Tabel 2 toont hoe groot de behoefte is van de Drentse Statenleden aan de acht verschillende vormen van informatie en/of ondersteuning die wij in de enquête onderscheidden. Statenleden konden die aangeven met een score van 1 tot 5. Uit de tabel blijkt dat Provinciale Staten van Drenthe vooral graag informatie willen waaruit blijkt of provinciaal beleid werkt. Die wens is ook in Fryslân en Groningen het grootst.

[22] Oorspronkelijk zijn ook commissieleden, niet-zijnde Statenleden, uitgenodigd deel te nemen aan het onderzoek. In Drenthe hebben zes commissieleden de enquête ingevuld. Vanwege onderzoekstechnische redenen zijn deze enquêtes niet meegenomen in de verdere analyse van de resultaten.

Tabel 2: behoefte aan acht vormen van informatie / ondersteuning door PS Drenthe, ter vergelijking ook weergegeven voor PS Fryslân en PS Groningen

Informatiebehoefte / ondersteuningsbehoefte	Drenthe	Fryslân	Groningen
Voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt dat beleid werkt	4,7	4,6	4,7
Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's	4,2	4,5	4,2
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	4,0	4,4	4,4
Inhoudelijke informatievoorziening over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag	3,9	4,0	4,2
Inhoudelijke informatievoorziening over algemene maatschappelijke ontwikkelingen	3,7	3,9	4,0
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen.	3,5	3,8	3,2
Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies.	3,4	3,9	3,6
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning	3,2	4,1	4,1

2.2 Oordeel gebruikers

Naast vragen over de informatie- en ondersteuningsbehoefte legden we de Statenleden enkele stellingen voor. Zij konden op een schaal van -5 tot +5 aangeven in hoeverre een bepaalde stelling op hen van toepassing was. Een score van -5 geeft de slechts mogelijke uitleg van de stelling weer en +5 de best mogelijke. Bij de stelling “Geboden ondersteuning aan beginnende Statenleden is niet / wel goed” geeft een score van -5 weer dat de geboden ondersteuning helemaal niet goed is en een score van +5 dat deze wel goed is. Het resultaat voor alle stellingen is opgenomen in tabel 3.

Tabel 3: Score op de stellingen, Drenthe, ter vergelijking ook Fryslân en Groningen weergegeven

	Gemiddelde score Statenleden Drenthe (-5 tot 5)	Gemiddelde score Statenleden Fryslân (-5 tot 5)	Gemiddelde score Statenleden Groningen (-5 tot 5)
Het is wel / niet bezwaarlijk als PS investeren in de eigen ondersteuning als de kwaliteit van het Statenwerk daarmee verbetert.	3,0	3,3	3,4
Als ik hulp nodig heb, dan weet ik niet / wel waar ik die moet krijgen.	2,5	2,5	2,8
In de praktijk heb ik niets / veel te zeggen over de ondersteuning die ik krijg.	1,9	1,5	2,4
In theorie beslissen PS niet / wel over de benodigde ondersteuning.	1,5	2,6	2,3
Als Statenlid weet ik niet / wel heel goed welke informatie ik nodig heb om een weloverwogen keuze te maken.	1,3	2,2	1,6
Geboden ondersteuning aan beginnende Statenleden is niet / wel goed.	0,7	0,9	1,4
Er zijn geen / wel kwaliteitseisen verbonden aan stukken die Statenleden ontvangen.	0,6	0,1	1,0
Eventuele kwaliteitseisen aan stukken worden niet / wel goed nageleefd.	0,5	-0,5	-0,2
Het is lastig / gemakkelijk om een helder overzicht te krijgen van besluitvorming uit het verleden en de afwegingen die toen een rol hebben gespeeld.	-0,6	-1,0	-0,6

Op de meeste stellingen werd positief gescoord, waarbij de stelling: “Ik vind het geen enkel bezwaar als Provinciale Staten investeren in de eigen ondersteuning als de kwaliteit van het Statenwerk daarmee verbetert.” de meest positieve score oplevert (voor alle drie de provincies). Dit is opmerkelijk, omdat de Raad voor Openbaar Bestuur een handelingsverlegenheid bespeurt bij volksvertegenwoordigingen op decentraal niveau als het gaat om investeringen in hun eigen ondersteuningsmogelijkheden.[23] Hiermee wordt bedoeld dat volksvertegenwoordigers terughoudend zouden zijn om te investeren in hun eigen ondersteuning, omdat burgers dat niet zouden begrijpen.

Verder valt op dat de stelling “Geboden ondersteuning aan beginnende Statenleden is niet / wel goed” een magere plus krijgt. Blijkbaar vinden Statenleden dat de ondersteuning voor beginnende Statenleden voor verbetering vatbaar is. Dit geldt ook voor Statenleden in Fryslân. Vergeleken met de Drentse en Friese Statenleden lijken Groningse Statenleden iets tevredener over de geboden ondersteuning aan beginnende Statenleden. Uit de enquête blijkt tevens dat Statenleden in alle drie de provincies positief reageren op de stelling “Als ik hulp nodig heb, dan weet ik wel waar ik die moet krijgen.”

Verder roepen de stellingen over de kwaliteitseisen aan Statenstukken een uiteenlopend beeld op. Die bestaan volgens sommige respondenten wel, volgens anderen niet. Op de stelling of eventuele kwaliteitseisen worden nageleefd stellen de meeste Drentse Statenleden dat dit wel het geval is. Friese en Groningse Statenleden gaven aan dat eventuele kwaliteitseisen vaker niet dan wel werden nageleefd. In het volgende hoofdstuk zullen we nader ingaan op de aanwezigheid van eventuele kwaliteitseisen voor Drentse Statenstukken en op de vraag of deze worden nageleefd.

De score op de stelling “Het is lastig om een helder overzicht te krijgen van besluitvorming uit het verleden en de afwegingen die toen een rol hebben gespeeld” was negatief (-0,6), net als in de andere provincies.

2.3 Samenvattende bevindingen

- Provinciale Staten van Drenthe hebben een brede behoefte aan informatie en ondersteuning. Van de onderscheiden vormen van informatie en ondersteuning is de behoefte aan informatie waaruit blijkt of provinciaal beleid werkt duidelijk het grootst.
- De Drentse Staten vinden het niet bezwaarlijk om te investeren in de eigen ondersteuning als de kwaliteit van het Statenwerk daarmee verbetert.
- Drentse Statenleden vinden het lastig een helder overzicht te krijgen van besluitvorming uit het verleden en de afwegingen die toen een rol hebben gespeeld.

[23] Raad voor het Openbaar Bestuur, 2020, p. 9

3. (Eisen aan) informatievoorziening van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 presenteerden we hoe groot de ondersteunings- en informatiebehoefte is van de Drentse Statenleden voor de acht vormen die wij in de enquête onderscheiden. In dit hoofdstuk gaan wij nader in op de vier vormen waarvan Provinciale Staten vinden dat primair Gedeputeerde Staten en de ambtelijke dienst hen moeten informeren.

De actieve en passieve informatieplicht uit de Provinciewet vormt de basis voor de informatievoorziening van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten.[24] Gedeputeerde Staten geven volgens de Provinciewet alle inlichtingen die Provinciale Staten voor de uitoefening van hun taken nodig hebben. De Provinciewet geeft hiervoor twee verplichtingen, namelijk de *actieve informatieplicht* en de *passieve informatieplicht*. De actieve informatieplicht houdt in, dat Gedeputeerde Staten informatie in beginsel actief ter beschikking stellen aan Provinciale Staten. [25] Provinciale Staten kunnen zelf aanvullende afspraken vastleggen over de informatievoorziening door Gedeputeerde Staten. De passieve informatieplicht betekent dat Gedeputeerde Staten Provinciale Staten mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen geven. In beginsel kunnen Provinciale Statenleden alle informatie opvragen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.[26]

In aanvulling op de actieve en passieve informatieplicht kunnen Provinciale Staten nadere wensen uiten over en eisen stellen aan de kwaliteit van de informatie die Gedeputeerde Staten verstrekken, evenals de manier waarop en de frequentie waarin dat gebeurt.[27] De enquête onder de Drentse Statenleden geeft een divers beeld. Volgens sommige Statenleden bestaan er kwaliteitseisen waar Statenstukken aan dienen te voldoen; volgens anderen bestaan dergelijke eisen niet of zijn ze niet vastgelegd. In dit

[24] De inwerkingtreding van de Wet Open Overheid zal de actieve informatieplicht nog meer stimuleren.
[25] De basis voor de actieve en passieve informatieplicht wordt gevormd door het tweede lid van de artikelen 167 en 179 van de Provinciewet.
[26] Het gaat om zaken als de eenheid van de Kroon, de veiligheid van de Staat, vertrouwelijke bedrijfsinformatie, bescherming persoonlijke levenssfeer, relatie met strafrechtelijk onderzoek en persoonlijke beleidsopvattingen in stukken voor intern beraad.
[27] Wij hebben gekeken naar de aanwezigheid van generieke afspraken over de (kwaliteit van) informatievoorziening. Dat betekent dat we eventuele afspraken die zich beperken tot (bijvoorbeeld) individuele beleidsterreinen of verbonden partijen niet hebben meegenomen.

hoofdstuk inventariseren wij of, en zo ja, welke afspraken hierover zijn gemaakt. Tevens kijken we in hoeverre die afspraken worden nageleefd. Dit geeft antwoord op deelvraag 3.

3. Welke afspraken zijn er in het verleden gemaakt met betrekking tot de informatievoorziening van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten? In hoeverre staan deze afspraken helder op het netvlies van betrokkenen en in hoeverre worden deze nageleefd?

3.2 Invulling door GS en ambtelijke organisatie

In de enquête konden Statenleden per vorm van informatie of ondersteuning aangeven door welke instanties die in de praktijk geeft, hoe tevreden zij daarover zijn en welke instanties idealiter de desbetreffende informatie of ondersteuning zou moeten geven. Als 'instantie' konden Statenleden kiezen uit: GS/ambtelijke organisatie, griffie, fractieondersteuning en overig. De categorie overig representeert hier alle overige bronnen van informatie en/of ondersteuning, zoals media, eigen netwerk, partijnetwerk, maatschappelijke organisaties, burgers, etcetera.

Tabel 4 zet het praktijkbeeld van de informatievoorziening door GS en ambtelijke dienst af tegen het ideaalbeeld, de norm, van Statenleden. Alleen de vormen die hoger scoren dan 3,75 op het ideaalbeeld staan hierin.[28] Voor deze vormen is ook het praktijkbeeld weergegeven en het verschil tussen beide.

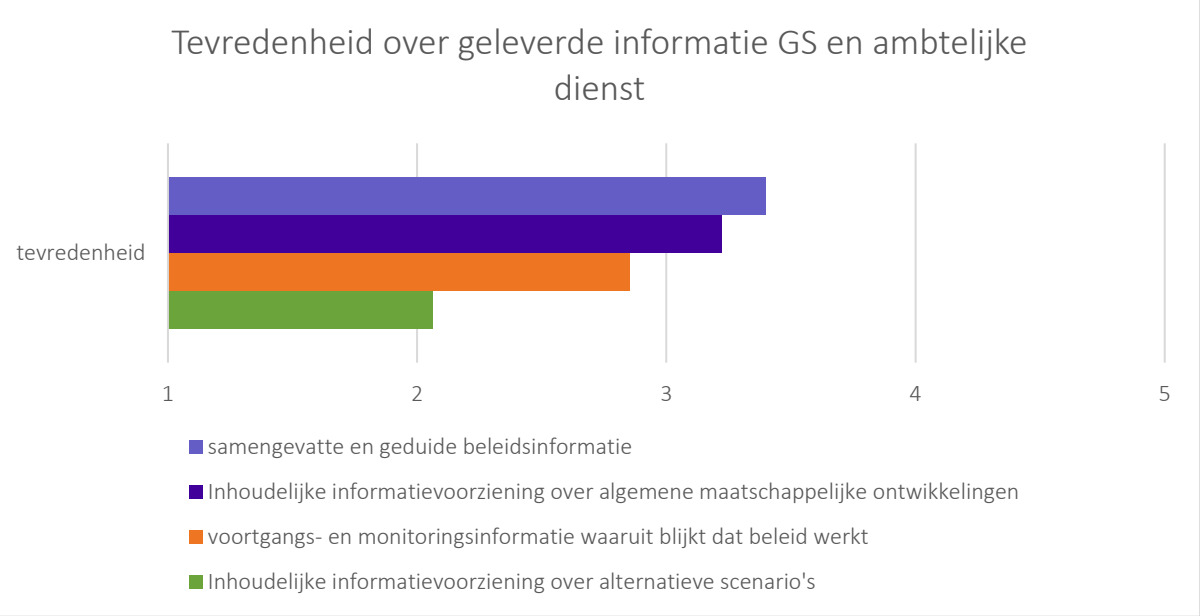
Tabel 4: Ideaalbeeld, praktijkbeeld en verschil tussen beide voor vier vormen

	Ideaalbeeld (1-5)	Praktijkbeeld (1-5)	Verschil
Voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt dat beleid werkt	4,6	3,4	1,2
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	4,2	3,6	0,6
Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's	4,0	2,7	1,3
Inhoudelijke informatievoorziening over algemene maatschappelijke ontwikkelingen	3,9	3,2	0,7

Statenleden vinden het zeer wenselijk dat primair Gedeputeerde Staten en ambtelijke organisatie hen voorzien van voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt dat beleid werkt. Het verschil tussen de norm en de feitelijke informatievoorziening hierover is fors (1,2). Dat geldt ook voor de informatievoorziening over alternatieve scenario's. Minder groot zijn de verschillen tussen de norm en de door Gedeputeerde Staten en ambtelijke organisatie verstrekte geduide en samengevatte beleidsinformatie en de verstrekte informatie over algemene maatschappelijke ontwikkelingen.

[28] De reden hiervoor is dat het verschil tussen ideaalbeeld en praktijkbeeld alleen wat zegt als duidelijk is dat Statenleden überhaupt een nadrukkelijke *wens* hebben door de betreffende instantie geïnformeerd te worden. Wij hanteren de grens van 3,75: als sprake is van een hogere score dan 3,75 op het ideaalbeeld, dan is sprake van een dergelijke nadrukkelijke wens. Ter onderbouwing een gedachte-experiment: stel nu dat Statenleden aangeven, om te voorzien in hun behoefte aan informatie waaruit blijkt dat beleid werkt, zij hierover idealiter niet (score op ideaalbeeld 2,0) door GS / ambtelijke dienst over willen worden geïnformeerd. In hoeverre zij dan in de praktijk worden geïnformeerd is dan niet relevant, omdat Statenleden niet de wens hebben te worden geïnformeerd door, in dit voorbeeld, GS / ambtelijke dienst. In zo'n geval zou het verschil tussen ideaalbeeld en praktijkbeeld niks zeggen. Zo'n verschil zegt alleen wat, als Statenleden nadrukkelijk de wens hebben te willen worden geïnformeerd door het betreffende gremium.

Figuur 2 toont de tevredenheid over de informatie die Gedeputeerde Staten en ambtelijke dienst in de praktijk leveren. Hieruit valt op te maken dat Statenleden het meest tevreden zijn over de samengevatte en geduide beleidsinformatie, gevolgd door informatie over algemene maatschappelijke ontwikkelingen, die zij van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie ontvangen. Zij zijn minder tevreden over de informatie zij ontvangen waaruit blijkt of beleid werkt. Met afstand het minst tevreden zijn Statenleden over de inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's.

Figuur 2: Tevredenheid over door GS en ambtelijke dienst verstrekte informatie voor vier vormen

Bij de ambtelijke organisatie is bekend dat Statenleden graag willen weten of beleid werkt. In een gesprek gaf de ambtelijke organisatie aan dat het soms lastig is bepaalde doelstellingen en/of indicatoren te monitoren. Maatschappelijke doelstellingen in nieuw beleid worden niet altijd specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden (SMART) geformuleerd. Dat maakt het lastig om de voortgang van het nieuwe beleid goed te monitoren. Het Datateam van de provincie heeft hier onderzoek naar gedaan en dat heeft aanbevolen meer nadruk te leggen op het SMART formuleren van doelstellingen en indicatoren.[29]

Als het gaat om de informatievoorziening over alternatieve scenario's, dan is de praktijk in Drenthe dat het College van Gedeputeerde Staten verschillende beleidsalternatieven bespreekt en zijn voorkeursvariant voorlegt aan Provinciale Staten. Volgens de ambtelijke dienst is dit inherent aan het systeem, want Gedeputeerde Staten zijn het dagelijks bestuur van de provincie. Enkele Statenleden geven aan dat het doel van de informatie erg relevant is bij de vorm en de inhoud van de informatievraag. Het maakt bijvoorbeeld uit of een fractie onderdeel is van de coalitie of de oppositie.[30]

Enkele Statenleden lieten in een groepsgesprek weten dat ze niet zo positief zijn over de kwaliteit van de aangereikte stukken. Een goed overzichtelijk stuk lijkt meer uitzondering dan regel te zijn volgens

[29] Gebaseerd op een interview met de provinciesecretaris van de provincie Drenthe op 20 januari 2022.
[30] Gebaseerd op een groepsinterview met twee Statenleden van de provincie Drenthe op 9 februari 2022.

hen. Specifieke beleidskeuzes staan meestal in verhaalvorm, waardoor de kaders lastig te destilleren zijn. Ook zijn afrekenbare doelen niet vaak terug te vinden in de stukken, al kan dat voor bepaalde maatschappelijke doelen lastig zijn.[31]

3.2.1 Vergelijkend perspectief

Ook de Groningse en Friese Statenleden hebben een grote behoefte aan informatie waaruit blijkt of beleid werkt (tabel 5). Net als de Drentse Statenleden wensen zij dat Gedeputeerde Staten en de ambtelijke dienst hen daarin voorzien. En net als in Drenthe zit er een fors verschil (groter dan 1,0 op een schaal van 1 tot 5) tussen de norm en de informatievoorziening in de praktijk. Kijken we naar de tevredenheid over de geleverde voortgangs- en/of monitoringsinformatie, dan zijn Drentse Statenleden hier het meest over zijn (2,9 op een schaal van 1 tot 5), gevolgd door Fryslân en Groningen (respectievelijk 2,4 en 2,3).

Drentse Statenleden zijn het meest tevreden over de samengevatte en geduide beleidsinformatie die Provinciale Staten in de praktijk ontvangen van Gedeputeerde Staten en/of ambtenaren (3,4 op een schaal van 1 tot 5), gevolgd door de Friese (3,1) en de Groningse (2,9) Statenleden. Relatief ontevreden zijn Drentse Statenleden over de informatievoorziening over alternatieve scenario's door Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke dienst (2,1 op een schaal van 1 tot 5); Groningse Statenleden zijn hier het meest tevreden over (3,1; Friese Statenleden 2,4).

Onder Groningse en Friese Statenleden is de wens om door Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke dienst inhoudelijk geïnformeerd te worden over algemene maatschappelijke ontwikkelingen kleiner dan onder Drentse Statenleden. Omdat de score op het ideaalbeeld van Groningse en Friese Statenleden (ruim) onder de 3,75 ligt, levert een vergelijking hiervan met de Drentse praktijk weinig zinvols op. Daarom worden deze gegevens niet weergegeven in tabel 5.

Tabel 5: Ter vergelijking: ideaalbeeld, praktijkbeeld, verschil tussen beide en tevredenheid voor drie vormen, Provinciale Staten Groningen en Fryslân

Provincie Groningen	**Ideaalbeeld (1-5)**	**Praktijkbeeld (1-5)**	**Verschil**	**Tevredenheid (1-5)**
Voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt dat beleid werkt	4,8	3,5	1,3	2,3
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	4,9	3,9	1,0	2,9
Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's	4,0	3,0	1,0	3,1
Provincie Fryslân				
Voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt dat beleid werkt	4,8	3,7	1,1	2,4
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	4,1	3,5	0,6	3,1
Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's	4,3	3,5	0,8	2,4

[31] Gebaseerd op een groepsinterview met drie Statenleden van de provincie Drenthe op 8 december 2021.

3.3 Aanvullende kaders over de informatievoorziening van PS

Over de periode vanaf 2003 hebben Provinciale Staten zelf enkele keren besluiten genomen en vastgelegd over de informatievoorziening van Gedeputeerde Staten. In 2009 is een motie 'Europese dimensie in Statenstukken' aangenomen. En in 2015 hebben Provinciale Staten de Regeling Grote Projecten vastgesteld met nadere richtlijnen voor de informatievoorziening over grote projecten. Beide besluiten behandelen wij hier. Daarnaast worden in werkgroepen van Provinciale Staten soms wensen geuit over de informatievoorziening. Dit kan leiden tot aanvullende afspraken die in presidium-verband worden bekrachtigd.

In Drenthe bestaan zes werkgroepen, momenteel zijn dat de werkgroepen Programmabegroting, Veranderende Samenleving, Inclusieve Staten, Verbonden Partijen, Strategisch Informatiebeheer en DrEUN.[32] In de werkgroepen zitten Statenleden en worden voorstellen besproken en besluiten genomen. Volgens de griffie spelen de werkgroepen van Provinciale Staten een belangrijke rol in het gesprek tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, ook over het thema informatievoorziening. Dit gesprek is vooral informeel van karakter. Soms zijn Gedeputeerden aanwezig bij werkgroep-overleggen. In de werkgroepen worden voorstellen besproken en worden besluiten genomen. Als voorstellen betrekking hebben op het vergaderproces of de werkwijze van de Staten legt de werkgroep haar voornemens voor aan het presidium. Het presidium is verantwoordelijk voor procedurekwesties en informatievoorziening is daar één van. De afspraken die zo in het presidium worden gemaakt worden niet opgenomen in het Reglement van Orde of een ander formeel document. Ze staan wel in de besluitenlijsten van het Presidium. Deze zijn niet openbaar. Idealiter koppelen zijn leden de gemaakte keuzes terug naar de eigen fracties.[33]

Motie Europese dimensie in Statenstukken

Provinciale Staten verzochten Gedeputeerde Staten de relatie met Europese regelgeving in alle Statenstukken te beschrijven, in een aparte paragraaf 'Europa', met aandacht voor: *"de doorwerking van de EU regels en de consequentie daarvan."*[34]

Regeling Grote Projecten

In 2015 is de Regeling Grote Projecten vastgesteld.[35] Als Provinciale Staten besluiten dat iets een Groot Project is treedt deze regeling in werking. Dit houdt onder andere het volgende in:

- Provinciale Staten kunnen besluiten tot een second opinion. Hiervoor zijn middelen beschikbaar ter grootte van maximaal één procent van het projectbudget;
- Gedeputeerde Staten zijn verplicht een startnotitie over het grote project op te stellen. De startnotitie bevat in ieder geval een voorstel met betrekking tot:

[32] De werkgroep DrEUn houdt zich bezig met buitenlandse contacten, voornamelijk aangelegenheden die betrekking hebben op de relatie met de EU en Duitsland.
[33] Gebaseerd op een groepsinterview met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe op 13 januari 2022 en aanvullende e-mail correspondentie tussen de griffie Drenthe en de Noordelijke Rekenkamer, 11 en 13 april 2022.
[34] Provincie Drenthe, Motie 'Europese dimensie in Statenstukken' (aangenomen), 7 oktober 2009.
[35] Provincie Drenthe, Regeling Grote Projecten, Statenstuk 2015-670 herzien, 2015.

- verwachte looptijd van het project;
- inrichting van de voortgangsrapportages over het project;
- frequentie van voortgangsrapportages over het project.

- Bij de aanwijzing van een groot project kunnen Provinciale Staten ook besluiten dat het project pas kan worden gestart (of voortgezet) nadat Provinciale Staten de startnotitie vastgesteld hebben.

3.4 Worden de kaders nageleefd?

In deze paragraaf gaan we na in hoeverre de bestaande kaders worden nageleefd. In principe moeten de Drentse Staten zelf het respecteren van de afgesproken kaders in de gaten houden, zoals de afspraak over de Europese dimensie in Statenstukken en de regeling grote projecten. Dat geldt ook voor aanvullende afspraken die het presidium maakt. De griffie heeft hierin geen rol, omdat zij dit primair als politiek beschouwt en dit dus niet als onderdeel van het takenpakket ziet. [36]

Zoals in paragraaf 3.3 is uitgelegd worden er in presidium-verband afspraken gemaakt over onder andere het vergaderproces en de werkwijze van Provinciale Staten. Dat kunnen ook afspraken zijn die betrekking hebben op de informatievoorziening. Een volledig overzicht van dergelijke afspraken ontbreekt.

Afspraak 'Europese dimensie in Statenstukken'

In 2020 heeft de werkgroep DrEUn de motie 'Europese dimensie in Statenstukken' opnieuw onder de aandacht gebracht van Gedeputeerde Staten, omdat de invulling van de motie volgens de werkgroep tekortschoot. De werkgroep DrEUn bestaat uit Statenleden en houdt zich bezig met buitenlandse contacten, voornamelijk aangelegenheden die betrekking hebben op de relatie met de EU en Duitsland. Volgens de werkgroep beschrijven Gedeputeerde Staten in Statenstukken doorgaans alleen het aspect van Europese staatssteun, terwijl de insteek van de motie breder was.[37]

3.5 Samenvattende bevindingen

- Statenleden vinden het zeer wenselijk dat primair Gedeputeerde Staten en ambtelijke organisatie hen adequaat voorzien van informatie waaruit blijkt of beleid werkt, maar zien deze wens maar zeer gedeeltelijk in vervulling gaan (het verschil is aanzienlijk: 1,2 op een schaal van 1 tot 5). Ook zijn ze matig tevreden over de informatie die zij ontvangen (2,9 op een schaal van 1 tot 5)
- Statenleden vinden het ook wenselijk dat Gedeputeerde Staten en ambtelijke organisatie hen adequaat voorzien van informatie over alternatieve scenario's. Ook hier is er een beduidend verschil tussen de wens en de informatievoorziening in de praktijk (1,3 op een schaal van 1 tot 5). Over de ontvangen informatie zijn zij ronduit ontevreden (2,1 op een schaal van 1 tot 5).

[36] Gebaseerd op een groepsgesprek met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe op 13 januari 2022.
[37] Gebaseerd op e-mailcorrespondentie tussen de Noordelijke Rekenkamer en een medewerker van de Statengriffie van de provincie Drenthe van 14 december 2021 en een telefoongesprek tussen de Noordelijke Rekenkamer en een medewerker van de Statengriffie van de provincie van Drenthe van 15 december 2021.

- Statenleden vinden het verder wenselijk dat Gedeputeerde Staten en ambtelijke organisatie hen adequaat voorzien van a) samengevatte en geduide beleidsinformatie, en b) informatie over algemene maatschappelijke ontwikkelingen. Over de informatie die zij in dit kader ontvangen zijn zij tevredener.
- In aanvulling op het wettelijk kader hebben Provinciale Staten in de periode 2003 tot nu een aantal aanvullende afspraken gemaakt over eisen of wensen aan Statenstukken. Soms heeft het presidium aanvullende afspraken gemaakt; een volledig overzicht hiervan ontbreekt. Er bestaat een afspraak om in Statenstukken in te gaan op de Europese dimensie van het betreffende onderwerp. Provinciale Staten moeten toezien op naleving ervan.

4. Ondersteuning van Statenleden: ambtelijke bijstand

4.1 Inleiding

Bij de uitvoering van hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken kunnen Statenleden hulp krijgen. Deze hulp is wettelijk verankerd in de Provinciewet. De ambtelijke bijstand is een van de vormen van ondersteuning.

Artikel 33 Provinciewet:
Lid 1: Provinciale staten en elk van hun leden hebben recht op ambtelijke bijstand.
Lid 2: De in provinciale staten vertegenwoordigde groeperingen hebben recht op ondersteuning
Lid 3: Provinciale staten stellen met betrekking tot de ambtelijke bijstand en de ondersteuning van de in provinciale staten vertegenwoordigde groeperingen een verordening vast. De verordening bevat ten aanzien van de ondersteuning regels over de besteding en de verantwoording.

In Drenthe is de *Verordening ambtelijke bijstand provinciale staten van Drenthe* vastgesteld.[38] In dit hoofdstuk gaan we in op de ambtelijke bijstand voor Statenleden in Drenthe. Deze informatie geeft antwoord op deelvragen 2 en 3:

2. Hoe tevreden zijn Statenleden over de ondersteuning die zij krijgen om te voorzien in hun informatiebehoefte? (Welke informatiebehoefte hebben zij; op welke manier wordt in deze behoefte voorzien en hoe worden zij hierin ondersteund?)
3. Welke afspraken zijn er in het verleden gemaakt met betrekking tot de informatievoorziening van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten? In hoeverre staan deze afspraken helder op het netvlies van betrokkenen en in hoeverre worden deze nageleefd?

4.2 Verordening ambtelijke bijstand Provinciale Staten van Drenthe

De ambtelijke bijstand voor Provinciale Staten is geregeld in de *Verordening ambtelijke bijstand provinciale staten van Drenthe*. Ambtelijke bijstand is daarin gedefinieerd als het beantwoorden van vragen van Statenleden, het geven van inzage in of afschrift van documenten die openbaar zijn en het bieden van ondersteuning. Die ondersteuning omvat de voorbereiding van een initiatiefvoorstel, motie of amendement, hulp bij het formuleren van schriftelijke en mondelinge vragen en bij de opzet en uitvoering van een interactief traject, een onderzoek of een enquête.

[38] Provincie Drenthe, Verordening ambtelijke bijstand provinciale staten van Drenthe, 2003.

Behandelen ambtelijke bijstand

De verordening geeft aan wie welk type ambtelijke bijstand verleent. De griffier of een ambtenaar verschaft feitelijke informatie en afschriften van openbare documenten. Als de ambtenaar twijfelt over het al dan niet voldoen aan het verzoek om ambtelijke bijstand, dan beslist de Provinciesecretaris hierover. De griffier verleent alle andere vormen van ambtelijke bijstand. Als de griffier de ambtelijke bijstand niet kan verlenen, dan vraagt deze volgens lid 4 de Provinciesecretaris dit te doen.[39]

De verordening geeft (artikel 3 lid 1) drie redenen waarom de Provinciesecretaris het verzoek niet hoeft in te willigen:

- het Statenlid heeft niet aannemelijk gemaakt dat de ambtelijke bijstand betrekking heeft op de werkzaamheden van de Staten;
- het verlenen van de bijstand kan het belang van de provincie schaden;
- de Provinciesecretaris beschikt niet over de noodzakelijke kwalitatieve en kwantitatieve middelen om ambtelijke bijstand te verlenen.

Een eventuele weigering van de ambtelijke bijstand meldt de Provinciesecretaris aan de griffier en het Statenlid dat het verzoek heeft ingediend. Die kunnen het verzoek voorleggen aan de Commissaris van de Koning, waarop die het verzoek ter besluitvorming kan voorleggen aan Gedeputeerde Staten.

Verantwoording

De ambtelijke bijstand wordt verricht onder verantwoordelijkheid van de Statengriffier (aldus artikel 5). De Provinciesecretaris is wel verantwoordelijk voor het leveren van de gevraagde middelen. Op deze manier is het niet nodig dat ambtenaren verantwoording afleggen aan zowel de Statengriffier als de Provinciesecretaris. Als, volgens het Statenlid en/of de griffier, onvoldoende invulling gegeven is aan de ambtelijke bijstand, kan de kwestie ter beoordeling voorgelegd worden aan Gedeputeerde Staten. De Commissaris van de Koning heeft hier een bemiddelende rol. Voordat een beoordeling van Gedeputeerde Staten gevraagd wordt, moet het Statenlid en/of de griffier in overleg treden met de Provinciesecretaris (artikel 6). De portefeuillehouder van Gedeputeerde Staten wordt op de hoogte gebracht van een verzoek om ambtelijke bijstand (artikel 7). Specifiekere afspraken hierover worden in overleg tussen Gedeputeerde Staten en de Provinciesecretaris gemaakt.

4.3 Ambtelijke bijstand in de praktijk

Het stellen van technische vragen valt onder het ‘recht op inlichtingen’. Hierover zijn afspraken vastgelegd. Als er ruimere ondersteuning gewenst is, dan kunnen Statenleden gebruik maken van ambtelijke bijstand. Zij maken hiervan sporadisch gebruik, in goed overleg. Daardoor wordt er in de praktijk amper tot geen gebruik gemaakt van de in de *Verordening ambtelijke bijstand Provinciale Staten van Drenthe* opgenomen regelingen.[40]

[39] De Verordening ambtelijke bijstand provinciale staten van Drenthe spreekt van een ‘directeur-secretaris’.
[40] Gebaseerd op een groepsinterview met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe op 13 januari 2022.

De ambtelijke dienst bevestigt dat Statenleden ambtenaren goed weten te vinden en dat zij ambtelijke bijstand als instrument niet vaak hanteren. Er is geen standaard capaciteit vrijgemaakt voor het leveren van ambtelijke bijstand. Ambtenaren kunnen alleen niet-politieke vragen beantwoorden. Er is een cursus voor ambtenaren die ingaat op politieke sensitiviteit, genaamd 'hoe lopen de hazen'. Dan worden bestuurders uitgenodigd om casus vanuit hun perspectief te bekijken. Ambtenaren overleggen met de managers wanneer er ondersteuning bij mogelijk politieke vragen wordt gevraagd. Ambtenaren beoordelen de vragen in eerste instantie zelf.[41]

4.4 Samenvattende bevindingen

- De griffier of een ambtenaar verschaft feitelijke informatie en afschriften van openbare documenten. De griffie verleent in beginsel andere vormen van ambtelijke bijstand, volgens de verordening.
- In de praktijk komen formele verzoeken om ambtelijke bijstand nauwelijks voor. Verzoeken om informatie of ambtelijke ondersteuning worden meestal via informeel contact afgehandeld.

[41] Gebaseerd op een interview met de provinciesecretaris van de provincie Drenthe op 20 januari 2022.

5. Ondersteuning van Statenleden: griffie

5.1 Inleiding

Bij de uitvoering van hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken kunnen Statenleden hulp krijgen. Deze hulp is wettelijk verankerd in de Provinciewet. De griffie is één van de vormen van ondersteuning.

Artikel 104, 104a (1,2) en 104e (1,2) Provinciewet:
Art. 104: Provinciale staten benoemen de griffier. Zij zijn tevens bevoegd de griffier te schorsen en te ontslaan.
Art. 104a, lid 1: De griffier staat provinciale staten en de door hen ingestelde commissies bij de uitoefening van hun taak terzijde.
Art. 104a, lid 2: Provinciale staten stellen in een instructie nadere regels over de taak en de bevoegdheden van de griffier.
Art. 104e, lid 1: Provinciale staten kunnen regels stellen over de organisatie van de griffie.
Art. 104e, lid 2: Provinciale staten zijn bevoegd de op de griffie werkzame ambtenaren te benoemen, te schorsen en te ontslaan.

Provinciale Staten benoemen de griffier. De griffier ondersteunt Provinciale Staten en hun commissies bij het uitvoeren van haar taken. In Drenthe is de (wettelijk verplichte) *Verordening Statengriffie Drenthe* vastgesteld.[42] Provinciale Staten hebben Statenonderzoekers bij de griffie ondergebracht: de 'Onderzoeksgroep Staten Drenthe'.[43] Hiermee wijkt de samenstelling van de Drentse griffie af van die van Fryslân en Groningen. Er is een commissie van onderzoek die Provinciale Staten vertegenwoordigen in het werkproces van deze Statenonderzoekers. De griffier coördineert en begeleidt deze commissie. Daarnaast hebben Provinciale Staten de mogelijkheid tot het instellen van een enquêtecommissie. Een eventuele enquêtecommissie staat los van de onderzoekers van Provinciale Staten.

In dit hoofdstuk behandelen we eerst de meest relevante uitkomsten van de enquête. We maken daarbij onderscheid tussen de resultaten die betrekking hebben op de griffie en de resultaten die betrekking hebben op de onderzoekers. Die vullen we aan met inzichten en beelden uit de gesprekken met betrokkenen die we hebben gevoerd. Vervolgens vergelijken we de belangrijkste uitkomsten met die uit Groningen en Fryslân. Het tweede deel van dit hoofdstuk (paragraaf 5.3 en verder) bevat achtergrondinformatie, zoals relevante regelingen en verordeningen, resultaten van eerdere evaluaties en gegevens over de kwantitatieve omvang van griffie.

[42] Provincie Drenthe, Verordening Statengriffie Drenthe, 2020.
[43] Provincie Drenthe, Statenstuk 2011-465: Onderzoeksgroep Staten Drenthe, 2011 en Provincie Drenthe, Verordening Onderzoekscommissie, 2003.

5.2 Oordeel Statenleden en fractieondersteuners

In deze paragraaf maken we inzichtelijk voor welke vormen van informatie en ondersteuning Provinciale Staten terecht kunnen bij de griffie: welke vormen van informatie en ondersteuning ontvangen Statenleden in de praktijk, hoe tevreden zijn zij daarover, en welke vormen van informatie en/of ondersteuning zou de griffie volgens hen idealiter moeten bieden? In de enquête hebben we een onderscheid gemaakt tussen de griffie en de onderzoekers van de Staten die bij de griffie zijn ondergebracht ('Onderzoeksgroep Staten Drenthe').

5.2.1 Griffie

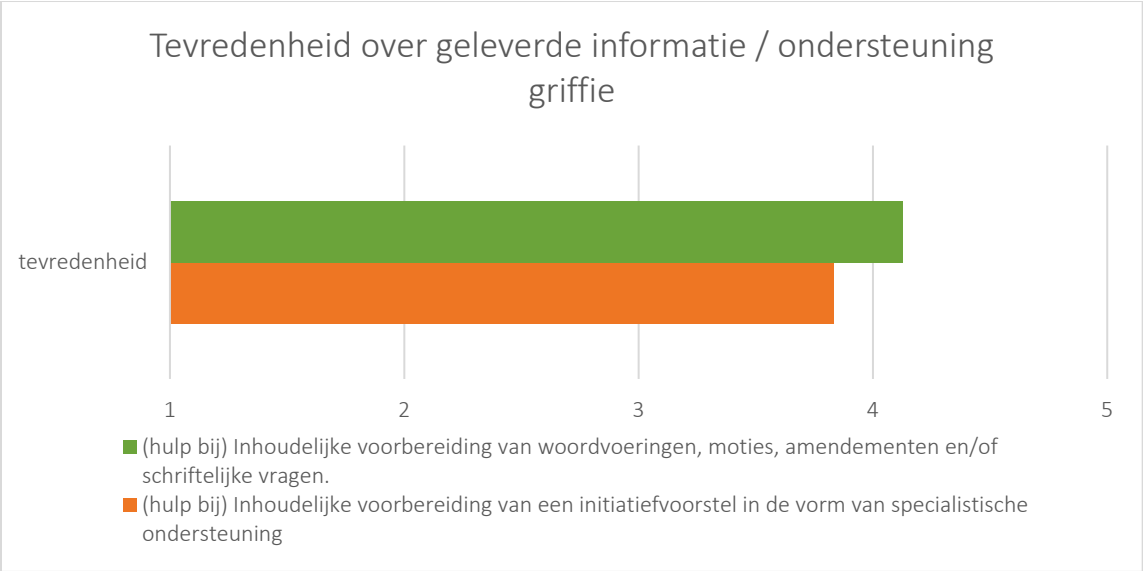
Drentse Statenleden verwachten van de griffie vooral specialistische hulp bij de inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel (4,4 op een schaal van 1 tot 5), gevolgd door hulp bij de inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen, en/of schriftelijke vragen (zie tabel 6). De tabel bevat alleen die vormen die hoger scoren dan 3,75 op het ideaalbeeld.[44] Voor deze vormen is ook het praktijkbeeld weergegeven en het verschil tussen beide.

Tabel 6: Ideaalbeeld, praktijkbeeld en verschil tussen beide voor twee vormen

	Ideaalbeeld (1-5)	Praktijkbeeld (1-5)	Verschil
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning	4,4	3,9	0,5
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen.	4,0	3,6	0,4

Figuur 3 bevat informatie over de tevredenheid van Statenleden over de door de griffie geboden hulp en ondersteuning. Hieruit blijkt dat Statenleden tevreden zijn over de verstrekte hulp bij de voorbereiding van een initiatiefvoorstel, woordvoeringen, amendementen, moties of vragen

[44] Zie de toelichting hierover in hoofdstuk 3, voetnoot 28.

Figuur 3: tevredenheid over door griffie verstrekte informatie/hulp voor twee vormen

5.2.2 Onderzoeksfaciliteit van de Staten[45]

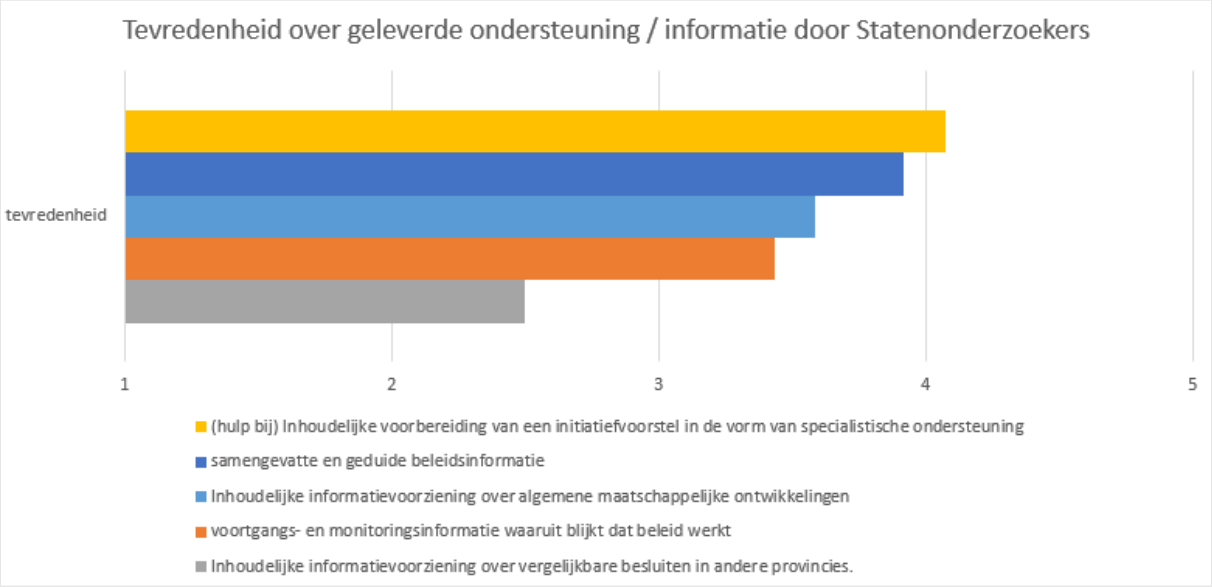
Tabel 8 bevat vijf vormen van ondersteuning of informatie waarvan Statenleden vinden dat de onderzoeksfaciliteit hen daarin kan voorzien (score hoger dan 3,75 op een schaal van 1 tot 5). Statenleden willen graag dat de onderzoekers hen voorzien van samengevatte en duiding van beleidsinformatie. Datzelfde geldt voor specialistische ondersteuning voor een initiatiefvoorstel. Statenleden hebben ook de wens dat de onderzoekers hen voorzien van voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit (al dan niet) blijkt dat beleid werkt. Het verschil tussen deze norm en het praktijkbeeld is aanzienlijk (1,0 op een schaal van 1 tot 5). Aan informatie over vergelijkbare besluiten in andere provincies hebben Statenleden behoefte, maar zij krijgen die in beperkte mate.

Tabel 7: Ideaalbeeld, praktijkbeeld en verschil tussen beide voor vijf vormen

	Ideaalbeeld (1-5)	Praktijkbeeld (1-5)	Verschil
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	4,4	3,7	0,7
Voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt dat beleid werkt	4,0	3,0	1,0
Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies	3,8	2,5	1,3
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning	3,8	3,8	0,0
Inhoudelijke informatievoorziening over algemene maatschappelijke ontwikkelingen	3,8	2,9	0,9

[45] In de enquête hebben we dit verwoord als 'onderzoeksafdeling van de griffie'. Naderhand hebben wij begrepen dat het gaat om onderzoekers van de Staten die zijn ondergebracht bij de griffie. In de tekst is gekozen voor onderzoekers of onderzoeksfaciliteit van de Staten. Deze onderzoekers zijn ondergebracht bij de griffie en bespreken wij hen hier, in het hoofdstuk over de griffie.

In aanvulling op tabel 7 laat figuur 4 zien dat Statenleden doorgaans tevreden zijn over de door de onderzoekers verstrekte informatie en ondersteuning. Alleen over de verstrekte informatie over vergelijkbare besluiten in andere provincies zijn zij meer ontevreden dan tevreden.

Figuur 4: Tevredenheid over door de onderzoekers van de griffie verstrekte informatie/hulp voor vijf vormen

Statenleden geven in een groepsgesprek aan tevreden te zijn over de Statenonderzoekers. De manier waarop met de onderzoeksfaciliteit omgegaan wordt is voor Statenleden niet altijd duidelijk. De meeste opdrachten komen vanuit de commissie van onderzoek. Alleen bij een politieke meerderheid kan een onderzoeksvraag geagendeerd worden, wat een onderzoeksvraag volgens enkele Statenleden politiek getint maakt. De Statenleden zijn tevreden over de flexnotities.[46]

5.2.3 Vergelijkend perspectief

In deze paragraaf vergelijken wij de hierboven beschreven bevindingen voor Drenthe met die van Fryslân en Groningen. In Drenthe bestaat een aparte onderzoeksfaciliteit voor de Staten die is ondergebracht bij de griffie. Dat bemoeilijkt het maken van een vergelijking enigszins. We gaan hieronder in op die vormen van ondersteuning of informatie waarvan de Drentse Statenleden aangaven het wenselijk te vinden dat de griffie en/of de onderzoekers hen daarin voorzien. De enige uitzondering hierop is de behoefte aan informatie waaruit blijkt of beleid werkt. Drentse Statenleden willen graag dat de Statenonderzoekers hen daarvan voorzien. Groningse en Friese Statenleden hebben niet de beschikking over eigen Statenonderzoekers en zij hebben geen nadrukkelijke wens dat de griffie hen dergelijke informatie geeft.

Net als de Friese Statenleden vinden de Drentse en Groningse Statenleden het heel wenselijk dat de griffie hen helpt met specialistische ondersteuning bij de voorbereiding van een initiatiefvoorstel (tabel

[46] Gebaseerd op een groepsinterview met drie Statenleden van de provincie Drenthe op 8 december 2021. In paragraaf 5.5.1 wordt beschreven wat flexnotities zijn.

8). Over de in de praktijk ontvangen hulp daarbij zijn Groningse Statenleden het meest tevreden (4,2 op een schaal van 1 tot 5), gevolgd door de Drentse (3,8) en Friese Statenleden (3,7).

Statenleden vinden het wenselijk dat de griffie ondersteuning biedt bij de inhoudelijke voorbereiding van amendementen, moties, woordvoeringen en/of schriftelijke vragen. Die wens is het grootst in Groningen, gevolgd door Drenthe en Fryslân. Over de ontvangen hulp van de griffie in de praktijk zijn alle drie de Provinciale Staten tevreden.

Samengevatte en geduide beleidsinformatie verlangen vooral de Groningse en Friese Statenleden van de griffie. Dat gebeurt in de praktijk ook en daarover zijn Groningse Statenleden redelijk tevreden (3,5 op een schaal van 1 tot 5); Friese Statenleden minder (3,0). De Drentse Statenleden verwachten samengevatte en geduide beleidsinformatie vooral van de onderzoekers. Dit gebeurt in de praktijk ook en daarover zijn Drentse Statenleden tevreden (3,9 op een schaal van 1 tot 5).

De behoefte aan informatie over vergelijkbare besluiten in andere provincies is het grootst onder Friese Statenleden. Zij vinden het het meest wenselijk dat de griffie hen hierin voorziet. Het verschil tussen deze norm en de informatievoorziening hierover in de praktijk is aanzienlijk (1,4 op een schaal van 1 tot 5). In Drenthe vinden de Statenleden het wenselijk dat de Statenonderzoekers dit doen. Ook hier is het verschil tussen wens en praktijk aanzienlijk (1,3 op een schaal van 1 tot 5).

Tabel 8: Ter vergelijking: ideaalbeeld, praktijkbeeld, verschil tussen beide en tevredenheid voor drie vormen, Provinciale Staten Groningen en Drenthe

Provincie Groningen	**Ideaalbeeld (1-5)**	**Praktijkbeeld (1-5)**	**Verschil**	**Tevredenheid (1-5)**
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning	4,7	4,6	0,1	4,2
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen.	4,2	3,9	0,3	4,2
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	4,3	3,7	0,6	3,5
Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies.	3,5	2,9	0,6	2,8
Provincie Fryslân				
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning	4,2	3,6	0,6	3,7
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen.	3,8	2,9	0,9	3,8
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	4,0	3,6	0,4	3,0
Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies.	3,8	2,4	1,4	2,1

5.2.4 Werkzaamheden van de griffie in de praktijk

Volgens de griffie zijn de werkzaamheden de afgelopen tien jaar veranderd. Tien jaar geleden was de politieke situatie stabieler en voorspelbaarder. Dit betekende dat de ondersteuning makkelijker ingevuld kon worden. De hulpvraag richting de griffie is, mede door het bredere politieke spectrum en het grotere aantal fracties, gegroeid. Daarnaast vragen veranderingen in de samenleving om een flexibelere overheid, wat het werk en de wensen van Statenleden ook beïnvloedt.[47]

De griffie bemoeit zich zo weinig mogelijk met de kwaliteit van de Statenstukken, omdat de griffie dit als politiek werk beschouwt. Wel controleert de griffie amendementen die door de Statenfracties geschreven worden, omdat deze rechtsgevolg hebben. Deze controle is de enige bijdrage van de griffie aan een amendement. Enkele Statenleden geven in een groepsgesprek aan dat ze tevreden zijn over de procedurele ondersteuning van de griffie.[48]

5.3 Richtlijnen

In de Verordening Statengriffie Drenthe liggen de taken en verantwoordelijkheden van de griffie vastgelegd. Het presidium en de werkgeverscommissie sturen de griffier aan. De werkgeverscommissie is verantwoordelijk voor werkgeverszaken, zoals de werkdruk. Het presidium is verantwoordelijk voor de kaders van het inhoudelijke werk.[49]

De *Verordening Statengriffie Drenthe* van 20 mei 2020 geeft richtlijnen voor de werkzaamheden van de griffie. De Statengriffier moet handelen volgens de richtlijnen in de Provinciewet, de Reglementen van Orde voor de vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies of enig ander reglement. Tevens moet de griffier zorgdragen voor een goede en doelmatige ondersteuning van de leden van Provinciale Staten (zoals de ambtelijke voorbereiding en de administratieve ondersteuning bij de voorbereiding van de Statenagenda's). De Statengriffier (en/of de senior Statenadviseur) ondersteunt de voorzitter van Provinciale Staten bij zijn zorg voor een goede voorbereiding en een goed verloop van de vergaderingen van Provinciale Staten. De Statengriffier de voorlopige agenda, notulen en overige stukken beschikbaar stelt aan de Statenleden. Verder moet de griffie zorgdragen voor ondersteuning en verslaglegging van Provinciale Staten, Statencommissies, Presidium en onderzoekscommissies (zoals eventuele enquêtecommissies). Ook is de Statengriffier, al dan niet in samenwerking met de provinciesecretaris, verantwoordelijk voor ambtelijke bijstand aan de leden van Provinciale Staten.

Tot slot geeft de Statengriffier leiding aan de Statengriffie en bewaakt zijde eenheid in de uitoefening van de taken. De medewerkers van de griffie moeten handelen overeenkomstig de aanwijzingen van de Statengriffier. Ingeval van afwezigheid vervangt de senior Statenadviseur, tevens de plaatsvervangend griffier, de Statengriffier.

[47] Gebaseerd op een groepsinterview met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe op 13 januari 2022.
[48] Gebaseerd op een groepsinterview met drie Statenleden van de provincie Drenthe op 8 december 2021.
[49] Gebaseerd op een groepsinterview met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe op 13 januari 2022.

5.4 Resultaten van de enquête “buitenste binnen”

De griffie heeft in 2020 een enquête uitgezet om de manier waarop Statenleden, commissieleden en medewerkers van de griffie tegen de griffie aankijken te onderzoeken. De voor ons onderzoek belangrijkste resultaten van die enquête vatten we hier samen (zie bijlage 6 voor de volledige enquêteresultaten). Op de enquête hebben 22 van de 41 Statenleden en 7 van de destijds 19 commissieleden gereageerd.[50]

Tabel 9: Beoordeling dienstverlening griffie

Aspect van dienstverlening	Cijfer
Betrouwbaar	8,8
Zorgvuldig	8,8
Toegankelijkheid	8,5
Meedenkend	8,4
Volledigheid	8,3
Gevoel voor urgentie	8
Organisatievermogen	8
Politieke sensitiviteit	8
snelheid	7,8
Flexibiliteit	7,7
Vernieuwend	6,9
Verbindend	6,7

Om verschillende aspecten in de dienstverlening te scoren, konden de deelnemers cijfers geven. De Staten- en commissieleden omschrijven de griffie onder andere als meedenkend, snel en betrouwbaar. Om verschillende aspecten in de dienstverlening te scoren, is aan de Statenleden gevraagd cijfers te geven. Deze aspecten en cijfers zijn in tabel 9 weergegeven. Bij een andere vraag konden Staten- en commissieleden via een schuif aangeven in hoeverre gegeven uitersten van toepassing waren op de dienstverlening van de griffie. Uit deze vragen kwam naar voren dat de dienstverlening als meer objectief dan subjectief ervaren werd de ondersteuning eerder als concreet dan als vaag en het werk van de griffie meer innovatief dan conservatief. De Staten- en commissieleden geven geen eenduidige verbeterpunten.

5.5 Onderzoeksgroep Staten Drenthe

De griffie van Drenthe heeft sinds 1 september 2011 onderzoekers ondergebracht bij de griffie, de ‘Onderzoeksgroep Staten Drenthe’. Het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven van de Tweede Kamer kan als equivalent op nationaal niveau gezien worden. Het handelen van de onderzoekers berustte in eerste instantie op *Statenstuk 2011-465: Onderzoeksgroep Staten Drenthe*.[51] In 2015 zijn deze in aangepaste vorm opgenomen in het *Onderzoeksprotocol Provinciale Staten Drenthe*.[52]

5.5.1 Doelstelling en activiteiten

In het onderzoeksprotocol zijn drie doelstellingen onderscheiden. Ten eerste de strategische doelstelling: de onderzoekers moeten bijdragen aan de kwaliteit van de besluitvorming binnen het Drentse provinciale bestuur. Ten tweede de tactische doelstelling: de onderzoekers willen Provinciale Staten ondersteunen in de vervulling van de volksvertegenwoordigende, normstellende en controlerende rollen. Tot slot de operationele doelstelling: de onderzoekers willen Provinciale Staten op een politiek neutrale wijze ondersteunen. Leidend uitgangspunt bij het in dienst nemen van

[50] Provincie Drenthe, Buitenste binnen enquêteresultaten,2020.
[51] Provincie Drenthe, Statenstuk 2011-465: Onderzoeksgroep Staten Drenthe, 2011.
[52] Provincie Drenthe, Onderzoeksprotocol Provinciale Staten Drenthe Gewijzigd, 2015.

onderzoekers is dat de onderzoekers de informatie- en beoordelingspositie van Provinciale Staten moeten bevorderen.

Concreet ondernemen de onderzoekers de volgende activiteiten:[53]

- opstellen van inhoudelijke analyses en oplegnotities voor intern gebruik, ten behoeve van Statenleden, bijzondere commissieleden en fractiemedewerkers. Dit is inclusief flexnotities.[54] Provinciale Staten bepalen in hoeverre de inhoudelijke analyses en -notities onderdeel zijn van het debat en dus in hoeverre deze notities openbaar zijn;
- beleidsdoorlichtingen, deze zijn in principe niet openbaar;
- ondersteunen en uitvoeren van beleidsonderzoek;
- onderzoek doen naar de werkwijze van Provinciale Staten;
- ondersteunen van werkgroepen die actief zijn op het terrein van onderzoek en uitgaven;
- kennis over het doen van onderzoek delen met Statenleden;
- inhoudelijk ondersteunen van de Programmaraad[55] van de Noordelijke Rekenkamer, de BCA en de werkgroep programmabegroting;
- adviseren en ondersteunen in het kader van de planning- en controlcyclus;
- verbreden, verdiepen, borgen en overdragen van kennis;
- schrijven van notities op basis van peilingen van het Drents Panel, een representatief burgerpanel bestaande uit 1500 Drenten.

Provinciale Staten hebben, op voordracht van het presidium, enkele randvoorwaarden geformuleerd voor de werkwijze van de onderzoekers.[56] Ten eerste dienen de onderzoekers politiek neutraal te werk te gaan. Opdrachten worden door Provinciale Staten, of een van de Statencommissies, gezamenlijk geformuleerd. Ten tweede dienen de onderzoekers efficiënt te werk te gaan. Om dubbel werk te voorkomen staat alle informatie per definitie ter beschikking van alle Statenfracties. Ten derde zijn de oplegnotities voor intern gebruik. Deze stukken hoeven niet ter toetsing worden voorgelegd aan Gedeputeerde Staten of de ambtelijke organisatie. Ten vierde bepalen de Statenfracties in hoeverre de stukken van de onderzoekers onderdeel zijn van de discussies in Provinciale Staten. Dit is opgenomen om te voorkomen dat de onderzoekers onderdeel gaan uitmaken van het politieke debat. Tot slot is in het Statenstuk opgenomen dat de kwaliteitsbewaking van het beleidsonderzoek extern geborgd wordt.

Jaarlijks bereidt de griffie, samen met de Commissie van Onderzoek een jaarprogramma voor. Dit wordt vastgesteld op basis van de activiteiten van de onderzoekers, de verschillende taken van Provinciale Staten en de drie doelstellingen uit het onderzoeksprotocol. Het programma bevat de thema's van Provinciale Staten op hoofdlijnen. De exacte invulling vindt later plaats, om zo de actualiteit van de onderzoeksvragen te kunnen garanderen. Deze kunnen worden afgestemd met de Commissie van

[53] Provincie Drenthe, Statenstuk 2011-465: Onderzoeksgroep Staten Drenthe, 2011. Provincie Drenthe, Onderzoeksprotocol Provinciale Staten Drenthe Gewijzigd, 2015.
[54] Statenleden hebben de mogelijkheid onderzoeksvragen te stellen aan de griffie, die worden beantwoord in een zogenaamde flexnotitie. Hiervoor is de flexruimte uit het onderzoeksprogramma gereserveerd. Een flexnotitie betreft de beantwoording van een aantal door Statenleden gestelde onderzoeksvragen, die op relatief korte termijn kunnen worden beantwoord. Bron: Provinciale Staten van Drenthe, Flexnotitie Voorhangprocedure – korte historie en werkwijze bij subsidieverlening, 2021.
[55] Inmiddels heet die 'Raad van Advies '.
[56] Provincie Drenthe, Statenstuk 2011-465: Onderzoeksgroep Staten Drenthe, 2011. Provincie Drenthe, Onderzoeksprotocol Provinciale Staten Drenthe Gewijzigd, 2015.

Onderzoek. Gedurende het jaar kunnen actualiteiten leiden tot het schrappen, aanpassen of ontwikkelen van nieuwe onderzoeksvragen. Statenleden kunnen verzoeken hiertoe indienen via een Statencommissie of de griffie. De Commissie van Onderzoek beslist over de voorstellen. De ambtelijke dienst heeft hier geen formele rol, maar overlegt wel frequent met de griffier.[57]

Er zijn twee belangrijke verschillen tussen de Onderzoeksgroep Staten Drenthe en de Noordelijke Rekenkamer. De eerste doet onderzoek vóór beleid (ter ondersteuning van de besluitvorming in Provinciale Staten), de tweede verricht onderzoek ván beleid, in de zin van het evalueren van het beleid.

Daarnaast is de Noordelijke Rekenkamer onafhankelijk in de programmering en uitvoering van haar onderzoeken, terwijl de onderzoekers van Provinciale Staten een opdrachtgever hebben, namelijk de Commissie van Onderzoek. Die commissie bestaat uit leden van Provinciale Staten en behartigt en representeert het opdrachtgeverschap namens Provinciale Staten.

5.5.2 Evaluatie onderzoeksgroep, 2014

Op 8 mei 2014 is de in 2010 afgesproken externe evaluatie van de onderzoeksfunctie aan Provinciale Staten aangeboden: “Uitdagen en benutten: Evaluatie en doorontwikkeling onderzoeksfunctie Provinciale Staten Drenthe”.[58] De enquête *Binnenste buiten* (zie paragraaf 5.4), is een voortzetting van het evaluatieonderzoek.[59]

Hoofdconclusie van de evaluatie was dat de onderzoekers in korte tijd hebben bewezen een belangrijke meerwaarde te leveren voor Provinciale Staten en dat de functie definitief werd vastgelegd. De oplegnotities helpen Statenleden met minder specialistische kennis door de complexiteit van een onderwerp te reduceren. Ook Statenleden die wel specialistische kennis hadden, waardeerden de oplegnotities. Als aanbeveling is meegegeven dat oplegnotities vaker alternatieve beleidskeuzes zouden kunnen bevatten.

Voor het onderzoek naar lopend beleid maakten de onderzoekers gebruik van het Drents Panel. De respons hiervan was hoog en het werd gezien als een goed instrument om onderwerpen te agenderen. De bekendheid van het panel was, buiten Provinciale Staten, laag. Om die te vergroten werd aanbevolen dat het panel frequenter geëvalueerd zou worden en dat de vragen zich meer zouden richten op speerpunten uit de actualiteit of het beleid.

Statenleden zijn positief over de Statenontmoetingen, aldus de evaluatie. De rol van de onderzoekers in het onderzoeken van de werkwijze van Provinciale Staten was ook kwalitatief goed. Het evaluatieonderzoek suggereert dat de onderzoekers een prominentere rol kunnen krijgen in de ondersteuning van Provinciale Staten bij grote projecten (verkenning, opstellen van een second opinion en voortgangsrapportage). Deze suggestie heeft geresulteerd in een bestuursinstrument ‘Regeling Grote Projecten’ waarbij de onderzoekers de Commissie van Onderzoek ambtelijk ondersteunen. Over de inhoudelijke ondersteuning van werkgroepen van Provinciale Staten was het evaluatieonderzoek ook positief.

[57] Gebaseerd op een interview met de provinciesecretaris van de provincie Drenthe op 20 januari 2022.
[58] Provincie Drenthe, Statenstuk 2014-622: Evaluatie van de onderzoeksfunctie van PS, 2014.
[59] Gebaseerd op een groepsinterview met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe op 13 januari 2022.

5.6 Inwerkprogramma Statenleden

Zowel in 2015 als in 2019 was het inwerkprogramma modulair opgebouwd. Het inwerkprogramma van 2019 bestond uit vijf modules: Drents Parlement als instituut, verbonden partijen, planning en control, integriteit, positie van het Drents Parlement in de veranderende samenleving.[60]

Naast deze vijf modules zijn verschillende informatiebijeenkomsten georganiseerd over beleidsthema's waar de Statenleden kennis konden maken met verbonden partijen. [61] Om de overdracht van werkzaamheden zo soepel mogelijk te laten verlopen, is voor de Statenperiode 2011-2015 en voor 2015-2019 door de ambtelijke dienst een overdrachtsdossier opgesteld. Het bevat o.a. feitelijke informatie over de inhoud van de beleidsdossiers.[62]

In een groepsgesprek geven Statenleden aan dat ze tevreden zijn met het introductieprogramma. Het belang van individuele steun wordt benadrukt en de rol van de griffie of van een ervaren fractie lijkt hierbij belangrijk te zijn. Het introductieprogramma lijkt nu vooral theoretisch van aard te zijn, waarbij de praktische ondersteuning minder aan bod komt.[63]

5.7 Omvang van de griffie

5.7.1 Huidige bezetting griffie

Sinds de uitbreiding van de griffie met statenonderzoekers in 2011 is de omvang van de griffie tot 2018 niet wezenlijk veranderd. In 2018 is besloten de formatie van de griffie uit te breiden naar 10,5 fte (waarvan 0,6 tijdelijk) om deze meer in balans te brengen met het takenpakket van de griffie. Een andere reden hiervoor was dat met het aannemen van nieuwe medewerkers geanticipeerd kon worden op grote personele wijzigingen binnen de griffie in de periode 2023-2027: een groot aantal ervaren medewerkers gaat dan met pensioen. [64] Per eind 2021 bestaat de griffie uit 13 medewerkers. Bij de griffie werken een griffier en structureel twee fulltime senior-Statenadviseurs waarvan één tevens plaatsvervangend griffier is. De tijdelijke uitbreiding met een extra senior statenadviseur verdwijnt na de pensionering van de huidige plaatsvervangend griffier. Alle medewerkers hebben eigen rollen en verantwoordelijkheden. De griffier geeft leiding en draagt de eindverantwoordelijkheid. Daarnaast zijn vier Statenonderzoekers in dienst, waarvan twee junior-Statenonderzoekers en vijf griffiemedewerkers, waarvan één communicatiemedewerker.[65] Per 2022 zal de griffie worden uitgebreid met ongeveer 0,5 fte, om ruimte te creëren voor (onder andere) de transcriptie en ondertiteling bij Statenbijeenkomsten. [66]

[60] Provincie Drenthe, Inwerkprogramma 2019 Provinciale Staten Drenthe, 2019.
[61] Provincie Drenthe, Programma Leergang 2015, 2015.
[62] Provincie Drenthe, Stand van Staten, 2021. Provincie Drenthe: Provincie Drenthe: https://www.provincie.drenthe.nl/overdrachtsdossier/
[63] Gebaseerd op een groepsgesprek met Statenleden op 9 februari 2022.
[64] Provincie Drenthe, Formatie en loonbudget Statengriffie, Statenstuk 2018-858, 2018.
[65] Drents Parlement: https://www.drentsparlement.nl/contact/medewerkers/
[66] Provincie Drenthe, Memo personeelsplanning griffie 2022, 2021.

5.7.2 Omvang griffie en ambtelijke organisatie provincie Drenthe 2003-nu

Tabel 10 toont de omvang van de ambtelijke dienst van de provincie Drenthe en de griffie van de provincie Drenthe voor enkele geselecteerde jaren. Cijfers over de omvang van de ambtelijke dienst zijn beschikbaar vanaf 2008.

De ambtelijke organisatie van de provincie ondersteunt het College van Gedeputeerde Staten bij hun werkzaamheden. De tabel laat zien dat de omvang van de ambtelijke dienst over de periode 2008 tot en met 2014 afnam en sindsdien geleidelijk groeit. Wijzigingen in de omvang van de ambtelijke dienst hebben geen relatie met de omvang van de griffie en vice versa.

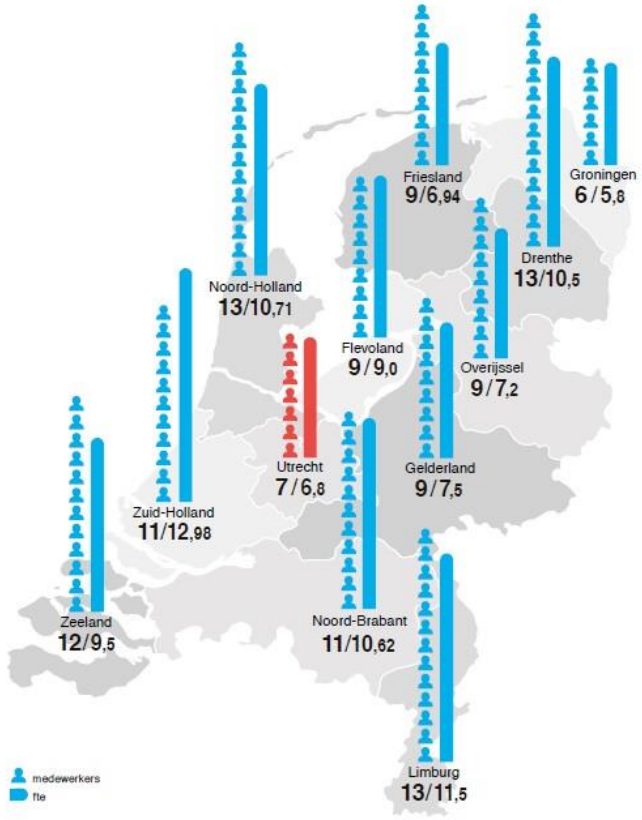
Tabel 10: omvang ambtelijke dienst en griffie in fte en verhouding tussen beide

Aan het eind van:	Omvang ambtelijke dienst in fte	Omvang griffie in fte	Ratio (in procenten)
2006	Niet bekend	6,6	-
2008	610	5,9	0,97
2010	563	5,9	1,05
2014	453	9,6	2,11
2018	487	10,5	2,15

5.7.3 Vergelijkend perspectief

De Drentse griffie had in 2020 een omvang van ongeveer 10,5 fte. Figuur 5 vergelijkt die met die van de griffies in de andere provincies.[67] Deze figuur is afkomstig uit een onderzoek dat is uitgevoerd op verzoek van de fractievoorzitters in Provinciale Staten van Utrecht. Van de drie Noordelijke provincies heeft Drenthe de grootste griffie. De figuur laat zien dat de Friese griffie het op twee na kleinst is, gemeten in fte's. Groningen heeft de kleinste griffie.

[67] Loots, J., Bevindingen onderzoek ambities, wensen en ondersteuningsbehoeften provinciale staten Utrecht en doorlichting van de griffie, 2020. Voor een uitgebreidere toelichting over de manier waarop deze cijfers tot stand zijn gekomen, verwijzen wij naar dit onderzoek.

Figuur 5: Omvang griffie in de twaalf provincies gemeten in fte en aantal medewerkers, exacte datum onbekend. (bron: J. Loots, 2020)

Naast het vergelijken van de griffies van de Noordelijke provincies, vergelijken wij de omvang van de griffie ook met de omvang van de ambtelijke dienst van de betreffende provincie (zie tabel 11).

Eerder onderzoek laat zien dat de gemiddelde omvang van de griffies bij Nederlandse gemeenten 2,85 fte bedroeg.[68] De omvang van de gemiddelde gemeentelijke organisatie bedroeg 350 fte. Daaruit volgt dat de gemiddelde griffie kleiner is dan één procent van het ambtelijke apparaat van de gemeente. Tabel 11 laat zien dat dit ook van toepassing is voor Groningen en Fryslân: in beide provincies is de omvang van de griffie kleiner dan één procent van het provinciaal ambtelijk apparaat. Drenthe vormt hier de uitzondering. Daar is de omvang van de griffie gelijk aan ongeveer twee procent van het ambtelijk apparaat. Dit wordt gedeeltelijk verklaard door een afzonderlijke onderzoeksfaciliteit ten behoeve van Provinciale Staten die is ondergebracht bij de griffie.

Tabel 11: Omvang ambtelijke organisatie, griffie en verhouding tussen beide voor Fryslân, Drenthe, Groningen

Jaar: 2020	Omvang ambtelijke dienst in fte	Omvang griffie in fte	Verhouding tussen beide (in procenten)
Provincie Fryslân	739	7,00	0,95
Provincie Groningen	825	6,47	0,78
Provincie Drenthe	528	10,50	1,99

5.8 Samenvattende bevindingen

- In 2011 is de griffie van Drenthe met ongeveer 3,7 fte uitgebreid. Dat komt doordat Provinciale Staten van Drenthe sinds 2011 een eigen onderzoeksgroep tot hun beschikking hebben die is ondergebracht bij de griffie. Hiermee kwam de totale omvang van de griffie vanaf dat moment uit rond de 10 fte. De omvang van de griffie staat los van de omvang van de ambtelijke organisatie.
- Eén van de doelen van de onderzoeksgroep is bij te dragen aan de kwaliteit van de besluitvorming binnen het Drentse provinciale bestuur.

[68] Raad voor het Openbaar Bestuur. Goede ondersteuning, sterke democratie. Den Haag: Raad voor Openbaar Bestuur, 2020.

- De Commissie van Onderzoek bestaat uit Drentse Statenleden en stelt het onderzoeksprogramma vast voor de onderzoeksgroep.
- De onderzoeksgroep is in 2014 geëvalueerd. De conclusie van die evaluatie was dat de onderzoeksfaciliteit heeft bewezen een belangrijke meerwaarde te leveren voor Provinciale Staten. Voor de oplegnotities was grote waardering. Als aanbeveling is meegegeven dat oplegnotities vaker alternatieve beleidskeuzes kunnen bevatten.
- In 2021 heeft de griffie onderzocht hoe anderen tegen de griffie aankijken. Hieruit kwam naar voren dat Staten- en commissieleden de griffie onder andere omschrijven als meedenkend, snel en betrouwbaar.
- Uit de enquête onder Statenleden die wij hebben uitgevoerd blijkt dat Statenleden van de griffie vooral hulp verwachten bij de inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning (4,4 op een schaal van 1 tot 5) en bij de inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen, en/of schriftelijke vragen (4,0 op een schaal van 1 tot 5). Hier worden zij in de praktijk goed in voorzien en over de geleverde hulp / informatie zijn zij doorgaans tevreden.
- Drentse (en Friese) Statenleden hebben ook behoefte aan informatie over vergelijkbare besluiten in andere provincies, maar worden hier beperkt in voorzien door de eigen onderzoeksfaciliteit (voor Friese Statenleden de Friese griffie). Over de in de praktijk ontvangen informatie op dit vlak is men meer ontevreden dan tevreden.
- Specifiek voor de onderzoeksgroep geldt dat Statenleden het waarderen dat zij hen in de praktijk voorziet van samengevatte en geduide beleidsinformatie. Datzelfde geldt voor specialistische ondersteuning voor een initiatiefvoorstel. Statenleden hebben ook de wens dat de onderzoekers hen voorzien van voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt of het beleid werkt, maar het verschil tussen deze wens en de informatievoorziening in de praktijk is aanzienlijk (ruim 1 punt op een schaal van 1 tot 5).

6. Ondersteuning van Statenleden: fractieondersteuning

6.1 Inleiding

Bij de uitvoering van hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken kunnen Statenleden hulp krijgen. Deze hulp is wettelijk verankerd in de Provinciewet. De fractieondersteuning is een van de vormen van ondersteuning.

In Drenthe is de wettelijk voorgeschreven *Verordening vergoeding Statenfracties 2020* vastgesteld.[69] Fractieondersteuning voldoet aan de kenmerken van een subsidie, zoals bedoeld in art. 4:21 lid 1 Awb en daardoor zijn de regels uit titel 4.2 Awb van toepassing. Het besluit waarmee de hoogte van de financiële bijdrage voor een individuele fractie wordt vastgesteld is, staat daardoor open voor bezwaar en beroep.[70]

Artikel 33 Provinciewet:
Lid 2: De in provinciale staten vertegenwoordigde groeperingen hebben recht op ondersteuning
Lid 3: Provinciale staten stellen met betrekking tot de ambtelijke bijstand en de ondersteuning van de in provinciale staten vertegenwoordigde groeperingen een verordening vast. De verordening bevat ten aanzien van de ondersteuning regels over de besteding en de verantwoording.

In dit hoofdstuk behandelen we eerst de meest relevante uitkomsten van de enquête. Die vullen we aan met inzichten en beelden uit de gesprekken met betrokkenen die we hebben gevoerd. Vervolgens vergelijken we de belangrijkste uitkomsten met die uit Groningen en Fryslân. Het tweede deel van dit hoofdstuk (paragraaf 6.3 en verder) bevat achtergrondinformatie, zoals relevante regelingen en verordeningen en gegevens over de omvang van (de budgetten voor) de fractieondersteuning.

6.2 Fractieondersteuning in de praktijk

6.2.1 Oordeel Statenleden

Tabel 12 toont alle 8 vormen van informatie of ondersteuning die in de enquête worden onderscheiden. Voor deze vormen wordt de wenselijke situatie (volgens de leden van Provinciale Staten) afgezet tegen de situatie in de praktijk. De resultaten laten zien dat de Statenleden voor drie vormen van informatie en/of ondersteuning sterk leunen op de eigen fractieondersteuning. Het gaat dan om de inhoudelijke voorbereiding van woordvoering, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen, de inhoudelijke

[69] Provincie Drenthe, Verordening vergoeding Statenfracties 2020, 2020.
[70] Vereniging van Nederlandse Gemeenten, VNG Model Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2019 en Model Instructies voor de griffier en de secretaris 2019, 2019.

voorbereiding van een initiatiefvoorstel en informatie over eerdere fractiestandpunten en/of stemgedrag. Voor deze vormen scoort het wensbeeld, de norm, van Statenleden ruim boven de 4,0 en de ondersteuning die in de praktijk wordt ontvangen scoort ook goed (3,9 of hoger). Bij Statenleden leven soms wel wat onduidelijkheden over het budget voor fractieondersteuning: waar mag dat wel en niet aan besteed worden?[71]

Tabel 12: Ideaalbeeld en praktijkbeeld voor acht vormen - invulling door fractieondersteuning

	Ideaalbeeld (1-5)	**Praktijkbeeld (1-5)**
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen.	4,6	4,4
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning	4,5	4,1
Inhoudelijke informatievoorziening over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag.	4,4	3,9
Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies.	4,0	3,3
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	3,4	2,7
Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's	3,2	3,0
Inhoudelijke informatievoorziening over algemene maatschappelijke ontwikkelingen	3,2	3,3
Voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt dat beleid werkt	2,5	2,2

6.2.2 Oordeel fractieondersteuning; vergelijkend perspectief

Aan de fractieondersteuning van de Statenfracties hebben we gevraagd welke vormen van informatie of ondersteuning zij in de praktijk bieden aan hun fractieleden. Tabel 13 toont het resultaat; hoe hoger de score, hoe groter de geboden ondersteuning/informatie voor de betreffende vorm.

Tabel 13: in de praktijk verstrekte ondersteuning/informatie door fractieondersteuning van Drentse Statenfracties, ter vergelijking ook de scores van de fractieondersteuning in Fryslân weergegeven

	Fractieondersteuners Drenthe Score (1-5)	**Fractieondersteuners Fryslân[72] Score (1-5)**
Inhoudelijke informatievoorziening over algemene maatschappelijke ontwikkelingen	4,0	3,7
Samengevatte en geduide beleidsinformatie	3,5	4,3
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen.	3,3	4,9
Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies.	3,3	3,5
Inhoudelijke informatievoorziening over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag.	3,1	4,2
Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's	3,1	3,8
Voortgangs- en monitoringsinformatie waaruit blijkt dat beleid werkt	3,0	3,3
(hulp bij) Inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning	2,7	4,5

[71] Gebaseerd op een groepsinterview met drie Statenleden van de provincie Drenthe op 8 december 2021.
[72] Voor Groningen zijn deze cijfers niet beschikbaar, omdat de respons op de enquête onder fractiemedewerkers aldaar te laag was.

Het beeld van de fractiemedewerkers zelf wijkt daarmee af van het beeld dat Statenleden schetsen en beschreven is in de vorige subparagraaf. Zo vinden Statenleden dat fractiemedewerkers hen in de praktijk veel ondersteunen bij bijvoorbeeld initiatiefvoorstellen (4,1 op een schaal van 1 tot 5), terwijl fractiemedewerkers de verstrekte hulp in de praktijk veel lager scoren (2,7 op een schaal van 1 tot 5). Dit heeft wellicht te maken met het feit dat fractiemedewerkers relatief veel tijd kwijt zijn aan praktische zaken, zoals het agendabeheer voor de fractie en de voorbereidende werkzaamheden voor fractievergaderingen (zie tabel 14). Dit laatste is een duidelijk verschil met de situatie in Fryslân: de Friese fractieondersteuners geven aan vooral politiek-inhoudelijke werkzaamheden te verrichten voor de fracties, zoals de inhoudelijke voorbereiding van initiatiefvoorstellen, woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen.

Tabel 14: Reacties van fractiemedewerkers op twee stellingen, 1 = helemaal niet van toepassing op mijn situatie, 5 = helemaal wel van toepassing op mijn situatie, ter vergelijking ook de reactie van fractiemedewerkers van de Statenfracties in Fryslân

	Fractieondersteuners Drenthe Score (1-5)	**Fractieondersteuners Fryslân[73] Score (1-5)**
Stelling 1: "De werkzaamheden die ik voor de Statenfractie verricht zijn voornamelijk praktisch van aard, zoals het plannen van afspraken."	3,8	2,5
Stelling 2: "De werkzaamheden die ik voor de Statenfractie verricht zijn voornamelijk politiek-inhoudelijk van aard, zoals het inhoudelijk voorbereiden van moties."	3,1	4,5

We hebben ook aan de fractiemedewerkers gevraagd hoeveel jaar zij werken als fractieondersteuner (zie tabel 15). Het merendeel van de fractiemedewerkers, ongeveer twee derde, heeft minder dan drie jaar ervaring en een kwart is zeer ervaren (meer dan twaalf jaar). In Fryslân heeft bijna de helft van de fractiemedewerkers (46,7 procent) 3 tot 7 jaar werkervaring en 20 procent 7 jaar of meer jaren. In een groepsgesprek met Groningse fractieondersteuners werd gesteld dat veel fractieondersteuners een korte periode (minder dan 2 jaar) werkzaam zijn als fractiemedewerker.[74] Verder blijkt uit de enquête onder fractiemedewerkers dat de meesten van hen niet verwachten door te stromen naar een positie van Statenlid voor dezelfde partij. Datzelfde geldt voor hun Friese collega's.

Tabel 15: aantal jaren werkervaring als fractieondersteuner, ter vergelijking ook voor Fryslân weergegeven

Werkervaring	**Werkervaring fractieondersteuners Drenthe (%)**	**Werkervaring fractieondersteuners Fryslân (%)**
Minder dan 1 jaar	8,3	0,0
1 tot 3 jaar	58,3	33,3
3 tot 7 jaar	8,3	46,7
7 tot 12 jaar	0,0	6,7
12 jaar of meer	25,0	13,3

[73] Voor Groningen zijn deze cijfers niet beschikbaar, omdat de respons op de enquête onder fractiemedewerkers aldaar te laag was.
[74] Gebaseerd op een groepsinterview met twee fractiemedewerkers van de provincie Groningen op 10 februari 2022..

6.3 Verordening vergoeding Statenfracties 2020

Op 9 maart 2020 hebben Provinciale Staten de *Verordening vergoeding Statenfracties 2020* geactualiseerd. In de begripsomschrijving zijn enkele begrippen toegelicht, namelijk een fractielid, een bijzonder commissielid, een fractiemedewerker en een steunfractielid. Een fractielid is een lid van Provinciale Staten. Een bijzonder commissielid, niet zijnde Statenlid, is een persoon die als zodanig benoemd is door Provinciale Staten in een Statencommissie. Een fractiemedewerker is een persoon die werkzaamheden verricht voor een fractie op basis van een overeenkomst en die door de betreffende fractie bij de griffie formeel is aangemeld. Een steunfractielid is een persoon die werkzaam is voor de fractie en die formeel bij de griffie is aangemeld. Een steunfractielid kan geen fractielid of bijzonder commissielid zijn.

In dit artikel staat dat Statenfracties een tegemoetkoming ontvangen in de kosten die worden gemaakt om de fractie goed te laten functioneren (artikel 1). Een onderdeel hiervan zijn de kosten die gemaakt worden in verband met administratieve- of beleidsondersteuning. De exacte invulling daarvan is aan de fracties zelf. De tegemoetkoming bestaat uit een vast en een variabel deel per fractie. De hoogte van de vaste bijdrage is gebaseerd op 150% van de vergoeding die Statenleden ontvangen voor hun werkzaamheden. Het gaat hier om de vergoeding [75] zoals bedoeld in artikel 2.1.1 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.[76] Het variabele bedrag is afhankelijk van het aantal fractieleden. Uitgezonderd het eerste fractielid, krijgt de fractie 31% van de vergoeding bedoeld, per fractielid. Deze systematiek wordt vanaf 2005 - toen de eerste Verordening Vergoeding Statenfracties in werking trad - gehanteerd. Vanaf 2011 wordt er na iedere verkiezing een nieuwe verordening vastgesteld waarbij de nieuwe op details afwijkt van de voorgaande. Zo was vanaf 2011 het variabele bedrag per fractielid (uitgezonder het eerste) gelijk aan 36% van de vergoeding bedoeld in artikel 2.1.1 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers en kregen kleine fracties (één of twee zetels) een extra vergoeding van € 1.000 per jaar.[77] Tabel 16 toont de hoogte van de budgetten voor de fractieondersteuning over enkele geselecteerde jaren. Voor de periode vóór 2011 zijn deze gegevens niet beschikbaar.

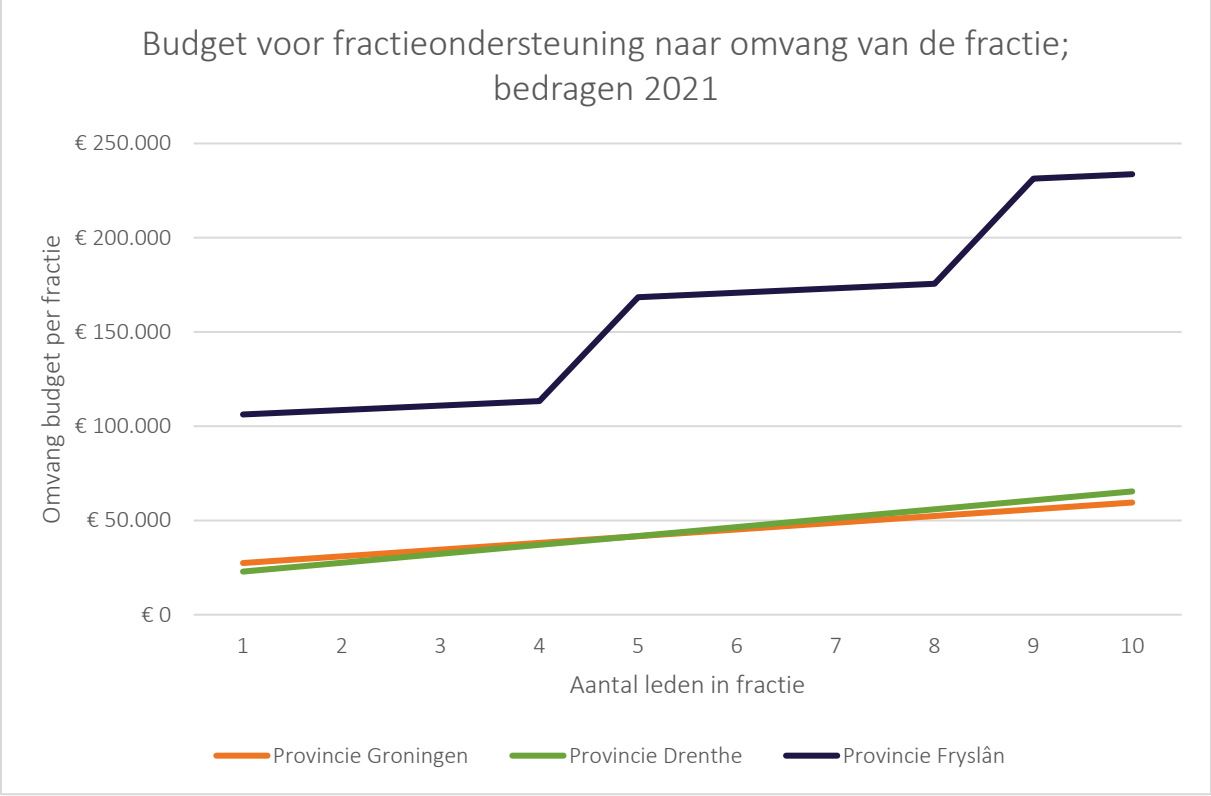
Tabel 16: hoogte en opbouw van fractiesubsidie voor enkele geselecteerde jaren (bron: Provincie Drenthe)

Jaar	Bedrag per fractie (in euro's)	Bedrag per fractielid (in euro's) Met uitzondering van het eerste lid	Overig
2012	19.423	4.662	Een bonus van 1.000 euro voor kleine fracties (2 zetels of minder)
2016	19.969	4.127	-
2020	22.222	4.593	-

[75] Voor 2021 was de omvang van dit bedrag € 15.244,56 (bron: https://wetten.overheid.nl/BWBR0041522/2021-01-01, geraadpleegd op 22 oktober 2021).
[76] Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, 2018.
[77] Provincie Drenthe, Verordening vergoeding Statenfracties 2011, 2011. Provincie Drenthe, Verordening vergoeding Statenfracties 2015, 2015. Provincie Drenthe, Verordening vergoeding Statenfracties 2020, 2020.

6.3.1 Vergelijkend perspectief

De Raad voor Openbaar Bestuur constateert dat het doel van fractieondersteuning, namelijk het voor alle fracties in Provinciale Staten en gemeenteraad toegankelijk maken van eigen onafhankelijke, inhoudelijke en beleidsmatige ondersteuning, niet voldoende gerealiseerd wordt.[78] Deze lijkt deze constatering lijkt echter vooral te gelden voor gemeenten: er bestaan grote verschillen tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en provincies. In kleine gemeenten hebben fracties een bedrag van rond de € 1.000 te besteden; in grotere gemeenten loopt dat op tot maximaal € 10.000 per fractie. Voor bedragen van enkele duizenden euro's kan volgens de Raad voor Openbaar Bestuur geen hoogwaardige inhoudelijke ondersteuning ingehuurd worden. Vergeleken met de gemeentelijke praktijk kunnen de provinciale budgetten voor fractieondersteuning ruimhartig worden genoemd. Een kleine fractie (1 zetel) in de Groningse, Drentse of Friese Staten heeft in 2021 recht op minimaal € 22.867 (Drenthe). In Groningen is dat € 27.413 en in Fryslân € 106.000 (zie figuur 6). De budgetten voor fractieondersteuning in Fryslân zijn ongeveer 3 tot 4 zo groot als die in Drenthe en Groningen. Eerder onderzoek suggereert dat van de twaalf provincies de Friese budgetten voor fractieondersteuning het grootst zijn.[79]

Figuur 6: omvang budget provincie Groningen voor fractieondersteuning naar fractiegrootte; bedragen gelden voor 2021, ter vergelijking ook weergegeven voor provincies Fryslân en Groningen

Daarnaast valt op dat de Friese systematiek om de budgetten voor fractieondersteuning vast te stellen anders is dan die van Groningen en Drenthe. Groningen en Drenthe kennen een vaste bijdrage per

[78] Raad voor het Openbaar Bestuur. Goede ondersteuning, sterke democratie. Den Haag: Raad voor Openbaar Bestuur, 2020, 23, 24.
[79] Loots, J., Bevindingen onderzoek ambities, wensen en ondersteuningsbehoeften provinciale staten Utrecht en doorlichting van de griffie, 2020.

fractie, onafhankelijk van de grootte van de fractie. Fryslân kent ook een vaste bijdrage per fractie, maar deze bijdrage is groter naarmate de fractieomvang een bepaalde drempel overschrijdt. Dit resulteert een sterke stapsgewijze toename van de totale fractiesubsidie bij bepaalde drempels (respectievelijk van 4 naar 5 zetels, van 8 naar 9 zetels en van 12 naar 13 zetels). Figuur 7 illustreert dit (met uitzondering van de stap van 12 naar 13 zetels). Naast een vaste bijdrage per fractie kennen Groningen, Fryslân en Drenthe ook een aanvullende bijdrage per fractielid (in Drenthe met uitzondering van het eerste lid). Hierdoor neemt de totale fractiesubsidie in Groningen en Drenthe geleidelijk toe naargelang de fractie uit meer leden bestaat. De bijdrage per fractielid is in Drenthe (vanaf het tweede fractielid) iets groter dan in Groningen. Dit leidt ertoe dat kleinere fracties in Groningen een grotere bijdrage ontvangen dan in Drenthe, terwijl grotere fracties in Drenthe beter af zijn dan in Groningen. Een fractie die bestaat uit 5 leden, ontvangt in beide provincies een vergelijkbare bijdrage.

6.4 Bijzondere commissieleden

De mogelijkheid om bijzondere commissieleden aan te stellen is vastgelegd in de Verordening rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers provincie Drenthe 2019 en het Reglement van Orde voor de vergadering van Statencommissies.[80]

Een bijzonder commissielid is een lid van een commissie dat niet tevens Statenlid of ambtenaar is. Alleen iemand die benoembaar is tot lid van Provinciale Staten in een tussentijds opengevallen plaats kan bijzonder commissielid worden. Een fractie kan maximaal twee bijzondere commissieleden benoemen. Hun nevenfuncties moeten openbaar zijn, ze hebben een geheimhoudingsplicht en ze moeten een eed afleggen. Om in te springen op de intensivering van het Statenwerk, is de toepassing van de regeling omtrent bijzondere commissieleden in september 2021 verbreed. Het maximum aantal bijzondere commissieleden blijft hetzelfde.[81] Eind 2021 zijn er 12 bijzondere commissieleden actief.

6.4.1 Vergelijkend perspectief

In alle drie de provincies bestaat een regeling waarmee fracties zich in Statencommissievergaderingen door een afgevaardigde (niet zijnde een Statenlid) namens de fractie kunnen laten vertegenwoordigen. In Groningen kunnen alleen kleine fracties hier een beroep op doen (maximaal één vertegenwoordiger per fractie kleiner dan vier zetels). Ten tijde van het onderzoek waren er vijf fractievertegenwoordigers actief. In Drenthe kan iedere fractie maximaal twee fractievertegenwoordigers voordragen en in Fryslân bestaat geen maximum op het aantal fractievertegenwoordigers. In Drenthe en Fryslân zijn respectievelijk twaalf en negen fractievertegenwoordigers actief ten tijde van het onderzoek.

6.5 Samenvattende bevindingen

- Statenfracties kunnen een tegemoetkoming ontvangen van de provincie voor de eigen (fractie)ondersteuning.

[80] Provincie Drenthe, Verordening rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers provincie Drenthe 2021, 2021. Provincie Drenthe, Vaststelling Reglement van Orde vergaderingen Statencommissies, 2016.
[81] Gebaseerd op een groepsinterview met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe op 13 januari 2022.

- In Drenthe ontvangen fracties een vaste bijdrage per fractie en een bijdrage per fractielid met uitzondering van het eerste lid. Hierdoor neemt de totale fractiesubsidie (net als in Groningen) toe naargelang de fractie uit meer leden bestaat. In Fryslân gaat de totale bijdrage stapsgewijs omhoog. De budgetten voor fractieondersteuning in Fryslân zijn ongeveer 3 tot 4 zo groot als die in Drenthe en Groningen. De provinciale budgetten voor fractieondersteuning zijn groter dan die in gemeenten.
- Statenleden zijn van mening, dat de fractieondersteuning een belangrijke bijdrage levert aan de inhoudelijke voorbereiding van woordvoering, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen, de inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel en informatie aanlevert over eerdere fractiestandpunten en/of stemgedrag.
- Fractiemedewerkers zien dat zij in de praktijk vooral bezig zijn met praktische zaken en het politiek-inhoudelijk ondersteunen van Statenleden. Vergeleken met de Drentse en Groningse fractiemedewerkers komen de Friese fractiemedewerkers meer toe aan de politiek-inhoudelijke werkzaamheden.
- Net als de meeste van hun Friese collega's zien Drentse fractiemedewerkers hun werk niet als opstapje naar een positie van Statenlid.
- Statenfracties kunnen bijzondere commissieleden (niet zijnde Statenleden) aandragen. Dat zijn vertegenwoordigers namens de fractie die mogen deelnemen aan commissievergaderingen. Een fractie mag maximaal twee bijzondere commissieleden hebben. In Drenthe zijn er momenteel twaalf.

7. Het Statenarchief

Het Statenarchief is de plaats waar besluitvormingsstukken en de afwegingen die ten grondslag lagen aan Statenbesluiten uit het verleden zijn te raadplegen. In Drenthe staat het Statenarchief ook wel bekend als de zoekfunctie op de website van Provinciale Staten.[82] De zoekfunctie is voor zowel Statenleden als derden digitaal toegankelijk.[83] Als het Statenarchief goed functioneert, kan op eenvoudige wijze relevante informatie over besluitvorming uit het verleden gevonden worden. Dit helpt Statenleden bij hun kaderstellende en controlerende werkzaamheden. Het archief is de verantwoordelijkheid van de griffie, de inhoud is afkomstig van de ambtelijke dienst.[84]

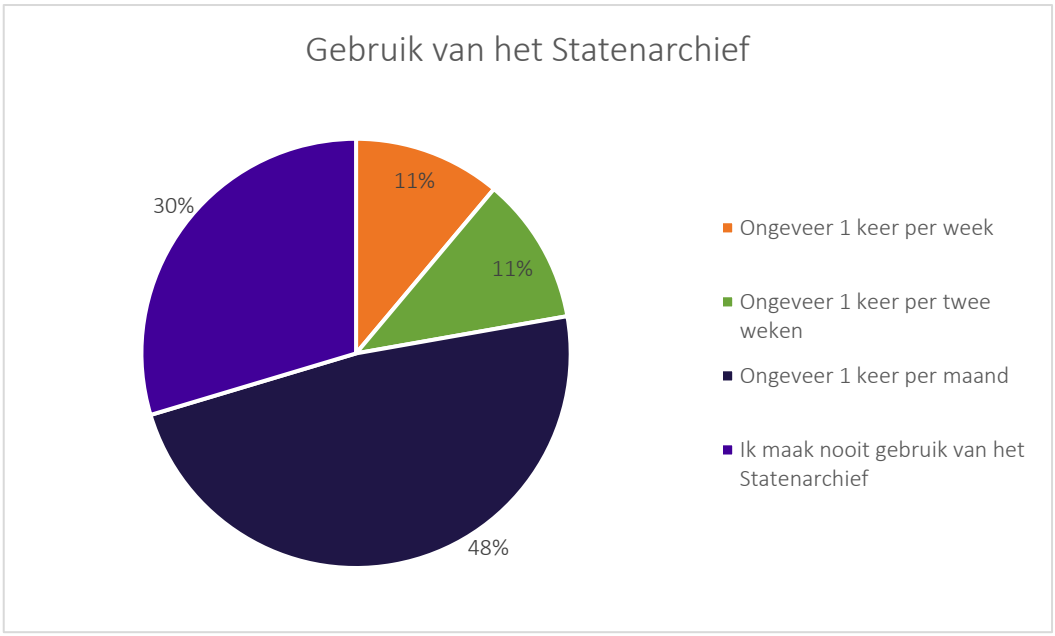
7.1 Gebruik en beoordeling Statenarchief

In de enquête hebben wij Statenleden en fractieondersteuners gevraagd hoe vaak zij het Statenarchief raadplegen. Aan degenen die aangaven het archief te gebruiken hebben wij enkele aanvullende stellingen voorgelegd over het Statenarchief. Het beeld dat hieruit naar voren komt is dat er zowel door Statenleden en fractieondersteuners beperkt gebruik wordt gemaakt van het Statenarchief. Tevens hebben we beide gevraagd het Statenarchief te beoordelen, aan de hand van stellingen in de enquête en in groepsgesprekken.

7.1.1 Gebruik Statenarchief

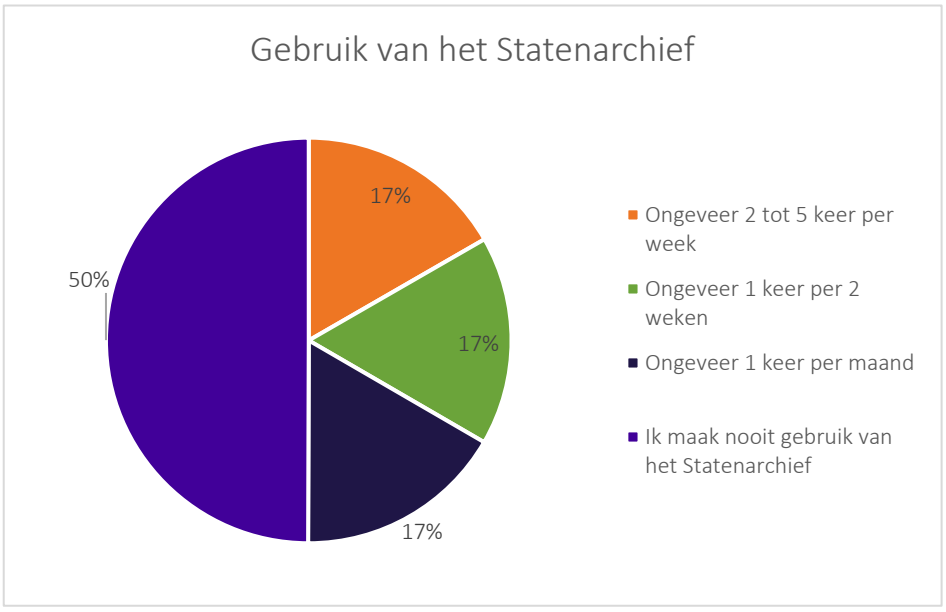
Figuur 7 laat zien hoe vaak Statenleden gebruik maken van het Statenarchief: bijna dertig procent nooit, krap vijftig procent één keer per maand en twintig procent één keer per een of twee weken.

[82] www.drentsparlement.nl
[83] Naast de zoekfunctie op www.drentsparlement.nl hebben Provinciale Staten de beschikking over (gegevens via) Docbase, SiS, een beschermde omgeving op de website en informatie die bij de griffie te verkrijgen is (Gebaseerd op een groepsinterview met twee medewerkers van de Statengriffie van de provincie Drenthe van 13 januari 2022).
[84] Gebaseerd op een interview met de provinciesecretaris van de provincie Drenthe op 20 januari 2022.

Figuur 7: Gebruik van het Statenarchief door Statenleden Drenthe

Figuur 8 laat zien hoe vaak *fractiemedewerkers* het Statenarchief raadplegen: ongeveer de helft nooit en 17 procent meerdere keren per week.

Figuur 8: Gebruik van het Statenarchief door fractiemedewerkers Statenfracties Drenthe

7.1.2 Oordeel gebruikers

Aan Statenleden die aangaven gebruik te maken van het archief hebben wij ook enkele stellingen voorgelegd met betrekking tot het Statenarchief.[85] Zij konden op een schaal van -5 tot +5 aangeven in hoeverre een bepaalde stelling op hen van toepassing was. Tabel 17 toont de resultaten.

[85] Deze stellingen zijn ook voorgelegd aan fractiemedewerkers, maar omdat een groot aantal aangaf nooit gebruik te maken van het archief leverde dit onbetrouwbare resultaten op (vanwege een te kleine steekproefgrootte).

Tabel 17: resultaat op stellingen met betrekking tot het Statenarchief

	Gemiddelde score (-5 tot 5) leden PS N = 19
Ik kan informatie alleen tegen kosten / kosteloos verkrijgen	2,6
De informatie is onbetrouwbaar/betrouwbaar	2,3
De informatie is niet/wel direct toegankelijk	0,5
Ik kan niet/wel overal (op iedere locatie) relevante informatie verkrijgen	0,5
Het is niet/wel helder wat de betekenis is van de informatie binnen het beleidsproces waar het is ontvangen of gemaakt	-0,5
Ik kan helemaal niet / wel snel en eenvoudig informatie vinden tussen alle bewaarde informatie	-1,6

De scores in de tabel laten zien dat het archief op de meeste eigenschappen (gematigd) positief scoort. Vooral de vindbaarheid van informatie tussen alle bewaarde informatie laat volgens Statenleden te wensen over.

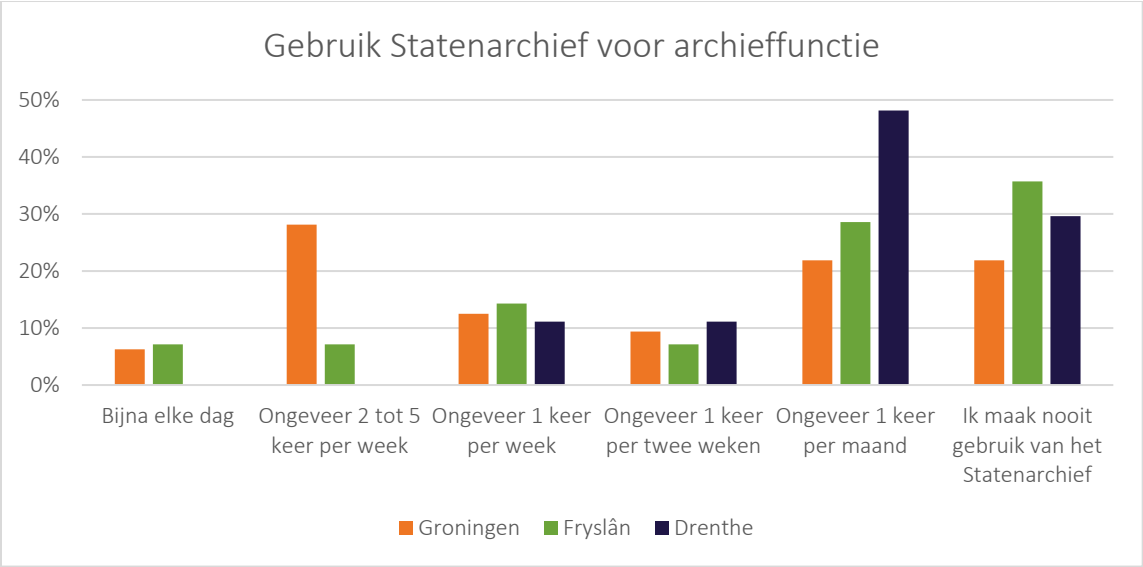
Statenleden stellen in een groepsgesprek dat het archief compleet is, maar dat het teveel weergeeft en niet snel werkt. Stukken uit het verleden lijken niet altijd goed vindbaar. Als voorbeeld noemen zij het Reglement van Orde. Wie dat zoekt, krijgt als zoekresultaten bijvoorbeeld alle schriftelijke vragen, die beginnen met 'reglement van orde', maar niet het reglement van orde zelf. De Statenleden denken dat het eigen geheugen belangrijk is, omdat vergaderdata te koppelen zijn aan besproken onderwerpen en zo de juiste stukken makkelijker te vinden zijn.[86] Statenleden geven aan eerder gebruik te maken van zoekmachines dan van het archiefsysteem.[87]

Om het digitale zoeksysteem van Provinciale Staten te verbeteren is een werkgroep 'Werkgroep Strategische Informatiebeheer' opgericht met drie Statenleden en ondersteuning van de griffie. De werkgroep probeert onder andere een nieuw zoeksysteem te vinden. Hierbij loopt ze tegen veel technische belemmeringen aan. Het blijkt onder andere lastig een systeem te vinden dat aan alle eisen voldoet.

7.2 Vergelijkend perspectief

In deze paragraaf vergelijken wij het gebruik van het Statenarchief door de Statenleden van de drie Noordelijke provincies en hun oordelen over het Statenarchief. Figuur 9 toont hoe vaak Statenleden in Groningen, Fryslân en Drenthe gebruik maken van het Statenarchief. Drentse Statenleden maken beduidend minder gebruik van het Statenarchief dan Statenleden in Groningen en Fryslân. Eenzelfde beeld zien we bij de fractieondersteuners.

[86] Gebaseerd op een groepsinterview met drie Statenleden van de provincie Drenthe op 8 december 2021.
[87] Gebaseerd op een groepsinterview met twee Statenleden van de provincie Drenthe op 9 februari 2022.

Figuur 9: Gebruik van Statenarchief door Statenleden Groningen, Fryslân en Drenthe

Tabel 18 laat zien dat de oordelen over de Statenarchieven in Drenthe, Fryslân en Groningen op de meeste aspecten positief zijn. Alle drie de Statenarchieven scoren het slechtst op de vindbaarheid van relevante informatie tussen alle bewaarde informatie. Dit geldt het sterkst voor het Drentse archief, gevolgd door het Friese en Groningse Statenarchief.

Tabel 18: resultaat op stellingen met betrekking tot het Statenarchief, Statenleden Fryslân, Groningen en Drenthe

	Gemiddelde score (-5 tot 5) leden PS Fryslân	**Gemiddelde score (-5 tot 5) leden PS Groningen**	**Gemiddelde score (-5 tot 5) leden PS Drenthe**
Ik kan informatie alleen tegen kosten / kosteloos verkrijgen	3,1	2,6	2,6
De informatie is onbetrouwbaar/betrouwbaar	2,5	2,4	2,3
De informatie is niet/wel direct toegankelijk	0,8	1,0	0,5
Het is niet/wel helder wat de betekenis is van de informatie binnen het beleidsproces waar het is ontvangen of gemaakt	0,6	0,6	-0,5
Ik kan niet/wel overal (op iedere locatie) relevante informatie verkrijgen	-0,2	0,6	0,5
Ik kan helemaal niet / wel snel en eenvoudig informatie vinden tussen alle bewaarde informatie	-1,4	-0,6	-1,6

7.3 Samenvattende bevindingen

- Zowel Statenleden als fractiemedewerkers maken beperkt gebruik van het Statenarchief.
- Drentse Statenleden vinden het moeilijk om snel en eenvoudig informatie te vinden tussen alle bewaarde informatie in het Statenarchief: de vindbaarheid van relevantie informatie ervaren zij als problematisch. Dit geldt (in iets mindere mate) ook voor de Friese en Groningse Statenleden met betrekking tot hun archief.

Reactie van het Presidium van Provinciale Staten

Het presidium neemt kennis van de conclusies van het rapport en de aanbevelingen daarin.

Het presidium concludeert dat de vijf aanbevelingen in drie verschillende soorten te verdelen zijn: Aanbeveling 1 (verhoging van de kwaliteit van de statenstukken) en aanbeveling 2 (verbetering van informatie over de effectiviteit) gaan om een cultuurverandering. Deze twee aanbevelingen vergen meerdere jaren om te implementeren en gaan dan ook ruimschoots over de huidige statenperiode heen. Bovendien geldt bij deze twee aanbevelingen dat GS hierin een belangrijke rol heeft.

Aanbeveling 3 (de verbetering van de kennisbank) is meer technisch van aard. In het verleden is de griffie bezig geweest met een Kennisbank en dit rapport geeft aanleiding om dit weer op te pakken maar wel in een andere vorm en met een andere ambitie.

Aanbevelingen 4 (Invulling fractieondersteuning) en 5 (bewaking doorwerking aanbevelingen) zijn meer van organisatorische aard. De vraag is of aanbeveling 4 gaat leiden tot een verbetering van het institutioneel geheugen. Zoals in conclusie 4 al staat heeft Drenthe namelijk als enige van de drie provincies een groep (Staten)onderzoekers, die is ondergebracht bij de griffie. Dit neemt niet weg, dat het zinvol is om na te denken over de gewenste fractieondersteuning in Drenthe. Tenslotte is aanbeveling 5 een goed advies van de NRK om de uitwerking van de aanbevelingen te stimuleren en te borgen. Ook hier hebben PS en GS ons inziens een gedeelde verantwoordelijkheid.

Het presidium geeft de werkgroep Strategische Informatiebeheer de opdracht om, met inachtneming van datgene wat vanuit de Werkagenda 2015-2019 al is gebeurd, de aanbevelingen op te pakken en met een plan van aanpak te komen (die doorloopt in de volgende statenperiode). Daarbij zal de eerste stap ons inziens moeten zijn: de verbetering van de kennisbank (aanbeveling 3).

Bronnenlijst

Literatuur:

- Beers, E., & Schaap, L., Noordelijke Rekenkamer, Luister nou eens!, 2020.
- Heimovaara, S., Benschop, J. P., Cools, R., Debackere, K., van der Hagen, T. H., Meijer, N., Essers, P. W., AWTI, Rijk aan kennis, naar een herwaardering van kennis en expertise in beleid en politiek, 2021.
- Hulst, van M., Kruyen, P., Schaap, L., Ostaaijen, J. van, Griffier in de Gemeente Geschetst – Het ambt anno 2016, Tilburg University en Radboud Universiteit, 2016.
- Van der Knaap, P., Lerende overheid, intelligent beleid?, tijdschrijft en platform voor public governance audit & control, December 2006, pp. 24-27.
- Laakso, M., & Taagepera, R., Effective number of parties: A measure with application to West Europe. Comparative Political Studies, pp. 3-27, 1979.
- Loots, J., Bevindingen onderzoek ambities, wensen en ondersteuningsbehoeften provinciale staten Utrecht en doorlichting van de griffie, 2020.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), PUMA: Knowledge management: Learning-by-comparing experiences from private firms and public organizations, 2001.
- Raad voor het Openbaar Bestuur, Briefadvies Ondersteuning Tweede Kamer, Den Haag: Raad voor Openbaar Bestuur, 2021.
- Raad voor het Openbaar Bestuur. Goede ondersteuning, sterke democratie. Den Haag: Raad voor Openbaar Bestuur, 2020.
- Stam, C., Productiviteit van de kenniswerker, wegwijzer in kennismanagement, 2004.
- Stichting Decentraal bestuur, Kerngegevens Provinciale Ambtsdragers 2005-2019, 2020.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten, VNG Model Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2019 en Model Instructies voor de griffier en de secretaris 2019, 2019.
- Verbooy, H., Kennismanagement: de praktijk, Tijdschrift voor Multimedia, nummer 12, 1997.

Verordeningen, instructies en brieven:

- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, 2018.
- Provincie Drenthe, Buitenste binnen enquêteresultaten, 2020.
- Provincie Drenthe, Flexnotitie Voorhangprocedure – korte historie en werkwijze bij subsidieverlening, 2021.
- Provincie Drenthe, Formatie en loonbudget Statengriffie, Statenstuk 2018-858, 2018.
- Provincie Drenthe, Inwerkprogramma 2019 Provinciale Staten Drenthe, 2019.
- Provincie Drenthe, Memo personeelsplanning griffie 2022, 2021.
- Provincie Drenthe, Motie ‘Europese dimensie in Statenstukken’ (aangenomen), 7 oktober 2009.
- Provincie Drenthe, Onderzoeksprotocol Provinciale Staten Drenthe Gewijzigd, 2015.
- Provincie Drenthe, Programma Leergang 2015, 2015.

- Provincie Drenthe, Regeling Grote Projecten, Statenstuk 2015-670 herzien, 2015.
- Provincie Drenthe, Stand van de Staten, 2021.
- Provincie Drenthe, Statenstuk 2011-465: Onderzoeksgroep Staten Drenthe, 2011
- Provincie Drenthe, Statenstuk 2014-622: Evaluatie van de onderzoeksfunctie van PS, 2014.
- Provincie Drenthe, Vaststelling Reglement van Orde vergaderingen Statencommissies, 2016.
- Provincie Drenthe, Verordening ambtelijke bijstand provinciale staten van Drenthe, 2003.
- Provincie Drenthe, Verordening Onderzoekscommissie, 2003.
- Provincie Drenthe, Verordening rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers provincie Drenthe 2021, 2021.
- Provincie Drenthe, Verordening Statengriffie Drenthe, 2020.
- Provincie Drenthe, Verordening vergoeding Statenfracties 2011, 2011.
- Provincie Drenthe, Verordening vergoeding Statenfracties 2015, 2015.
- Provincie Drenthe, Verordening vergoeding Statenfracties 2020, 2020.

Websites:

- Binnenlands Bestuur: https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/een-op-vijf-statenleden-haakt-na-verkiezingen-af.16830706.lynkx?tid=TIDP715922X04F554F79DC14B2EAB913AC55BD60F5DYI5&utm_campaign=BB_NB_Dagelijks&utm_medium=email&utm_source=binnenlandsbestuur
- BMC: https://www.bmc.nl/werkvelden/praktijkcase/ipo-democratische-legitimering-van-de-provinciale-staten
- Kiesraad: https://www.verkiezingsuitslagen.nl/
- Nederlandse Vereniging voor Statenleden: https://www.statenlidnu.nl/vereniging
- Provincie Drenthe: https://www.provincie.drenthe.nl/overdrachtsdossier/
- RTV Drenthe: https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/145649/Nieuwe-Drentse-Statenleden-geinstalleerd
- Stichting Decentraal bestuur: https://www.decentraalbestuur.nl/images/Veranderingen_in_het_provinciaal_bestuur_2015-2019.pdf

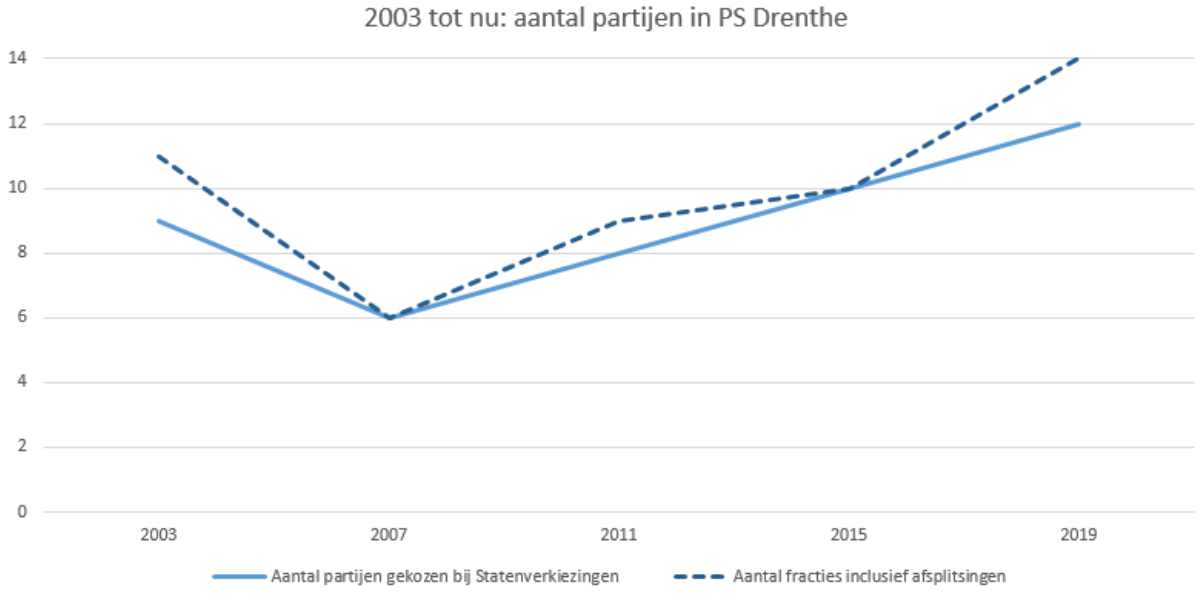
Lijst met geïnterviewden:

- Statenleden:
  - Ewout Bos
  - Hendrikus Loof
  - Ralph du Long
  - Bert Vorenkamp
  - Renate Zuiker
- Statengriffie:
  - Simone Buissink
  - Tymen Hein Corporaal
- Ambtelijke dienst:
  - Wim Brenkman

Bijlage 1: Fragmentatie, aantal en omvang van fracties in Provinciale Staten van Drenthe

Aantal partijen en afsplitsingen

Figuur 10 laat zien dat het aantal partijen in de Drentse Staten *direct* na de verkiezingen in 2003 negen bedroeg. Na de verkiezingen in 2007 bedroeg het aantal partijen zes, waarna het opliep naar twaalf direct na de verkiezingen in 2019.[88] Dit is exclusief eventuele afsplitsingen gedurende een bestuursperiode.

Figuur 10: aantal partijen vertegenwoordigd in PS Drenthe 2003-2019 (bronnen: Kiesraad, griffie Drenthe en rtvdrenthe.nl)

Het aantal afsplitsingen dat heeft plaatsgevonden per bestuursperiode wordt weergegeven in tabel 19. Hieruit blijkt dat er sinds de verkiezingen in 2019 twee afsplitsingen hebben plaatsgevonden. Dat betekent dat het aantal partijen per december 2021 dertien bedraagt.[89]

[88] Kiesraad: https://www.verkiezingsuitslagen.nl/

[89] Na de verkiezingen in 2019 hebben vier leden van Forum voor Democratie zich afgesplitst en zijn zij onder de naam JA21 verdergegaan. Vervolgens heeft de eenmansfractie van 50PLUS (onder de nieuwe naam OPDrenthe) zich hierbij aangesloten. Daarnaast heeft 1 lid zich van de PVV afgesplitst en is dit lid verdergegaan onder de naam STIP. Dit resulteert erin dat er per december 2021 13 partijen actief zijn in Provinciale Staten van Drenthe en dat er twee afsplitsingen hebben plaatsgevonden.

Tabel 19: aantal afsplitsingen per bestuursperiode, 2003-nu

Bestuursperiode	Aantal afsplitsingen
2003-2007	2
2007-2011	0
2011-2015	1
2015-2019	0
2019-nu	2

Fragmentatie en omvang fracties

Bestaan Provinciale Staten uit een paar (hele) grote fracties en heel veel kleine? Of juist uit heel veel vrijwel even kleine fracties? Wat van belang is, is de mate van fragmentatie. Dit is weergegeven in tekstkader I.

Naast het aantal fracties is het van belang te kijken naar de relatieve omvang van de grootste partij(en) in Provinciale Staten en het aantal kleine partijen per periode (tabel 20). Dan blijkt dat het zetelaandeel direct na de verkiezingen van de grootste partij in de Staten sterk is afgenomen: de grootste partij na de verkiezingen in 2019 heeft minder dan de helft van het zetelaandeel van de grootste partij na de verkiezingen in 2003. Het zetelaandeel van respectievelijk de twee en drie grootste partijen direct na verkiezingen is afgenomen. Sinds de verkiezingen van 2015 bemachtigen de drie grootste partijen bij elkaar niet langer meer dan vijftig procent van de zetels.

Tabel 20: zetelaandeel grootste partijen, aantal kleine partijen en aantal éénpersoonsfracties na verkiezingen 2003-2019

Na verkiezingen in:	Zetelaandeel grootste partij (%)	Zetelaandeel twee grootste partijen (%)	Zetelaandeel drie grootste partijen (%)	Aantal fracties met 3 zetels of minder	Waarvan éénpersoonsfracties
2003	37	61	78	5	3
2007	32	56	76	2	0
2011	29	51	66	3	0
2015	17	34	49	4	2
2019	15	29	44	7	3

De tabel bevat ook informatie over het aantal kleine partijen, gedefinieerd als partijen met één, twee of drie zetels, en het aantal eenpersoonspartijen in Provinciale Staten. Uit de tabel blijkt dat het aantal kleine partijen en het aantal eenpersoonspartijen direct na verkiezingen over de periode 2003-2019 sterk wisselend is, maar niet dat het toegenomen is.

Tekstkader I: maatstaf voor politieke fragmentatie

Enkele politicologen hebben een maatstaf ontwikkeld voor politieke fragmentatie:[90] het getal 1 delen door de som van het gekwadrateerde zetelaandeel[91] van iedere politieke partij in de betreffende volksvertegenwoordiging. In formulevorm:

$$N = \frac{1}{\sum_{i=1}^{n} p_i^2}$$

[90] Laakso, M., & Taagepera, R., Effective number of parties: A measure with application to West Europe. *Comparative Political Studies*, 1979 pp. 3-27.

[91] Het aantal zetels dat een partij heeft, als percentage van het totale aantal beschikbare zetels.

Hierbij staat *n* voor het aantal partijen dat minimaal één zetel heeft in Provinciale Staten en P^2 het kwadraat van het zetelaandeel van iedere partij in Provinciale Staten. Hoe hoger deze maat (N), des te minder macht individuele partijen hebben, doorgaans omdat er relatief veel andere partijen in de Staten zitten en/of omdat partijen relatief klein zijn. De politieke fragmentatie is hoog (volgens deze methode), als deze maat 5 of hoger is.

Met deze methode manier kunnen we de politieke fragmentatie in de Drentse Staten berekenen. Die blijkt toegenomen te zijn, van 4,2 in 2003, 4,5 in 2007, 5,5 in 2011, 7,8 in 2015, naar 9,2 in 2019. Als we afsplitsingen zouden meetellen, zou de fragmentatie nog groter zijn.

Bijlage 2: Enquêtevragen Statenleden

Onderdeel ondersteuning

In het eerste deel van de enquête ligt de focus op acht onderscheiden vormen van inhoudelijke informatievoorziening en/of ondersteuning. Deze acht vormen zijn:

- Samengevatte en geduide beleidsinformatie;
- Voortgangs- en/of monitoringsinformatie waaruit blijkt of beleid werkt;
- Inhoudelijke informatievoorziening over algemene maatschappelijke ontwikkelingen;
- Inhoudelijke informatievoorziening over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag;
- Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies;
- Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's;
- Hulp bij inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen;
- Hulp bij inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning.

Per vorm is de Statenleden gevraagd in hoeverre er behoefte aan is. Dit is gedaan door ze te laten kiezen tussen 1 en 5, waarbij 1 staat voor 'geen behoefte' en 5 voor 'veel behoefte'. Ook zijn de opties 'weet niet' en 'niet van toepassing' gegeven. Indien de Statenleden aangegeven hebben behoefte te hebben aan de vorm van ondersteuning, dan zijn ook de volgende vragen voorgelegd:

- Wie voorziet u in de praktijk in deze behoefte?
- Hoe tevreden bent u daarover?
- Wie zou in een ideale situatie voorzien in deze behoefte?

Bij deze drie vragen konden de Statenleden kiezen uit vier personen/instanties die een rol spelen in de ondersteuning van de Statenleden. Deze personen/instanties zijn het College van Gedeputeerde Staten en de ambtelijke ondersteuning, de griffie, de fractieondersteuning en overige bronnen van ondersteuning.[92] De Statenleden konden hun standpunt aangeven op een schaal van 1 tot 5. Hierbij is 1 'niet' en 5 'veel'. Ook zijn 'weet niet' en 'niet van toepassing' als antwoordmogelijkheden gegeven.

[92] Onder 'overige bronnen van ondersteuning' verstaat de Noordelijke Rekenkamer de media, het eigen netwerk, het partijnetwerk, maatschappelijke organisaties, ect.

Hieronder volgt per vorm van inhoudelijke informatievoorziening en/of ondersteuning de enquêteresultaten.

- SAMENGEVATTE EN GEDUIDE BELEIDSINFORMATIE;

1. In hoeverre heeft u hier behoefte aan?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 1	ANTWOORDEN	RATIO
1	1	3,0%
2	0	0,0%
3	6	18,2%
4	15	45,5%
5	10	30,3%
Weet niet	1	3,0%
Niet van toepassing	0	0,0%

2. Wie voorzien u van samengevatte en geduide beleidsinformatie?

31x Antwoorden **2x** onbeantwoord

Antwoord vraag 2	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie	0	4	12	8	6	1	0
Griffie	2	4	8	13	4	0	0
Onderzoeksafdeling griffie	1	3	3	16	5	3	0
Fractie-ondersteuning	5	8	3	7	3	1	4
Overig	1	3	3	8	2	6	8

3. Hoe tevreden bent u over de verkregen samengevatte en geduide beleidsinformatie?

31x Antwoorden **2x** onbeantwoord

Antwoord vraag 3	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	1	3	13	11	2	1	0
Griffie	0	3	4	17	5	1	1
Onderzoeksafdeling griffie	0	1	8	13	6	2	1
Fractie-ondersteuning	1	2	6	10	3	0	9
Overig	0	2	5	6	3	5	10

31x Antwoorden **2x** onbeantwoord

4. Wie zouden u moeten voorzien van samengevatte en geduide beleidsinformatie?

Antwoord vraag 4	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	1	2	3	7	17	1	0
Griffie	4	1	5	9	12	0	0
Onderzoeksafdeling griffie	1	0	3	7	18	0	2
Fractie-ondersteuning	2	4	7	5	6	0	7
Overig	4	2	5	4	1	3	12

- Voortgangs- en/of monitoringsinformatie waaruit blijkt of beleid werkt;

5. In hoeverre heeft u hier behoefte aan?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 5	ANTWOORDEN	RATIO
1	0	0,0%
2	0	0,0%
3	2	6,1%
4	6	18,2%
5	25	75,8%
Weet niet	0	0,0%
Niet van toepassing	0	0,0%

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

6. Wie voorzien u van voortgangs- en/of monitoringsinformatie waaruit blijkt of beleid werkt?

Antwoord vraag 6	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie	2	4	12	8	7	0	0
Griffie	6	8	8	4	4	2	1
Onderzoeksafdeling griffie	4	4	11	6	5	2	1
Fractie-ondersteuning	11	4	4	2	4	0	8
Overig	2	5	5	3	3	5	10

7. Hoe tevreden bent u over de verkregen voortgangs- en/of monitoringsinformatie waaruit blijkt of beleid werkt?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

Antwoord vraag 7	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	4	7	11	9	2	0	0
Griffie	2	4	11	7	4	2	3
Onderzoeksafdeling griffie	1	3	11	9	4	2	3
Fractie-ondersteuning	1	2	7	4	6	1	12
Overig	0	3	8	3	2	5	12

8. Wie zouden u moeten voorzien van voortgangs- en/of monitoringsinformatie waaruit blijkt of beleid werkt?

Antwoord vraag 8	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	0	0	1	9	23	0	0
Griffie	5	2	9	4	11	1	1
Onderzoeksafdeling griffie	4	0	5	5	17	1	1
Fractie-ondersteuning	9	4	7	3	2	0	8
Overig	4	2	4	3	5	5	10

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

- Inhoudelijke informatievoorziening over algemene maatschappelijke ontwikkelingen;

9. In hoeverre heeft u hier behoefte aan?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 9	ANTWOORDEN	RATIO
1	2	6,1%
2	3	9,1%
3	7	21,2%
4	8	24,2%
5	13	39,4%
Weet niet	0	0,0%
Niet van toepassing	0	0,0%

10. Wie voorzien u van inhoudelijke informatie over algemene maatschappelijke ontwikkelingen?

28x Antwoorden **5x** onbeantwoord

Antwoord vraag 10	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie	1	8	7	5	4	2	1
Griffie	6	4	7	7	1	2	1
Onderzoeksafdeling griffie	5	4	7	7	1	3	1
Fractie-ondersteuning	3	2	5	8	4	2	4
Overig	0	0	3	7	7	5	6

11. Hoe tevreden bent u over de verkregen inhoudelijke informatie over algemene maatschappelijke ontwikkelingen?

28x Antwoorden **5x** onbeantwoord

Antwoord vraag 11	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	2	3	10	5	2	3	3
Griffie	3	1	7	9	1	3	4
Onderzoeksafdeling griffie	2	2	5	9	2	5	3
Fractie-ondersteuning	0	1	5	7	6	3	6
Overig	0	0	2	10	3	6	7

12. Wie zouden u moeten voorzien van inhoudelijke informatie over algemene maatschappelijke ontwikkelingen?

28x Antwoorden **5x** onbeantwoord

Antwoord vraag 12	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	2	1	5	7	11	0	2
Griffie	5	2	4	7	6	1	3
Onderzoeksafdeling griffie	0	0	11	6	8	0	3
Fractie-ondersteuning	5	2	6	5	6	1	3
Overig	0	0	2	6	12	3	5

- Inhoudelijke informatievoorziening over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag;

13. In hoeverre heeft u hier behoefte aan?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 13	ANTWOORDEN	RATIO
1	0	0,0%
2	2	6,1%
3	9	27,3%
4	8	24,2%
5	14	42,4%
Weet niet	0	0,0%
Niet van toepassing	0	0,0%

14. Wie voorzien u van inhoudelijke informatie over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag?

31x Antwoorden **2x** onbeantwoord

Antwoord vraag 14	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie	18	0	3	1	0	2	7
Griffie	11	2	1	8	3	2	4
Onderzoeksafdeling griffie	15	2	1	4	0	3	6
Fractie-ondersteuning	1	4	4	7	12	0	3
Overig	5	2	3	4	3	2	12

15. Hoe tevreden bent u over de verkregen inhoudelijke informatie over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag?

31x Antwoorden **2x** onbeantwoord

Antwoord vraag 15	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	3	0	6	1	1	2	18
Griffie	2	0	12	3	1	2	11
Onderzoeksafdeling griffie	4	2	9	1	1	3	11
Fractie-ondersteuning	0	5	6	7	9	0	4
Overig	2	2	6	1	2	5	13

16. Wie zouden u moeten voorzien van inhoudelijke informatie over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag?

31x Antwoorden **2x** onbeantwoord

Antwoord vraag 16	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	14	2	2	1	0	1	11
Griffie	4	1	6	4	9	0	7
Onderzoeksafdeling griffie	10	0	5	3	4	1	8
Fractie-ondersteuning	0	2	1	6	19	0	3
Overig	5	0	3	3	4	3	13

- Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies;

17. In hoeverre heeft u hier behoefte aan?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 17	ANTWOORDEN	RATIO
1	1	3,0%
2	5	15,2%
3	9	27,3%
4	11	33,3%
5	6	18,2%
Weet niet	0	0,0%
Niet van toepassing	1	3,0%

18. Wie voorzien u van inhoudelijke informatie over vergelijkbare besluiten in andere provincies?

26x Antwoorden **7x** onbeantwoord

Antwoord vraag 18	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie	13	3	3	1	2	1	3
Griffie	10	4	6	4	2	0	0
Onderzoeksafdeling griffie	9	3	3	6	2	1	2
Fractie-ondersteuning	2	2	7	3	6	0	6
Overig	1	0	8	3	3	2	9

19. Hoe tevreden bent u over de verkregen inhoudelijke informatie over vergelijkbare besluiten in andere provincies?

26x Antwoorden **7x** onbeantwoord

Antwoord vraag 19	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	7	2	4	3	0	3	7
Griffie	6	3	8	3	0	1	5
Onderzoeksafdeling griffie	6	4	8	3	0	1	4
Fractie-ondersteuning	1	3	7	4	5	1	5
Overig	1	0	6	4	2	4	9

20. Wie zouden u moeten voorzien van inhoudelijke informatie over vergelijkbare besluiten in andere provincies?

26x Antwoorden **7x** onbeantwoord

Antwoord vraag 20	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	5	1	6	5	3	1	5
Griffie	3	1	5	8	8	1	0
Onderzoeksafdeling griffie	2	1	4	6	11	2	0
Fractie-ondersteuning	1	1	4	4	10	1	5
Overig	1	0	2	6	4	4	9

- Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's;

21. In hoeverre heeft u hier behoefte aan?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 21	ANTWOORDEN	RATIO
1	0	0,0%
2	1	3,0%
3	6	18,2%
4	8	24,2%
5	16	48,5%
Weet niet	1	3,0%
Niet van toepassing	1	3,0%

30x Antwoorden **3x** onbeantwoord

22. Wie voorzien u van inhoudelijke informatie over alternatieve scenario's?

Antwoord vraag 10	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie	8	7	4	5	3	1	2
Griffie	11	9	3	4	0	1	2
Onderzoeksafdeling griffie	7	4	8	6	1	2	2
Fractie-ondersteuning	4	6	5	5	4	1	5
Overig	3	0	7	6	3	3	8

23. Hoe tevreden bent u over de verkregen inhoudelijke informatie over alternatieve scenario's?

30x Antwoorden **3x** onbeantwoord

Antwoord vraag 23	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	8	6	3	3	0	4	6
Griffie	7	5	3	3	1	5	6
Onderzoeksafdeling griffie	6	3	4	4	2	5	6
Fractie-ondersteuning	3	0	7	6	4	3	7
Overig	2	1	7	5	1	5	9

24. Wie zouden u moeten voorzien van inhoudelijke informatie over alternatieve scenario's?

30x Antwoorden **3x** onbeantwoord

Antwoord vraag 24	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	2	1	8	5	11	1	2
Griffie	10	2	4	6	3	2	3
Onderzoeksafdeling griffie	5	1	6	8	8	2	0
Fractie-ondersteuning	4	2	8	2	6	1	7
Overig	4	1	5	2	7	5	6

- Hulp bij inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen;

25. In hoeverre heeft u hier behoefte aan?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 25	ANTWOORDEN	RATIO
1	5	15,2%
2	3	9,1%
3	8	24,2%
4	7	21,2%
5	8	24,2%
Weet niet	0	0,0%
Niet van toepassing	2	6,1%

26. Wie helpen u bij de inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen?

23x Antwoorden **10x** onbeantwoord

Antwoord vraag 26	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie	11	4	2	0	0	0	6
Griffie	4	2	5	4	7	0	1
Onderzoeksafdeling griffie	8	2	3	3	1	0	6
Fractie-ondersteuning	1	0	2	3	14	0	3
Overig	4	0	0	0	4	4	11

27. Hoe tevreden bent u over de verkregen hulp bij de inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen?

23x Antwoorden **10x** onbeantwoord

Antwoord vraag 27	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	3	1	4	1	1	0	13
Griffie	1	2	3	4	8	1	4
Onderzoeksafdeling griffie	2	1	2	2	3	2	11
Fractie-ondersteuning	1	1	3	4	10	1	3
Overig	0	1	2	2	4	3	11

28. Wie zouden u moeten helpen bij de inhoudelijke voorbereiding van woordvoeringen, moties, amendementen en/of schriftelijke vragen?

23x Antwoorden **10x** onbeantwoord

Antwoord vraag 28	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	9	2	4	0	1	0	7
Griffie	3	2	2	4	12	0	0
Onderzoeksafdeling griffie	4	2	2	5	4	0	6
Fractie-ondersteuning	0	0	1	5	15	0	2
Overig	3	1	0	0	7	3	9

- Hulp bij inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning.

29. In hoeverre heeft u hier behoefte aan?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 29	ANTWOORDEN	RATIO
1	4	12,1%
2	5	15,2%
3	7	21,2%
4	4	12,1%
5	8	24,2%
Weet niet	4	12,1%
Niet van toepassing	1	3,0%

30. Wie helpen u bij de inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel (in de vorm van specialistische hulp)?

19x Antwoorden **14x** onbeantwoord

Antwoord vraag 30	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en/of ambtelijke organisatie	5	4	3	3	2	0	2
Griffie	2	1	3	4	8	0	1
Onderzoeksafdeling griffie	2	2	2	4	7	0	2
Fractie-ondersteuning	0	2	1	4	9	0	3
Overig	2	1	0	2	4	3	7

31. Hoe tevreden bent u over de verkregen hulp bij de inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel (in de vorm van specialistische hulp)?

19x Antwoorden **14x** onbeantwoord

Antwoord vraag 31	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	3	0	6	3	1	3	3
Griffie	2	1	3	5	4	2	2
Onderzoeksafdeling griffie	2	1	3	5	3	2	3
Fractie-ondersteuning	0	1	3	3	7	2	3
Overig	0	0	1	3	3	5	7

32. Wie zouden u moeten helpen bij de inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel (in de vorm van specialistische hulp)?

19x Antwoorden **14x** onbeantwoord

Antwoord vraag 32	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
College van Gedeputeerde Staten en ambtelijke ondersteuning	5	4	2	3	3	0	2
Griffie	1	0	2	6	9	1	0
Onderzoeksafdeling griffie	1	2	4	2	7	1	2
Fractie-ondersteuning	0	0	1	5	9	1	3
Overig	1	0	1	3	3	4	7

Ter afsluiting van het onderdeel inhoudelijke informatievoorziening en/of ondersteuning is de Statenleden middels vraag 33 de mogelijkheid gegeven aanvullende informatief te geven aan de onderzoekers.

33. Zijn er, naast de eerder beantwoorde vragen, nog zaken die u aan de onderzoekers wilt meegeven met betrekking tot de 8 vormen van inhoudelijke informatievoorziening en/of ondersteuning?

Deze vraag is bedoeld om eventuele relevante zaken die niet aan de orde zijn geweest in de enquête, toch mee te kunnen wegen. De antwoorden op deze vraag voegden geen nieuwe informatie toe en zijn daarom achterwege gelaten.

34. Hier volgen enkele stellingen over de ondersteuning waar Provinciale Staten recht op hebben, zoals ambtelijke bijstand, ondersteuning van de griffie en fractieondersteuning. Geef aan in hoeverre u het met de stelling eens bent.

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	
In theorie beslissen Provinciale Staten niet over de benodigde ondersteuning.	0 0,0%	0 0,0%	1 3,0%	1 3,0%	1 3,0%	5 15,2%	0 0,0%	6 18,2%	6 18,2%	4 12,1%	9 27,3%	**In theorie beslissen Provinciale Staten over de benodigde ondersteuning.**
In de praktijk heb ik niets te zeggen over de ondersteuning die ik krijg.	2 6,1%	1 3,0%	0 0,0%	6 18,2%	0 0,0%	8 24,2%	1 3,0%	8 24,2%	5 15,2%	0 0,0%	2 6,1%	**In de praktijk heb ik volledige zeggenschap over de ondersteuning die ik krijg.**
Ik vind het bezwaarlijk als Provinciale Staten investeren in de eigen ondersteuning als daarmee de kwaliteit van het Statenwerk verbetert.	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	5 15,2%	0 0,0%	6 18,2%	5 15,2%	5 15,2%	12 36,4%	**Ik heb geen enkel bezwaar als Provinciale Staten investeren in de eigen ondersteuning als daarmee de kwaliteit van het Statenwerk verbetert.**
De geboden ondersteuning aan beginnende Statenleden is onvoldoende.	2 6,1%	1 3,0%	2 6,1%	8 24,2%	0 0,0%	7 21,2%	0 0,0%	4 12,1%	6 18,2%	2 6,1%	1 3,0%	**De geboden ondersteuning aan beginnende Statenleden is goed.**
Als Statenlid weet ik niet welke informatie ik nodig heb om een weloverwogen keuze te maken.	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	2 6,1%	0 0,0%	10 30,3%	3 9,1%	6 18,2%	6 18,2%	4 12,1%	2 6,1%	**Als Statenlid weet ik heel goed welke informatie ik nodig heb om een weloverwogen keuze te maken.**
Als ik als Statenlid hulp nodig heb, dan weet ik niet waar ik die kan krijgen.	1 3,0%	0 0,0%	3 9,1%	2 6,1%	3 9,1%	5 15,2%	2 6,1%	5 15,2%	6 18,2%	4 12,1%	2 6,1%	**Als ik als Statenlid hulp nodig heb, dan weet ik precies waar ik die kan krijgen.**
Als Statenlid is het lastig om een helder overzicht te krijgen van besluitvorming die in het verleden heeft plaatsgevonden en welke afwegingen toen een rol hebben gespeeld.	5 15,2%	2 6,1%	2 6,1%	6 18,2%	2 6,1%	7 21,2%	1 3,0%	4 12,1%	2 6,1%	2 6,1%	0 0,0%	**Als Statenlid kan ik gemakkelijk een helder overzicht krijgen van besluitvorming die in het verleden heeft plaatsgevonden en welke afwegingen toen een rol hebben gespeeld.**
Er zijn geen kwaliteitseisen verbonden aan stukken die Statenleden ontvangen.	3 9,1%	0 0,0%	1 3,0%	1 3,0%	2 6,1%	9 27,3%	1 3,0%	7 21,2%	7 21,2%	1 3,0%	1 3,0%	**Er zijn kwaliteitseisen verbonden aan stukken die Statenleden ontvangen.**
De kwaliteitseisen aan stukken die Statenleden ontvangen worden niet nageleefd.	1 3,0%	0 0,0%	2 6,1%	1 3,0%	1 3,0%	15 45,5%	2 6,1%	6 18,2%	5 15,2%	0 0,0%	0 0,0%	**De kwaliteitseisen aan stukken die Statenleden ontvangen worden goed nageleefd.**

Ter afsluiting van het onderdeel ‘ondersteuning’ is de Statenleden middels vraag 35 de mogelijkheid gegeven aanvullende informatie te geven aan de onderzoekers.

35. Zijn er, naast de eerder beantwoorde vragen, nog zaken die u aan de onderzoekers wilt meegeven rondom het thema 'ondersteuning'? Deze vraag is bedoeld om eventuele relevante zaken die niet aan de orde zijn geweest in de enquête, toch mee te kunnen wegen. De antwoorden op deze vraag voegden geen nieuwe informatie toe en zijn daarom achterwege gelaten.

- Onderdeel Statenarchief

36. Hoe vaak maakt u gebruik van het Statenarchief voor de archieffunctie?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 36	ANTWOORDEN	RATIO
Bijna elke dag	0	0,0%
Ongeveer 2 tot 5 keer per week	0	0,0%
Ongeveer 1 keer per week	3	9,1%
Ongeveer 1 keer per twee weken	5	15,2%
Ongeveer 1 keer per maand	14	42,4%
Ik maak nooit gebruik van het Statenarchief	11	33,3%

37. Nu volgen er enkele stellingen over het Statenarchief, geef aan in hoeverre u het met de stelling eens bent.

22x Antwoorden **11x** onbeantwoord

	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	
Ik kan helemaal niet snel en eenvoudig relevante informatie vinden tussen alle bewaarde informatie.	4 18,2%	3 13,6%	3 13,6%	4 18,2%	1 4,5%	1 4,5%	1 4,5%	3 13,6%	1 4,5%	1 4,5%	0 0,0%	**Ik kan heel snel en eenvoudig relevante informatie vinden tussen alle bewaarde informatie.**
Ik kan niet op iedere locatie relevante informatie verkrijgen.	3 13,6%	0 0,0%	2 9,1%	2 9,1%	4 18,2%	2 9,1%	0 0,0%	3 13,6%	2 9,1%	0 0,0%	4 18,2%	**Ik kan op iedere locatie relevante informatie verkrijgen.**
Ik kan relevante informatie alleen tegen kosten verkrijgen.	1 4,5%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	4 18,2%	1 4,5%	5 22,7%	1 4,5%	2 9,1%	8 36,4%	**Ik kan de relevante informatie kosteloos verkrijgen.**
De informatie is niet direct toegankelijk.	4 18,2%	0 0,0%	1 4,5%	0 0,0%	2 9,1%	3 13,6%	4 18,2%	3 13,6%	2 9,1%	2 9,1%	1 4,5%	**De informatie is direct toegankelijk.**
Het is niet helder wat de betekenis is van de informatie binnen het beleidsproces waar het is ontvangen of gemaakt.	3 13,6%	1 4,5%	1 4,5%	2 9,1%	2 9,1%	5 22,7%	2 9,1%	2 9,1%	2 9,1%	2 9,1%	0 0,0%	**Het is volstrekt helder wat de betekenis is van de informatie binnen het beleidsproces waar het is ontvangen of gemaakt.**
De informatie is onbetrouwbaar.	1 4,5%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	5 22,7%	0 0,0%	4 18,2%	6 27,3%	1 4,5%	5 22,7%	**De informatie is betrouwbaar.**

Ter afsluiting van het onderdeel Statenarchief is de Statenleden middels vraag 38 de mogelijkheid gegeven aanvullende informatief te geven aan de onderzoekers.

38. Zijn er, naast de eerder beantwoorde vragen, nog zaken die u aan de onderzoekers wilt meegeven rondom het thema 'Gebruik van het Statenarchief'?
Deze vraag is bedoeld om eventuele relevante zaken die niet aan de orde zijn geweest in de enquête, toch mee te kunnen wegen. De antwoorden op deze vraag voegden geen nieuwe informatie toe en zijn daarom achterwege gelaten.

- Onderdeel algemene vragen

39. Wat is uw naam?
De Statenleden is gevraagd hun naam achter te laten. Het enige doel van deze vraag is om de onderzoekers inzicht te verschaffen over wie de enquête heeft ingevuld, zodat er gericht gerappelleerd kon worden. De enquêteresultaten worden in het eindrapport alleen zo gepresenteerd dat de informatie niet tot individuele personen of partijen te herleiden zijn. Medewerkers die zich bezwaard voelden, hadden de kans zich te anonimiseren.

40. Welke politieke partij vertegenwoordigt u?
Het doel van deze vraag was om na te kunnen gaan in hoeverre alle partijen vertegenwoordigd zijn in de enquêteresultaten en om onderscheid te kunnen maken in de enquêteresultaten tussen bijvoorbeeld grote en kleine partijen of coalitie- en oppositiepartijen. De enquêteresultaten worden in het eindrapport alleen zo gepresenteerd dat de informatie niet tot individuele personen of partijen te herleiden zijn.

41. Hoeveel jaar heeft u ervaring als volksvertegenwoordiger, bestuurder en/of fractie-ondersteuner binnen het openbaar bestuur?

33x Antwoorden | **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 41	ANTWOORDEN	RATIO
0 tot 2 jaar	7	21,2%
2 tot 4 jaar	7	21,2%
4 tot 6 jaar	3	9,1%
6 tot 8 jaar	6	18,2%

8 jaar of meer	10	30,3%

42. Wat is uw hoogst genoten opleiding?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 42	ANTWOORDEN	RATIO
Basisonderwijs	0	0,0%
VMBO	0	0,0%
HAVO	1	3,0%
VWO	0	0,0%
MBO	6	18,2%
HBO-Bachelor	5	15,2%
HBO-Master	7	21,2%
WO-Bachelor	2	6,1%
WO-Master	11	33,3%
Doctorsgraad	1	3,0%
Andere...	0	0,0%

43. Hoeveel uur besteedt u gemiddeld per week aan het Statenwerk?

33x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 43	ANTWOORDEN	RATIO
0 tot 8 uur	1	3,0%
9 tot 16 uur	15	45,5%
17 tot 24 uur	12	36,4%
25 tot 32 uur	5	15,2%
32 uur of meer.	0	0,0%

44. Laat hier uw contactgegevens achter als wij u mogen benaderen voor een interview om verder door te praten over de thematiek van deze enquête. Tot slot is de Statenleden gevraagd hun contactgegevens achter te laten indien de

onderzoekers ze mogen benaderen om door te praten over deze thematiek. 12 Statenleden hebben hier gehoor aan gegeven.

Ter afsluiting van de enquête is de Statenleden middels vraag 45 de mogelijkheid gegeven aanvullende informatief te geven aan de onderzoekers.
45. Tot slot, heeft u naar aanleiding van deze enquête nog opmerkingen en/of suggesties?
Deze vraag is bedoeld om eventuele relevante zaken die niet aan de orde zijn geweest in de enquête, toch mee te kunnen wegen. De antwoorden op deze vraag voegden geen nieuwe informatie toe en zijn daarom achterwege gelaten.

Bijlage 3: Beschrijvende statistieken enquête onder PS

Tabel 21: Beschrijvende statistieken enquête PS Drenthe

	Drenthe
Totaal aantal ingevulde enquêtes[93]	27
Aantal Statenleden in PS	41
Responspercentage	65,9 %
Aantal fracties in PS ten tijde van enquête	12
Aantal fracties waarvan minimaal 1 lid de enquête heeft ingevuld	11
Aantal respondenten van coalitiepartijen	16
Aantal respondenten van oppositiepartijen	10
Aantal respondenten onbekend of ze van coalitie of oppositiepartij zijn	1
Percentage respondenten van coalitiepartijen	59,3 %
Percentage respondenten van oppositiepartijen	37,0 %
Aantal respondenten van kleine partijen (3 of minder zetels)	10
Percentage respondenten van kleine partijen (3 of minder zetels)	37,0 %

[93] Oorspronkelijk zijn ook commissieleden, niet-zijnde Statenleden, uitgenodigd deel te nemen aan het onderzoek. In Drenthe hebben zes commissieleden de enquête ingevuld. Deze zij niet meegeteld in deze tabel. Vanwege onderzoekstechnische redenen zijn deze enquêtes niet meegenomen in de verdere analyse van de resultaten

Bijlage 4: Enquêtevragen Fractieondersteuning

1. Hieronder volgen twee uitspraken. Geef per uitspraak aan in hoeverre deze op uw individuele situatie van toepassing is (1=helemaal niet van toepassing en 5=helemaal wel van toepassing).

Antwoord vraag 1	1	2	3	4	5	WEET NIET
De werkzaamheden die ik voor de Statenfractie verricht zijn voornamelijk praktisch van aard (bijvoorbeeld plannen van afspraken).	2	0	2	3	5	0
De werkzaamheden die ik voor de Statenfractie verricht zijn voornamelijk politiek-inhoudelijk van aard (bijvoorbeeld het inhoudelijk voorbereiden van moties of amendementen).	2	4	1	1	4	0

2. Stelling: "Er is een duidelijk verschil tussen de werkzaamheden die de fractie-ondersteuning uitvoert voor de Statenfractie, de werkzaamheden die de griffie uitvoert voor de Statenfractie en de werkzaamheden die de ambtelijke organisatie van de provincie uitvoert voor de Statenfractie."

12x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 2	ANTWOORDEN	RATIO
1	0	0,0%
2	0	0,0%
3	3	25,0%
4	1	8,3%
5	8	66,7%

3. Geef op een schaal van 1 tot 5 aan in welke mate u de volgende soorten inhoudelijke ondersteuning geeft aan uw Statenleden. Hierbij is 1 'geen ondersteuning' en 5 'veel ondersteuning'.

12x Antwoorden **0x** onbeantwoord

Antwoord vraag 3	1	2	3	4	5	WEET NIET	NIET VAN TOEPASSING
Samenvatten en duiden van beleidsinformatie	1	1	3	2	2	0	3
Het bieden van voortgangsinformatie of monitoringsinformatie, waaruit blijkt of beleid werkt.	1	3	4	0	1	0	3
Inhoudelijke informatievoorziening over algemene maatschappelijke ontwikkelingen.	1	2	1	3	3	0	2
Inhoudelijke informatievoorziening over eerdere fractiestandpunten of stemgedrag.	1	2	3	1	2	0	3
Inhoudelijke informatievoorziening over vergelijkbare besluiten in andere provincies.	2	3	3	1	1	0	2
Inhoudelijke informatievoorziening over alternatieve scenario's.	1	0	1	3	4	0	3
Inhoudelijke voorbereiding met betrekking tot woordvoering en het opstellen van moties, amendementen en schriftelijke vragen.	2	2	1	1	4	1	1
Inhoudelijke voorbereiding van een initiatiefvoorstel in de vorm van specialistische ondersteuning.	2	1	2	1	2	1	3

4. Zijn er, naast de eerder beantwoorde vragen, nog zaken die u aan de onderzoekers wilt meegeven rondom het thema 'werkzaamheden en afbakening'?
Deze vraag is bedoeld om eventuele relevante zaken die niet aan de orde zijn geweest in de enquête, toch mee te kunnen wegen. De antwoorden op deze vraag voegden geen nieuwe informatie toe en zijn daarom achterwege gelaten.

5. Hoe vaak maakt u gebruik van het Statenarchief voor de hierboven beschreven archieffunctie?

12x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 5	ANTWOORDEN	RATIO
Bijna iedere dag	0	0,0%
Ongeveer 2 tot 5 keer per week	2	16,7%
Ongeveer 1 keer per week	0	0,0%
Ongeveer 1 keer per 2 weken	2	16,7%
Ongeveer 1 keer per maand	2	16,7%
Ik maak nooit gebruik van het Statenarchief	6	50,0%

6. Nu volgen er enkele stellingen over het Statenarchief, geef aan in hoeverre u het met de stelling eens bent.

12x Antwoorden **0x** onbeantwoord

Antwoord vraag 6	-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5	
Ik kan helemaal niet snel en eenvoudig relevante informatie vinden tussen alle bewaarde informatie.	2 16,7%	2 16,7%	0 0,0%	1 8,3%	0 0,0%	3 25,0%	0 0,0%	1 8,3%	1 8,3%	2 16,7%	0 0,0%	**Ik kan heel snel en eenvoudig relevante informatie vinden tussen alle bewaarde informatie.**
Ik kan relevante informatie niet op iedere locatie verkrijgen.	1 8,3%	1 8,3%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	7 58,3%	1 8,3%	1 8,3%	0 0,0%	0 0,0%	1 8,3%	**Ik kan relevante informatie op iedere locatie verkrijgen.**
Ik kan relevante informatie alleen tegen kosten verkrijgen.	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	1 8,3%	1 8,3%	7 58,3%	0 0,0%	1 8,3%	0 0,0%	1 8,3%	1 8,3%	**Ik kan de relevante informatie kosteloos verkrijgen.**
De informatie is niet direct toegankelijk.	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	1 8,3%	1 8,3%	5 41,7%	0 0,0%	1 8,3%	1 8,3%	0 0,0%	3 25,0%	**De informatie is direct toegankelijk.**
Het is niet helder wat de betekenis is van de informatie binnen het beleidsproces waar het is ontvangen of gemaakt.	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	1 8,3%	2 16,7%	4 33,3%	0 0,0%	1 8,3%	2 16,7%	1 8,3%	1 8,3%	**Het is volstrekt helder wat de betekenis is van de informatie binnen het beleidsproces waar het is ontvangen of gemaakt.**
De informatie is onbetrouwbaar.	0 0,0%	0 0,0%	1 8,3%	0 0,0%	1 8,3%	5 41,7%	2 16,7%	1 8,3%	0 0,0%	1 8,3%	1 8,3%	**De informatie is betrouwbaar.**

7. Heeft uw fractie een eigen archief?

12x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 7	ANTWOORDEN	RATIO
Ja	9	75,0%
Nee	3	25,0%

8. Zijn er, naast de eerder beantwoorde vragen, nog zaken die u aan de onderzoekers wilt meegeven rondom het thema 'gebruik van het Statenarchief'?
Deze vraag is bedoeld om eventuele relevante zaken die niet aan de orde zijn geweest in de enquête, toch mee te kunnen wegen. De antwoorden op deze vraag voegden geen nieuwe informatie toe en zijn daarom achterwege gelaten.

9. Wat is uw naam?
De fractieondersteuners is gevraagd hun naam achter te laten. Het enige doel van deze vraag is om de onderzoekers inzicht te verschaffen over wie de enquête heeft ingevuld, zodat er gericht gerappelleerd kon worden. De enquêteresultaten worden in het eindrapport alleen zo gepresenteerd dat de informatie niet tot individuele personen of partijen te herleiden zijn. Medewerkers die zich bezwaard voelden, hadden de kans zich te anonimiseren.

10. Welke politieke partij vertegenwoordigt u?
Het doel van deze vraag was om na te kunnen gaan in hoeverre alle partijen vertegenwoordigd zijn in de enquêteresultaten en om onderscheid te kunnen maken in de enquêteresultaten tussen bijvoorbeeld grote en kleine partijen of coalitie- en oppositiepartijen. De enquêteresultaten worden in het eindrapport alleen zo gepresenteerd dat de informatie niet tot individuele personen of partijen te herleiden zijn.

11. Hoeveel jaar werkt u als fractie-ondersteuner?

12x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 11	ANTWOORDEN	RATIO
Minder dan 1 jaar	1	8,3%
1 tot 3 jaar	7	58,3%
3 tot 7 jaar	1	8,3%
7 tot 12 jaar	0	0,0%
12 jaar of meer	3	25,0%

12. Stelling: "Ik verwacht later vanuit de fractie-ondersteuning door te stromen naar de positie van Statenlid voor dezelfde partij." 1=helemaal niet mee eens, 5=helemaal mee eens)

12x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 12	ANTWOORDEN	RATIO
1	6	50,0%
2	2	16,7%
3	2	16,7%
4	0	0,0%
5	2	16,7%

13. Wat is uw hoogst genoten opleiding?

12x Antwoorden **0x** onbeantwoord

ANTWOORD VRAAG 13	ANTWOORDEN	RATIO
Basisonderwijs	0	0,0%
VMBO	0	0,0%
HAVO	1	8,3%
VWO	0	0,0%
MBO	2	16,7%
HBO-Bachelor	4	33,3%
HBO-Master	2	16,7%
WO-Bachelor	0	0,0%
WO-Master	3	25,0%
Doctorsgraad	0	0,0%

14. Laat hier uw contactgegevens achter als wij u mogen benaderen voor een interview om verder door te praten over de thematiek van deze enquête.

Tot slot is de fractieondersteuners gevraagd hun contactgegevens achter te laten indien de onderzoekers ze mogen benaderen om door te praten over deze thematiek. 3 fractieondersteuners hebben hier gehoor aangegeven.

15. Tot slot, heeft u naar aanleiding van deze enquête nog opmerkingen of suggesties?
Deze vraag is bedoeld om eventuele relevante zaken die niet aan de orde zijn geweest in de enquête, toch mee te kunnen wegen. De antwoorden op deze vraag voegden geen nieuwe informatie toe en zijn daarom achterwege gelaten.

Bijlage 5: Beschrijvende statistieken enquête fractieondersteuning

Tabel 22: Beschrijvende statistieken enquête fractieondersteuning Statenfracties Drenthe

	Drenthe
Totaal aantal ingevulde enquêtes	12
Aantal fractiemedewerkers Statenfracties Drenthe	18
Responspercentage	66,7 %
Aantal respondenten van coalitiepartijen	5
Aantal respondenten van oppositiepartijen	7
Percentage respondenten van coalitiepartijen	41,7 %
Percentage respondenten van oppositiepartijen	58,3 %
Aantal respondenten van kleine partijen (3 of minder zetels)	7
Percentage respondenten van kleine partijen (3 of minder zetels)	58,3 %

Bijlage 6: Enquête Griffie Drenthe

Op de volgende pagina's volgen de volledige enquêteresultaten van de enquête "buitenste binnen".

buitenstebinnen
enqueteresultaten

	verzonden	*ingevuld*	*respons percentage*
intern	13	12	92%
statenleden	41	22	54%
commissieleden	19	7	37%

Als u de dienstverlening van de griffie in 1 woord moet omschrijven.
Welk woord zou u dan noemen?

Klant

uitleg: dienstbaar is 3x genoemd. Betrokken is 2x genoemd.

dienstbaar

betrokken

klant

uitleg: dit zijn alle overige woorden

behulpzaam
bepalend
bereidwillig
deskundig
fantastisch
formeel
kwaliteit
kwaliteitsondersteuners
neutraal
ondersteunend
ontzorgend
precies
prima
professioneel
steunpilaar
voortreffelijk
vraagbaak

commissie

motiverend
goed
uitstekend
ondersteunen
ondersteunen
informatief
administratief
degelijk

intern

'24/7'
service
hoogwaardig
teamwerk
dienstbaar
goed

vraagbaak
veelomvattend
welwillend
ondersteunend
dienstverlenend
goed

Kunt u nog meer woorden noemen waarmee u de dienstverlening van griffie associeert?

klant
behulpzaam
meedenkend
vriendelijk
snel
zorgvuldig
ondersteunend
procedureel
accuraat
deskundig
vraagbaak
oplossingsgericht

commissie

voldoende

formalistisch

adequaat

met raad en daad ondersteunen van fracties

meerwaarde

organiserend

coöperatief

goed geïnformeerd

klantvriendelijk

doorverwijsfunctie naar ict

dienstbaar

dienstbaar

archiverend

flexibel

vraagbaak

laagdrempelig

intern

flexibel meedenkend

uitleg: klantgericht is 3x genoemd. Overige woorden zijn 2x genoemd.

ondersteunend adviserend

klantgericht

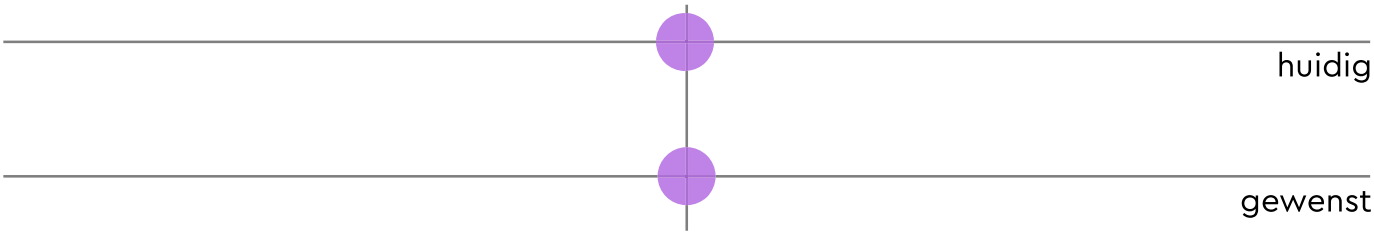
politiek-neutraal divers

behulpzaam snel

Geef door middel van het (ver)plaatsen van de schuif aan in hoeverre onderstaande uitersten van toepassing zijn op de dienstverlening van de griffie wat u betreft.

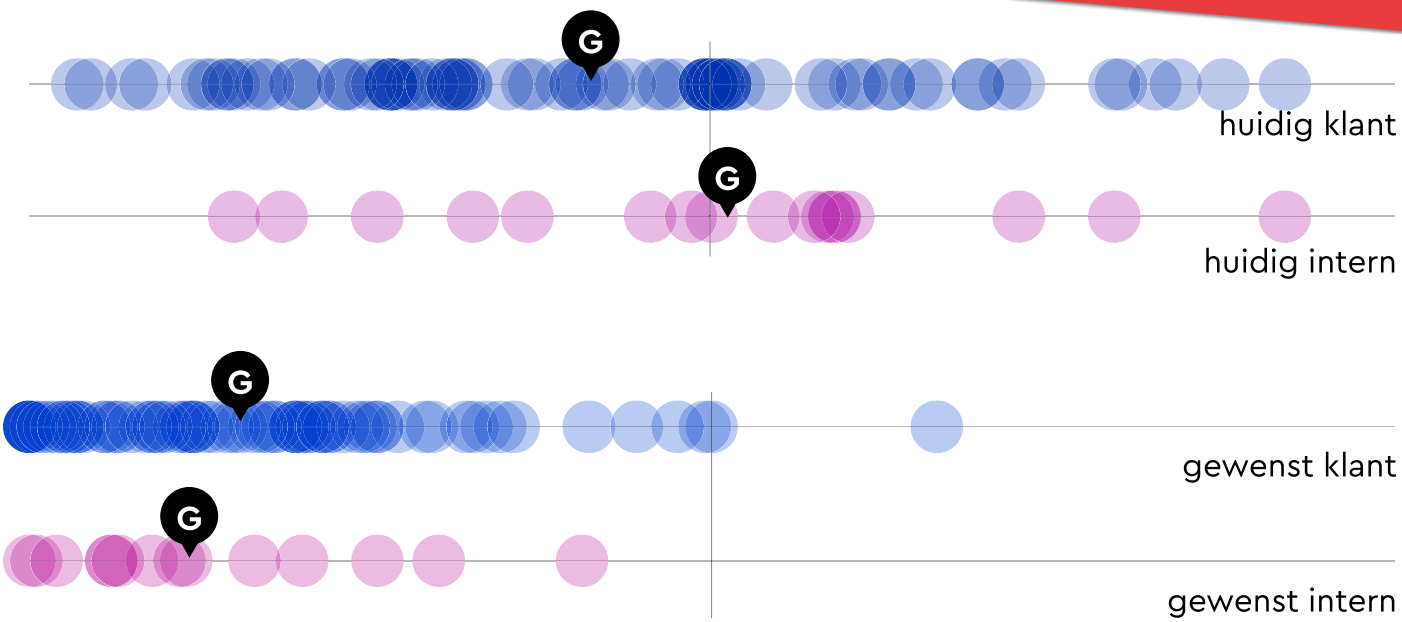
Huidige situatie, versus meest ideale situatie.

begrip A – begrip B

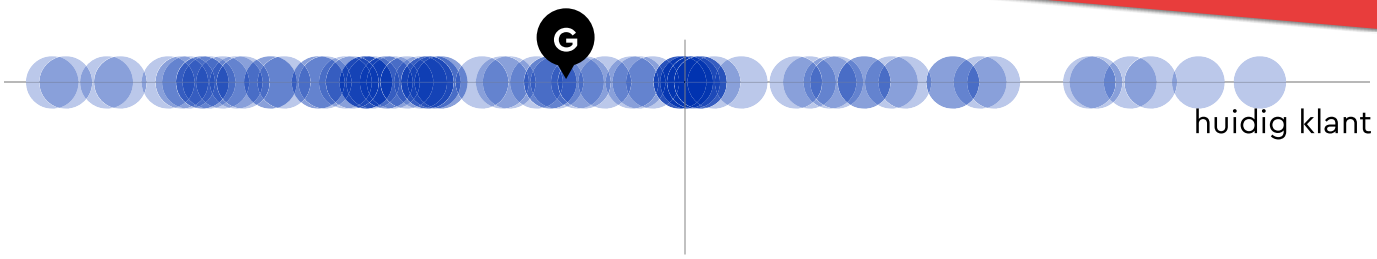
begrip A – begrip B

VOORBEELD

begrip A – begrip B

VOORBEELD

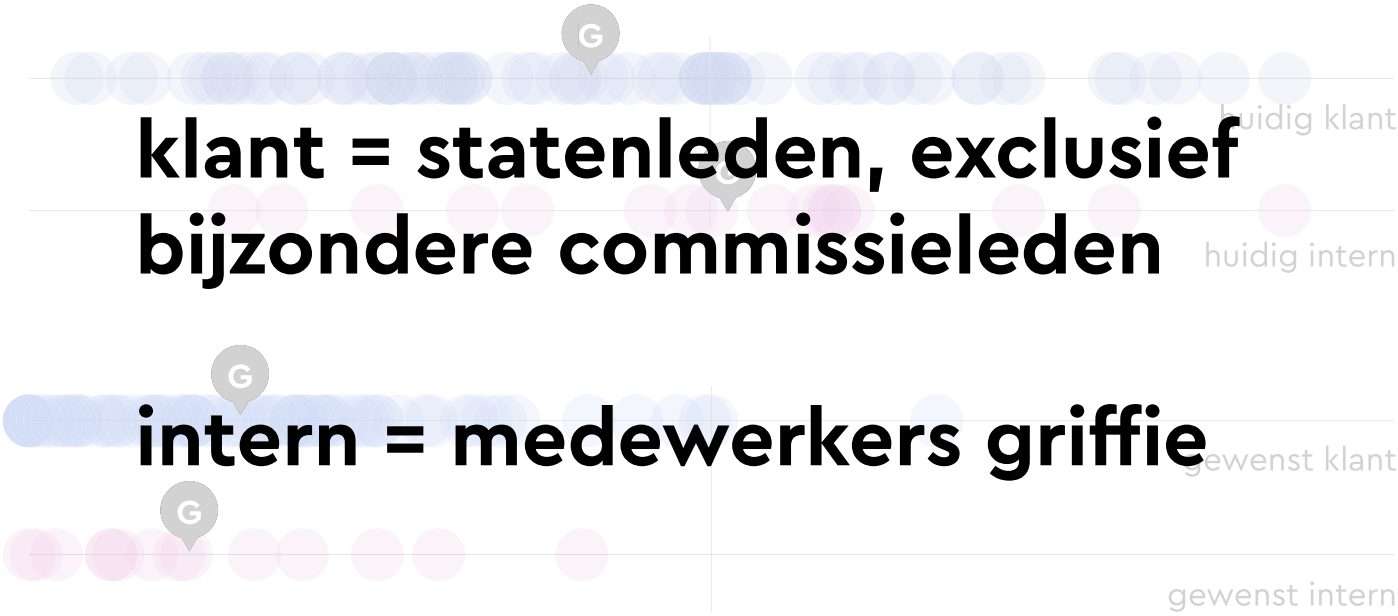

G = gemiddelde

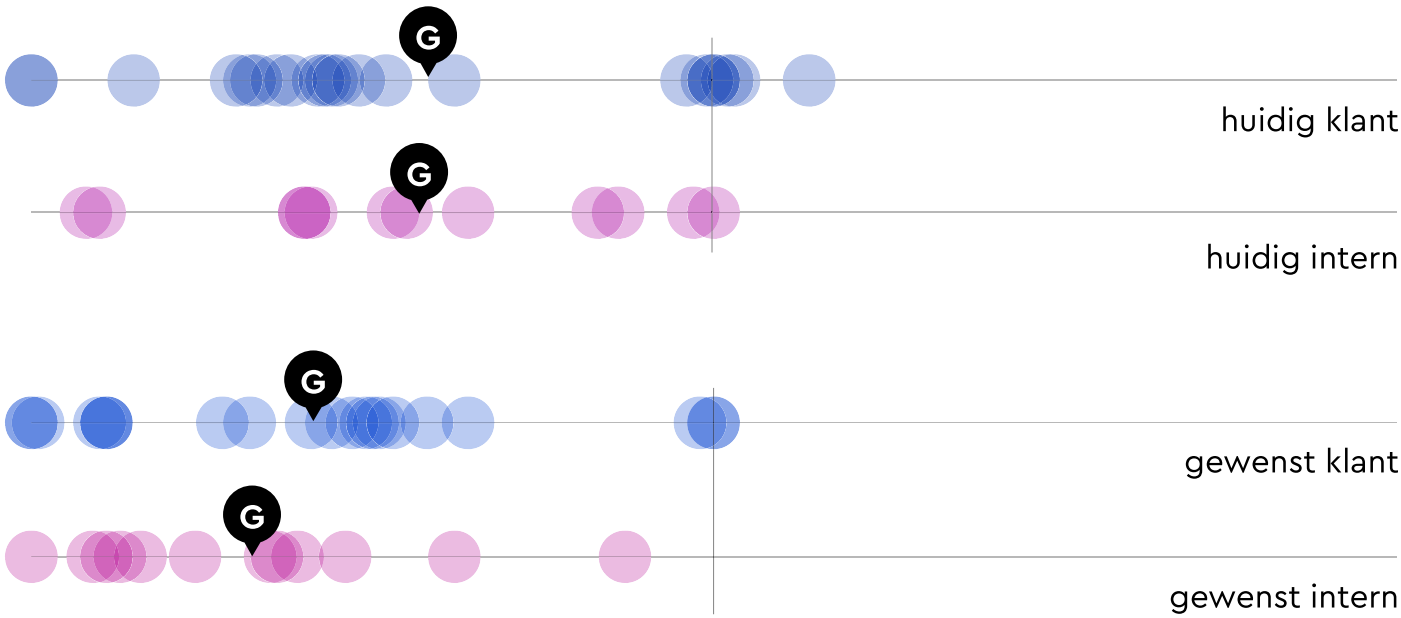
= 1 respondent

klant = statenleden, exclusief bijzondere commissieleden

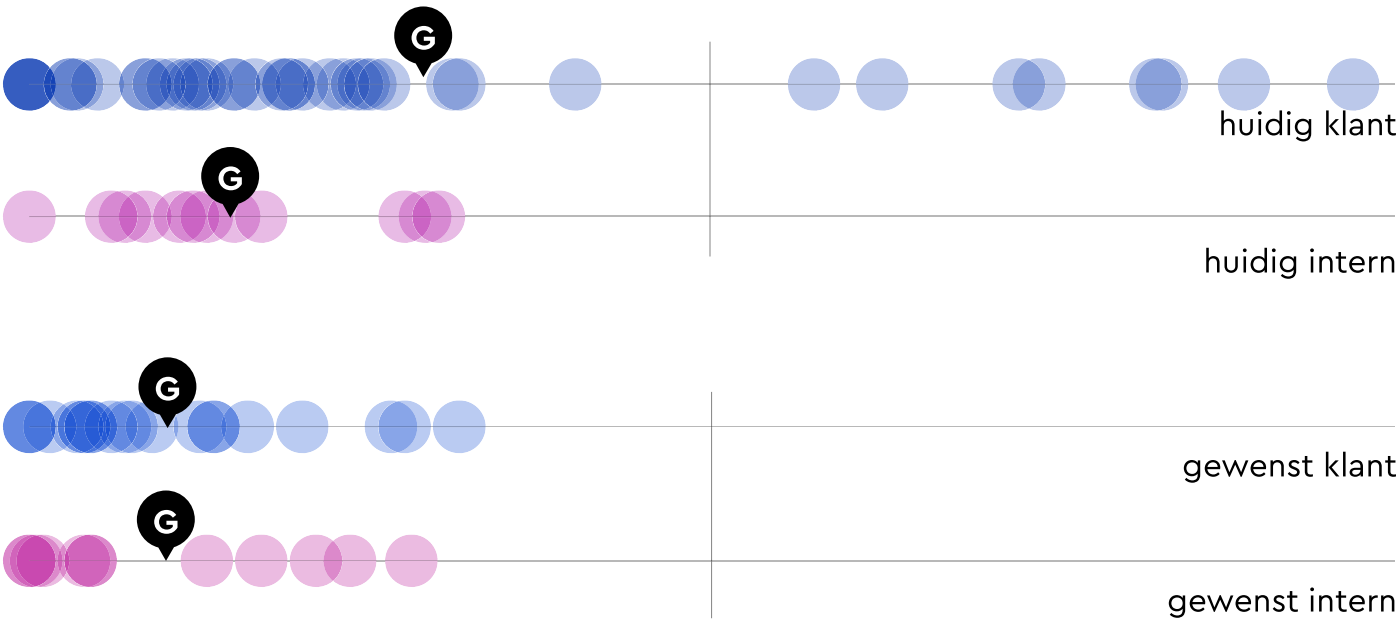
intern = medewerkers griffie

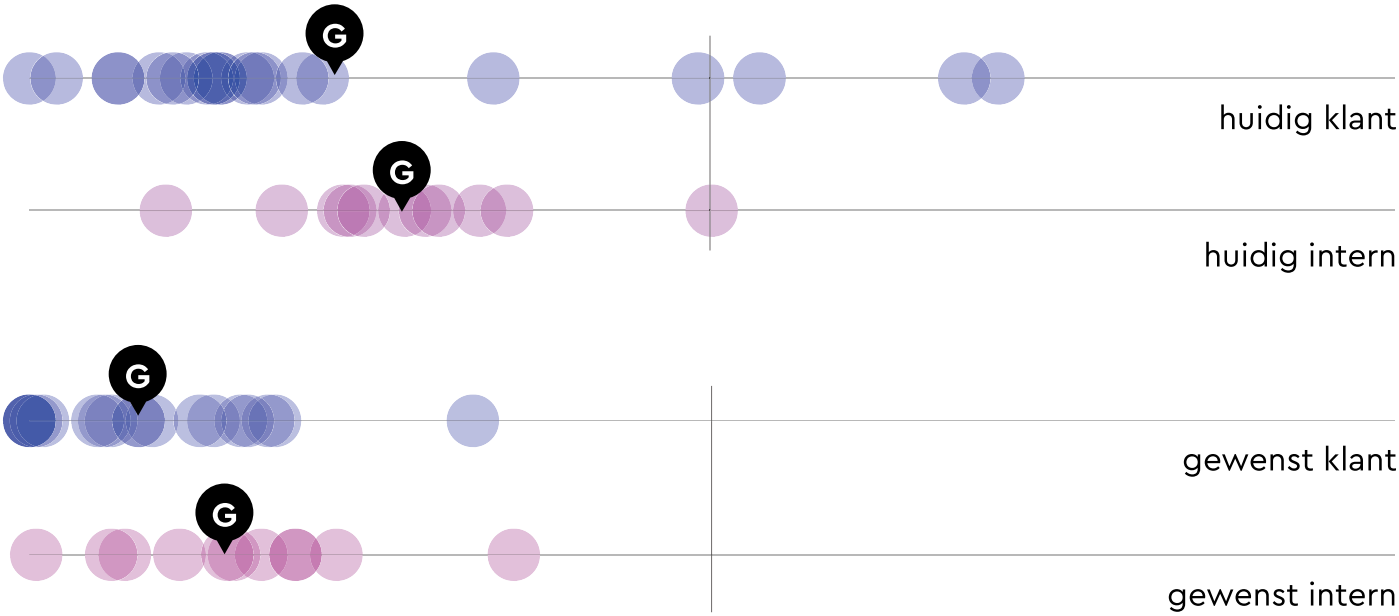
objectieve dienstverlening – subjectieve dienstverlening

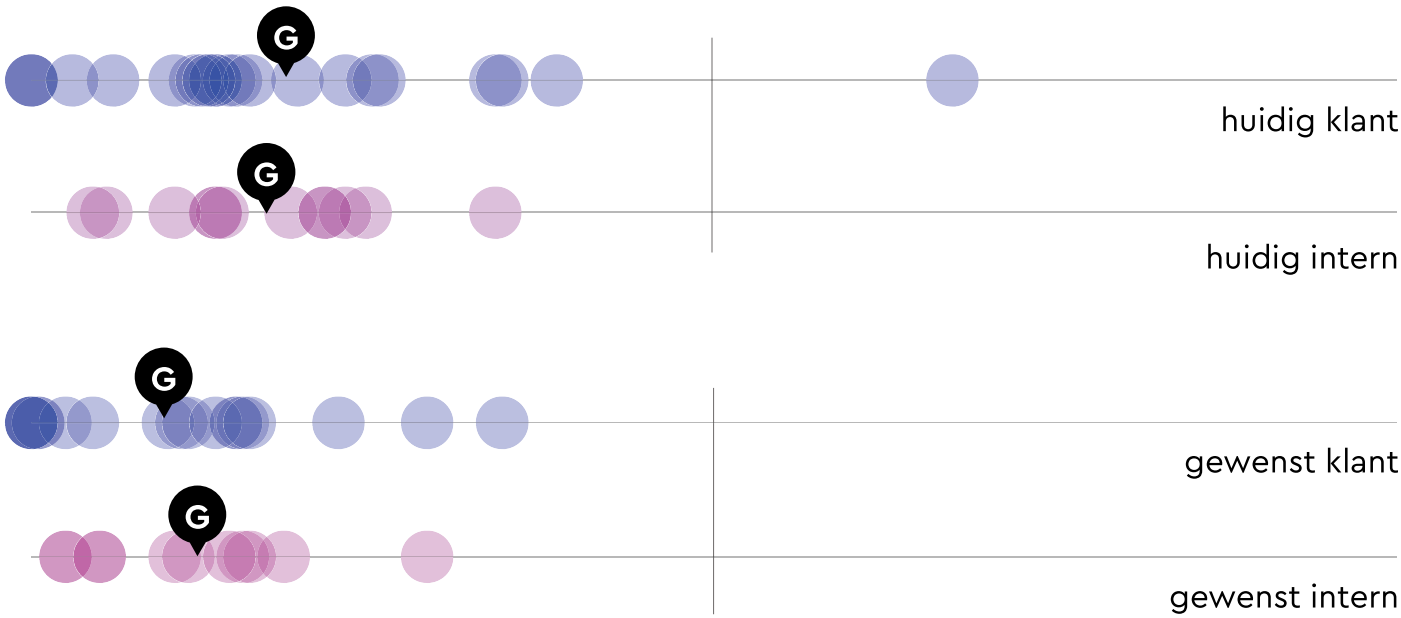
Laagdrempelig (toegankelijk) – hoogdrempelig (ontoegankelijk)

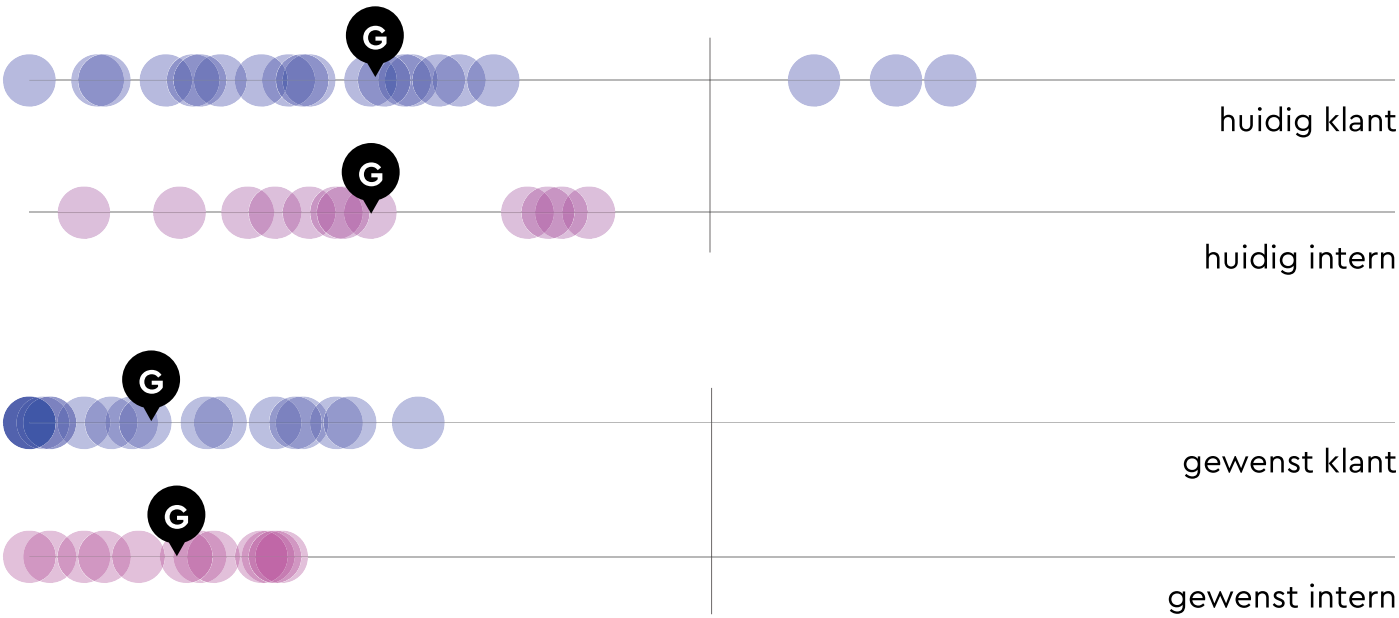
korte lijnen – lange lijnen

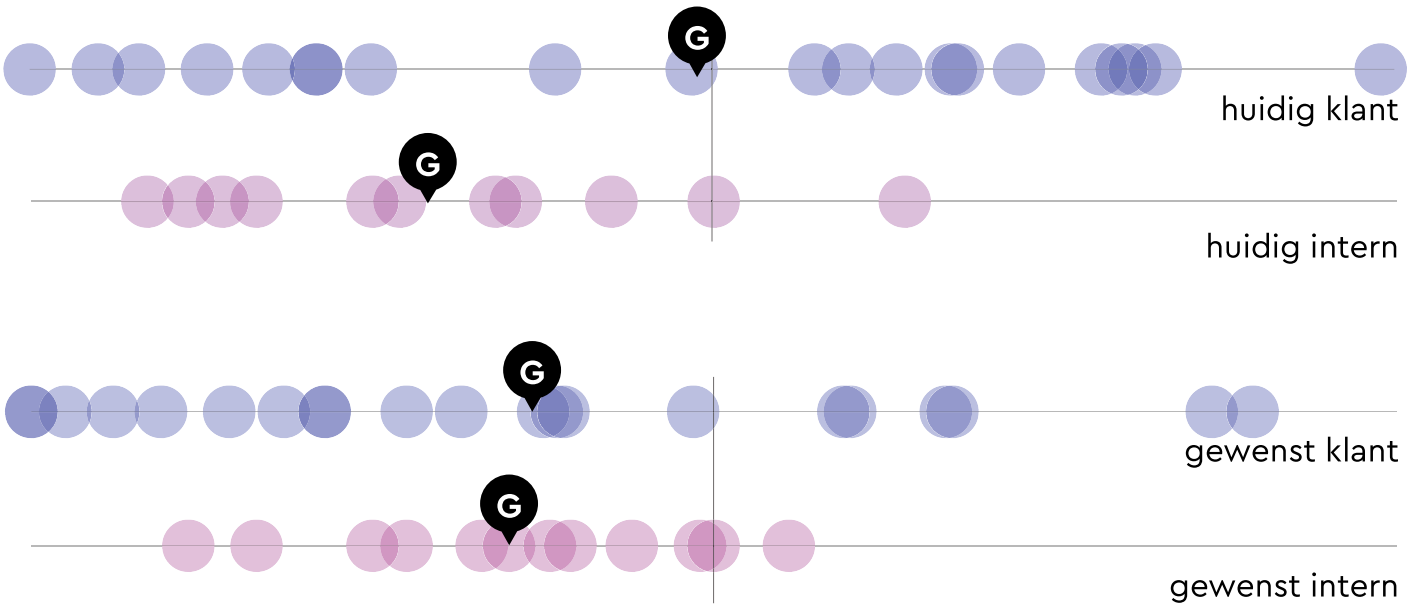
bereikbaar – onbereikbaar

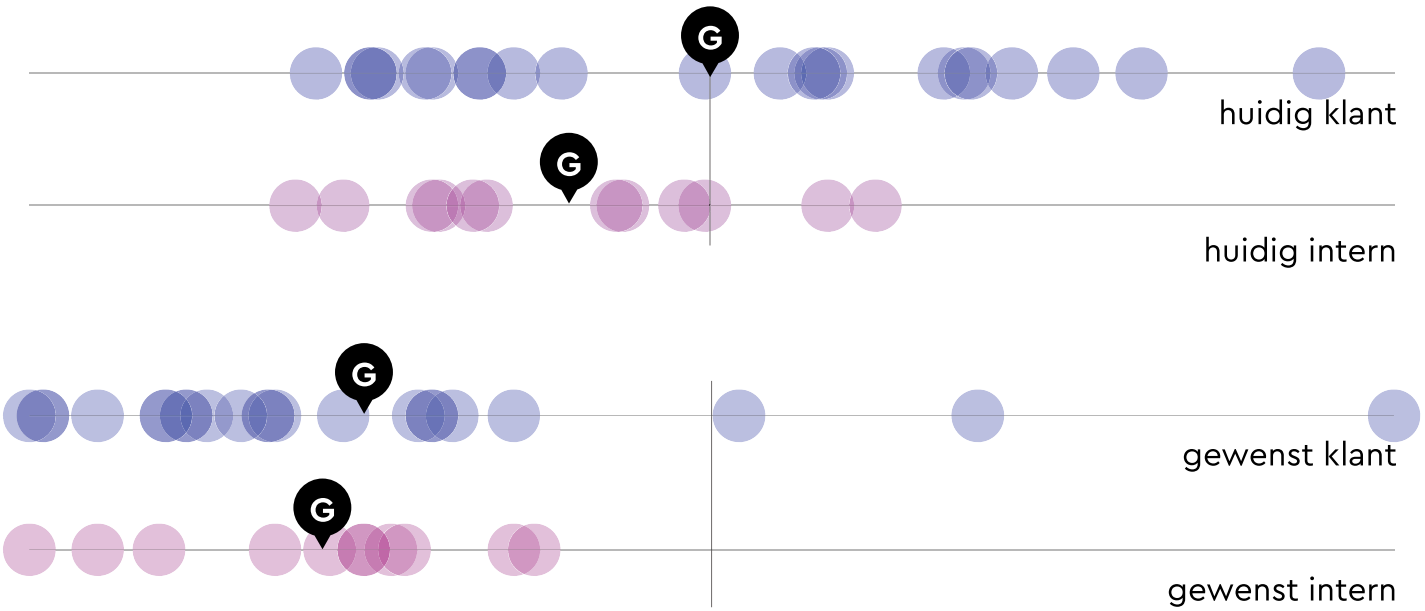
concreet – vaag

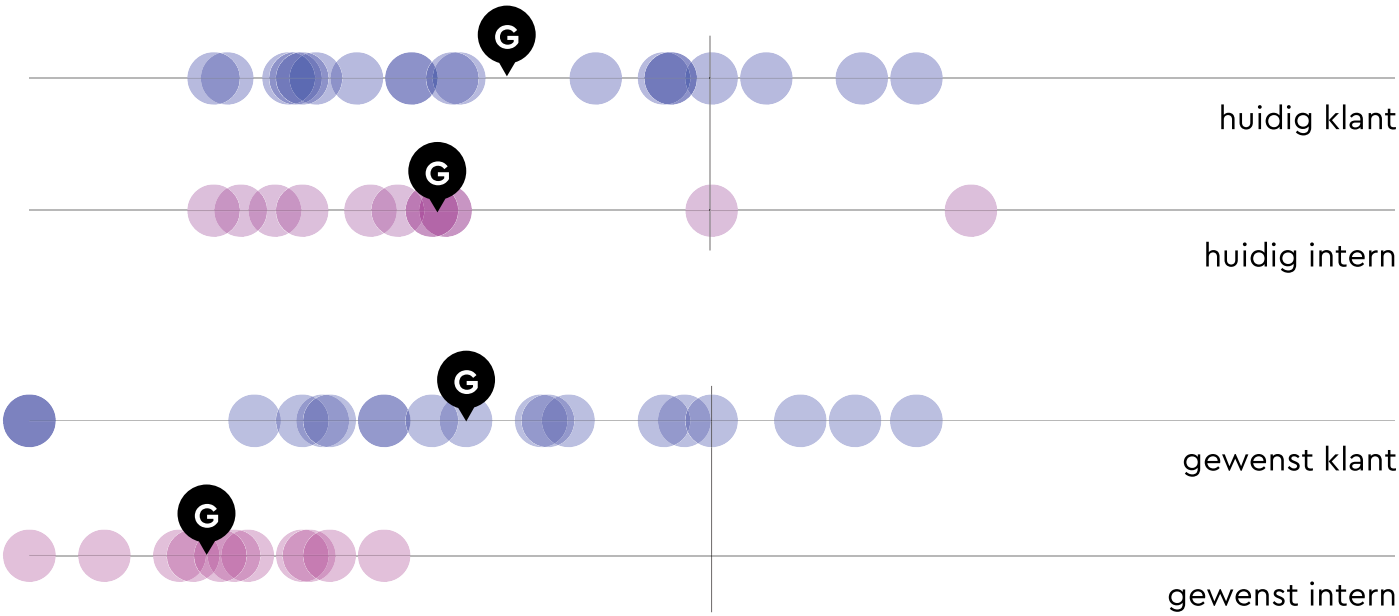
24/7 dienstverlening – 9.00–17.00 dienstverlening

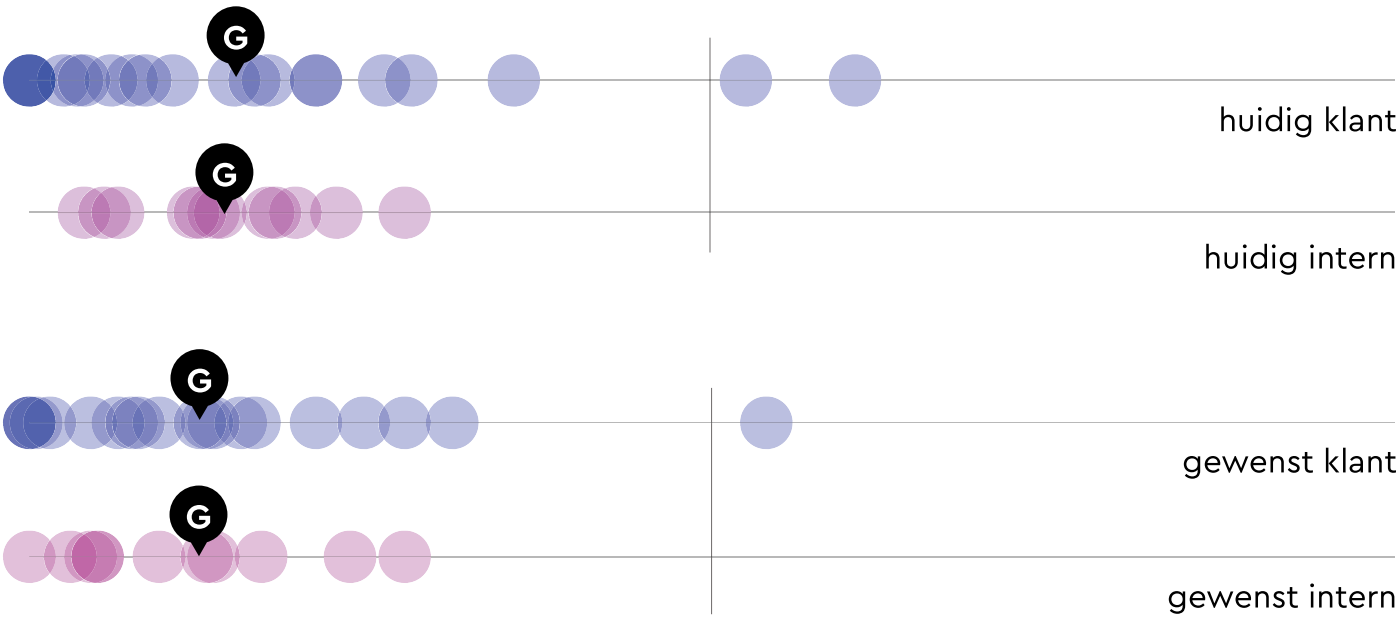
innovatief – conservatief

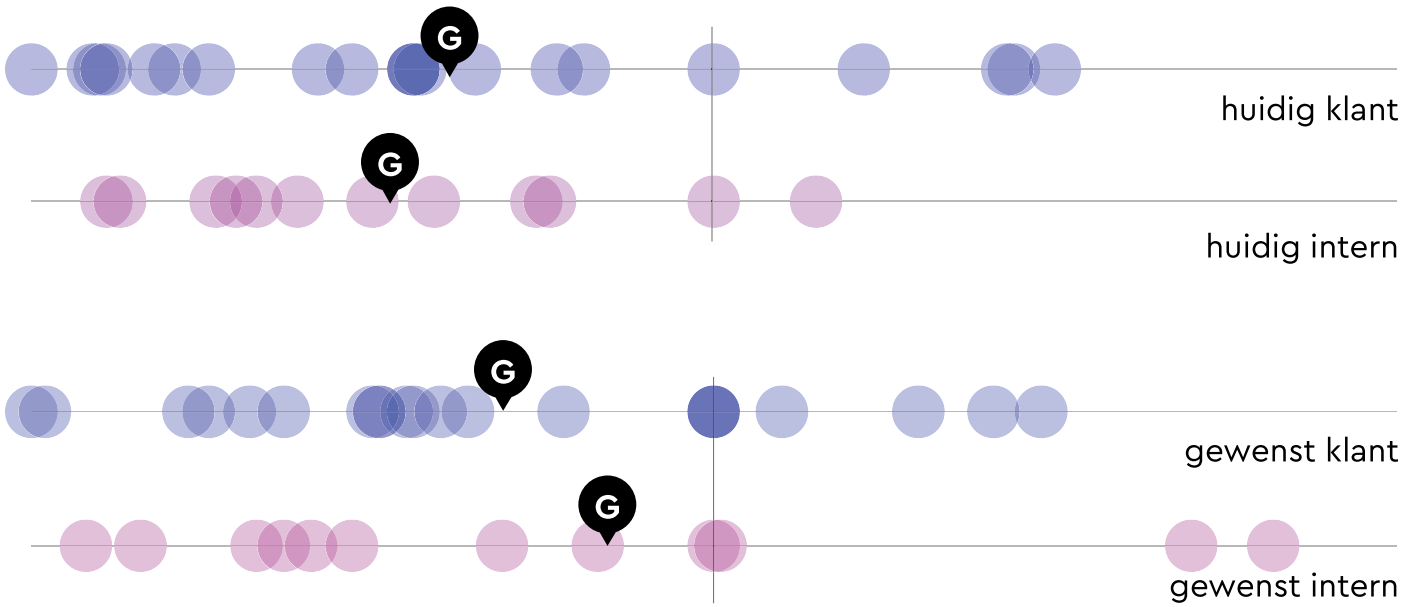
digitale dienstverlening (online) – analoge dienstverlening (papier)

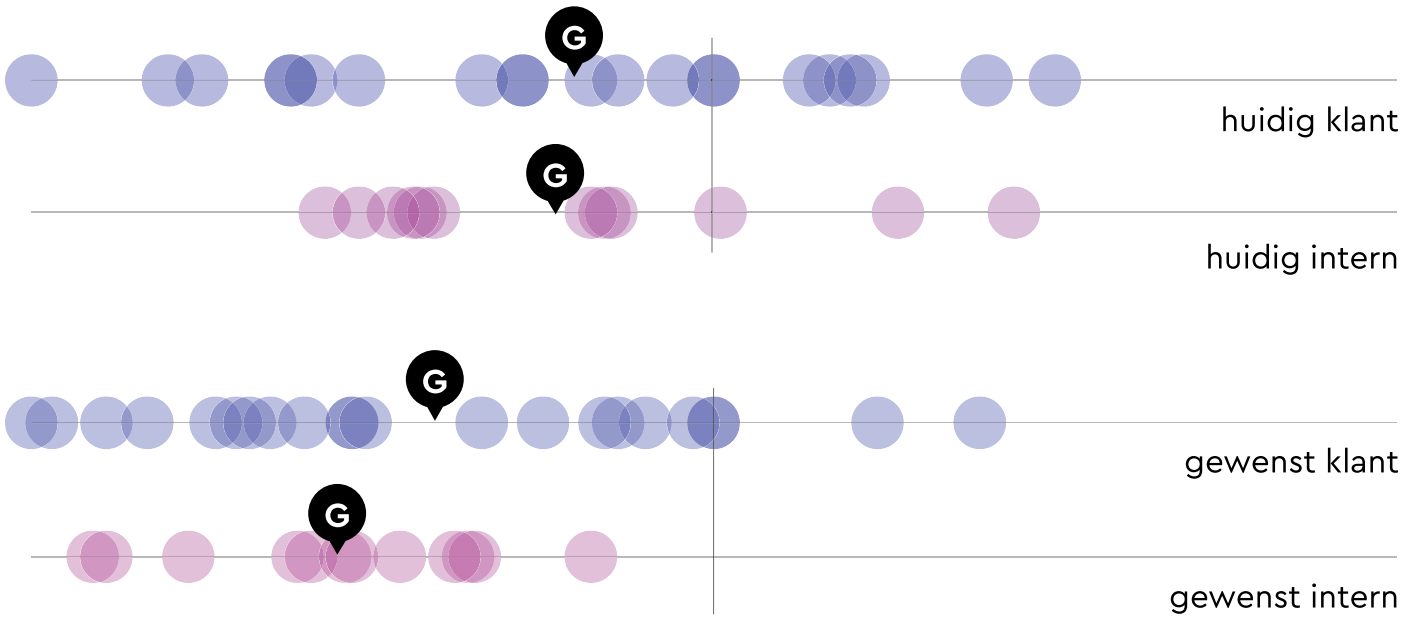
betrokken dienstverlening – onverschillige dienstverlening

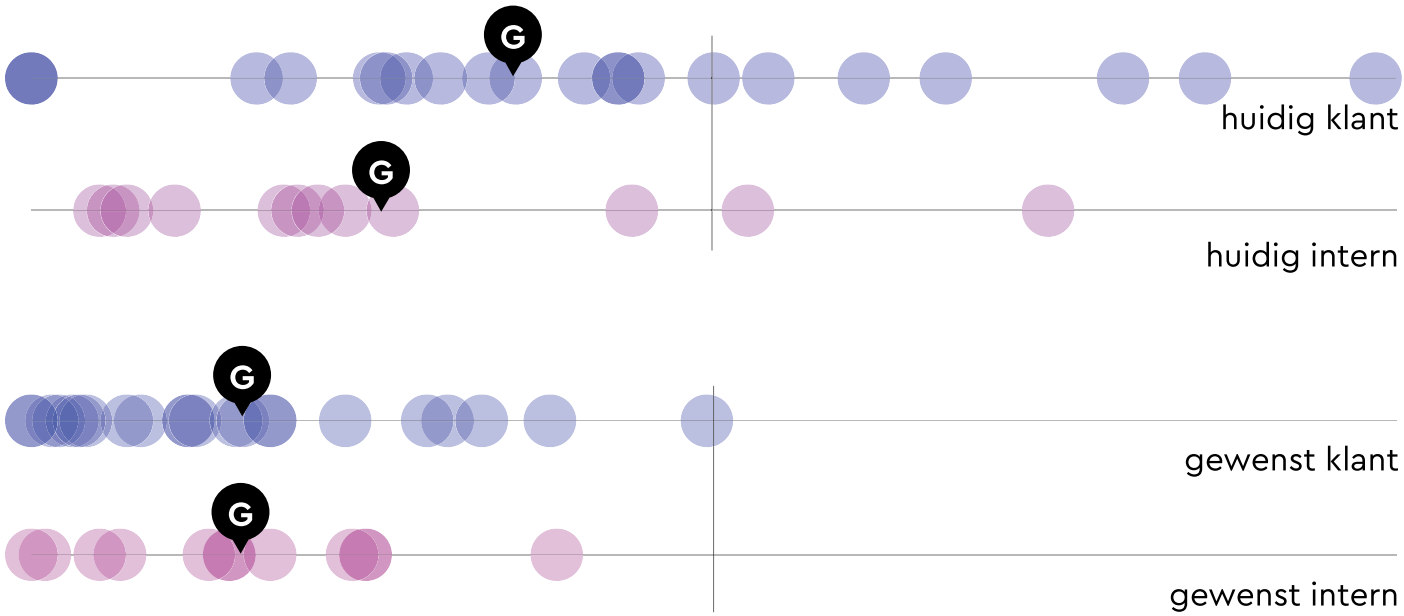
persoonlijke dienstverlening – zakelijke dienstverlening

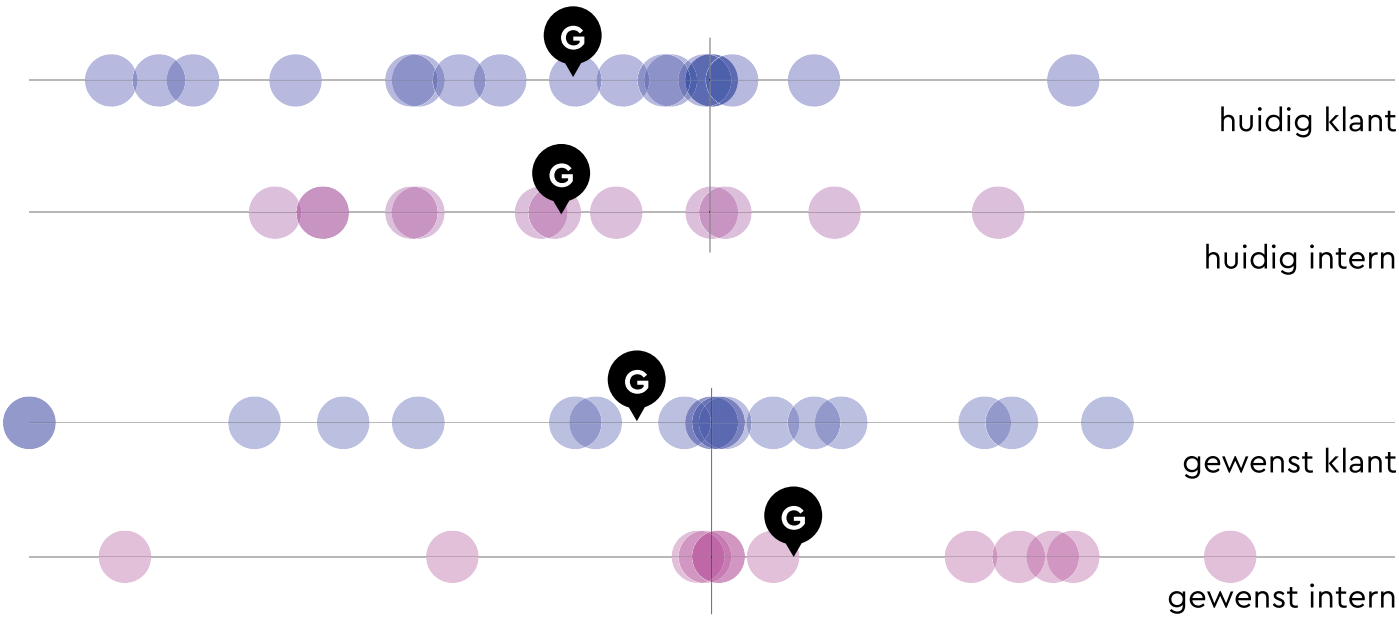
initiatiefnemend – afwachtend

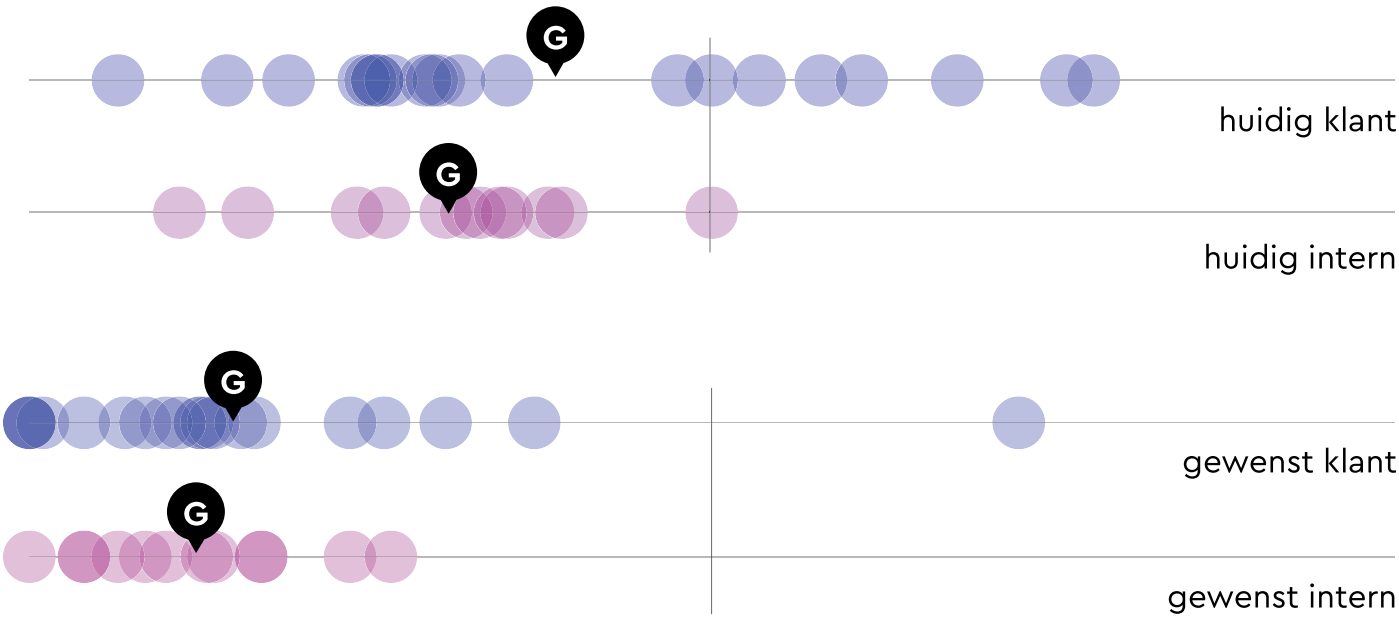
oplossingen (denken in oplossingen) – problemen (denken in problemen)

interne focus *(griffie en staten)* – externe focus *(organisaties/instellingen en samenleving)*

transparante dienstverlening – black-box dienstverlening

Wat vindt u belangrijk bij de dienstverlening van de griffie?

Kunt u bij elk van onderstaande aspecten aangeven hoe belangrijk of onbelangrijk dit volgens u is bij de dienstverlening van de griffie. Waarbij 1 staat voor helemaal niet belangrijk en 10 staat voor heel belangrijk.

	klant ↓	intern
betrouwbaar	8,8	8,8
zorgvuldigheid	8,8	8,3
toegankelijkheid	8,5	8,7
meedenkend	8,4	8,3
volledigheid	8,3	7,4
gevoel voor urgentie	8	8,6
organisatievermogen	8	8,2
politieke sensitiviteit	8	8,6
snelheid	7,8	7,3
flexibiliteit	7,7	8
vernieuwend	6,9	7,6
verbindend	6,7	7,8

	klant	intern ↓
betrouwbaar	8,8	8,8
toegankelijkheid	8,5	8,7
gevoel voor urgentie	8	8,6
politieke sensitiviteit	8	8,6
zorgvuldigheid	8,8	8,3
meedenkend	8,4	8,3
organisatievermogen	8	8,2
flexibiliteit	7,7	8
verbindend	6,7	7,8
vernieuwend	6,9	7,6
volledigheid	8,3	7,4
snelheid	7,8	7,3

Is er een aspect van de dienstverlening die niet is genoemd in bovengenoemde lijst en die u belangrijker vindt dan alle hierboven genoemde aspecten? Voeg dit dan hieronder toe.

klant

kwaliteitsontwikkeling Staten (leer/ inwerkprogramma)

verwachtingen managen

vraagbaak voor PS

pragmatisch handelen

intern

integriteit (2x)
deskundigheid

Wat vindt u het meest belangrijke verbeterpunt van de dienstverlening van de griffie?

klant

geen duidelijk antwoord

ambtelijk *(2x)*
flexibiliteit *(2x)*

toegankelijkheid
te_smalle_basis
agendafixatie
doorslaan
taalsoort
flexibiliteit
snelheid
flexibiliteit
laagdrempelig
ambtelijk
innovatief
continuiteit
digitaler
papieren_dienstverlening
dienstverlenend
geen
eenlijnigheid
extroverter
statenlid-gericht
informatievoorzienend

deskundigheid
archieffunctie
vernieuwend
kerntaken_prioriteren
ambtelijk
pragmatischer
scholingsaanbod
ondersteunend
verbindend
hulpverlenend
tegenmacht
initiatief
doorpakkersmentaliteit
flexibeliteit
open houding
procesbeheersing
oplossingsgericht

intern

uitleg: deze woorden zijn 2x genoemd

communicatie

efficiëntie duidelijkheid

meedenkend

intern

uitleg: dit zijn alle woorden

visie
samenhang
gevoel van urgentie
matiging
duidelijkheid
communicatie
meedenkend
communicatie
meedenkend
vernieuwend
samenlevingbetrekken
vanbuitennaarbinnen
efficientie

externe oriëntatie
duidelijkheid
overvragen
overlegstructuur
efficientie
grenzen
transparant
initiatiefrijker
klantgezwicht
behapbaarheid
inlevingsvermogen

Wat vindt u het sterkste punt van de dienstverlening?

Klant

Uitleg: oplossingsgericht = 3 x genoemd. Overig = 2x genoemd

laagdrempelig toegankelijkheid

oplossingsgericht

hulpvaardig klantgericht

betrouwbaar

klant

uitleg: dit zijn alle woorden

onparijdigheid
onderzoek
communicatie
oplossinggericht
klantgericht
meedenkend
betrouwbaar
bereikbaar
formeel
gedegen
accuratesse
verzorgd
hulpvaardig
statenontmoetingen
informatie
oplossinggericht
drentheindebat
stabiel
toegankelijk
procedureel
hulpvaardig

betrouwbaar
werkgroepondersteuning
klantgericht
expertise
bevlogenheid
verbinding
servicegericht
laagdrempelig
ondersteunend
kundig
oplossinggericht
betrokken
professioneel
laagdrempelig
grondigheid
toegankelijkheid
organisatie
dienstverlenend
toegankelijkheid
nauwkeurigheid
informatievoorzienend

intern

uitleg: deze woorden zijn 2x genoemd

flexibel
politiek_bewustzijn
teamwerk

intern

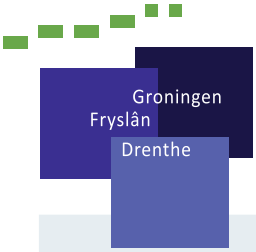
uitleg: dit zijn alle woorden

verantwoordelijkheid
tevredenheid
politiek_bewustzijn
waardenpluralisme
probleemoplossend
bereikbaar
dienstverlenend
ondersteunend
snelheid
betrokken
veelzijdigheid
verbinder
politiek_bewustzijn
initiatiefrijk

neutraliteit
teamwerk
samenwerken
betrokkenheid
behulpzaam
georganiseerdheid
kennis
teamwerk
bereidheid
flexibel
meedenkend
flexibel
zorgvuldigheid

buiten
stebinnen

Noordelijke
Rekenkamer

Dr Nassaulaan 5 | 9401 HJ Assen | 0592 304 790 | www.noordelijkerekenkamer.nl